TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

3-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİNİN YORDAYICISI OLARAK BABALARIN BABALIK ROLÜ ALGISI, EBEVEYNLİĞE YÖNELİK TUTUMU VE BABA KATILIMI

Huri Sena AKSOY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2022

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

3-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİNİN YORDAYICISI OLARAK BABALARIN BABALIK ROLÜ ALGISI, EBEVEYNLİĞE YÖNELİK TUTUMU VE BABA KATILIMI

Huri Sena AKSOY

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Raziye GÜNAY BİLALOĞLU
Jüri Üyesi: Doç. Dr. Mustafa YAŞAR
Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi İrem GÜRGAH OĞUL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2022

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

Bu çalışma, jürimiz tarafından Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Dr. Öğr. Üyesi Raziye GÜNAY BİLALOĞLU
(Danışman)

Üye: Doç. Dr. Mustafa YAŞAR

Üye: Dr. Öğr. Üyesi İrem GÜRGAH OĞUL

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.
…/…/2022

Prof. Dr. Serap ÇABUK
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. …. / …. / 2022

Huri Sena AKSOY

ÖZET

3-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİNİN YORDAYICISI OLARAK BABALARIN BABALIK ROLÜ ALGISI, EBEVEYNLİĞE YÖNELİK TUTUMU VE BABA KATILIMI

Huri Sena AKSOY

Yüksek Lisans Tezi, Okul Öncesi Eğitim Bilim Dalı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Raziye GÜNAY BİLALOĞLU
Ağustos 2022, 135 sayfa

Bu araştırmanın amacı 3-6 yaş grubu çocuğu olan babaların babalık rolü algısı, baba katılımı ve babanın ebeveynliğe yönelik tutumu ile çocuğun duygu düzenlemesi arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma nicel araştırma türlerinden ilişkisel tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu Adana ili merkez ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 13 okulda anaokuluna devam eden 413 çocuk ve babası araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu; tipik durum örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Veri toplama araçları olarak araştırmaya katılanların demografik özelliklerini belirleyebilmek için araştırmacı tarafından oluşturulan "Genel Bilgi Formu", Batum ve Yağmurlu (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Duygu Düzenleme Ölçeği (DDÖ)", Kuzucu (1999) tarafından geliştirilerek, geçerlik ve güvenirliği yapılan "Babalık Rolü Algı Ölçeği (BRAÖ)", Seçer ve diğerleri (2008) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği-Baba Formu (EYTÖ)" ve Sımsıkı ve Şendil (2014) tarafından geliştirilerek, geçerlik ve güvenirliği yapılan "Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ)"kullanılmıştır. Verilerin analizinde iki grup arasındaki fark normal dağılıma sahip ölçümlerde bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla grup puanlarının karşılaştırmalarında normal dağılıma sahip olan ölçümler için varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan değişkenler arasındaki ilişkinin ölçülebilmesi için Pearson korelasyon analizi yapılmış ve elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır. Gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunması durumunda, farkın hangi iki grup arasında olduğunun tespit edilebilmesi için Bonferroni analizi yapılmıştır. Her bir bağımsız değişken için 3 farklı basit regresyon analizi yapılmıştır. Bağımsız değişkenlerin alt boyutlarının, bağımlı değişkenin toplam puan ve

alt boyutlarını yordamasına ilişkin basit regresyon analizi yapılmıştır. Son olarak da ebeveynliğe yönelik tutumunun, baba katılımının ve babalık rolü algısının çocukların duygu düzenleme becerilerini yordamasına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır.

Araştırma sonucunda çocukların duygu düzenleme becerilerinin çocukların yaşına, babanın yaşına, çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık yaratmadığı ancak ölçeğin değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunun çocuğun cinsiyetine göre kız çocukları lehine ve ölçeğin duygu düzenleme alt boyutunun babanın eğitim durumuna, annenin eğitim durumuna, ailenin gelir durumuna göre anlamlı farklılık yarattığı belirlenmiştir. Basit regresyon analizi sonucunda ölçeklerden elde edilen puanlar arasındaki ilişki incelendiğinde babaların algıladığı babalık rolünün, çocuğun duygu düzenleme becerilerinin anlamlı birer yordayıcısı olmadığı görülmüştür. Yine yapılan basit regresyon analizi sonucunda ebeveynliğe yönelik tutumda ebeveynliğe yönelik sağlanan doyumun, çocukların düzenlemeye yönelik değişkenlik/olumsuzluk gösteren becerilerinin ve duygu düzenlemeye yönelik genel becerilerinin anlamlı birer yordayıcısı olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde baba katılımında keyfi meşguliyetin, çocukların duygu düzenlemeye yönelik olumlu becerilerinin anlamlı birer yordayıcısı olduğu görülmüştür. Hiyerarşik regresyon analizi sonucunda ölçeklerden elde edilen puanlar arasındaki ilişki incelendiğinde babalık rolünden, baba katılımından ve ebeveynliğe yönelik tutumdan sadece ebeveynliğe yönelik tutumun, duygu düzenlemeye yönelik becerilerinin anlamlı birer yordayıcısı olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Duygu düzenleme, babalık rolü, ebeveynliğe yönelik tutum, baba katılımı.

ABSTRACT

FATHERS' PERCEPTION OF FATHERHOOD ROLE, ATTITUDES TOWARD PARENTING, AND FATHER'S PARTICIPATION AS THE PREDICTIVE OF EMOTION REGULATION SKILLS OF CHILDREN AGED BETWEEN 3-6 YEARS

Huri Sena AKSOY

Master's Thesis, Department of Pre-School Education
Supervisor: Assist. Prof. Dr. Raziye GÜNAY BİLALOĞLU
August 2022, 135 pages

The aim of this study is to examine the relationship between perception of fathers, who have children aged between 3-6 years old, of the role of paternity, father involvement, and attitude of fathers towards parenting, and the emotion regulation skills of children. The research is designed in the relational survey model, which is one of the quantitative research types. The study group of the research consists of 413 children, attending kindergarten in 13 schools, affiliated to the Ministry of National Education in the central districts of Adana province, and their fathers. The study group of the research is selected by typical case sampling method. As data collection tools, the "General Information Form" created by the researcher to determine the demographic characteristics of the participants in the research, the "Father Role Perception Scale (BRAS)", which is developed by Kuzucu (1999), is developed by Sımsıkı and Şendil (2014), and its validity is validated. and the reliable “Father Participation Scale (BACS)”, the “Attitude Towards Parenting Scale-Father Form (EYTÖ)” adapted into Turkish by Seçer et al. (2008), and the “Emotional Regulation Scale” adapted into Turkish by Batum and Yağmurlu (2007). Scale (DBL)” is used. The data is analyzed, using the IBM SPSS Statistics 22 program. For the difference between two groups, "independent sample t" is applied for measurements with normal distribution in comparison of quantitative data; whereas, analysis of variance (ANOVA) is applied for measurements with normal distribution in the comparison of scores of more than two groups. In order to measure the relationship between the variables used in the research, Pearson correlation analysis is performed and the results are interpreted. In case of a statistically significant difference between the

groups, Bonferroni analysis is performed to determine between which two groups the difference is. The reliability of the scales used in the study is tested with the Cronbach Alpha reliability analysis. Three different simple regression analyzes are performed for each independent variable. A simple regression analysis is performed regarding the sub-dimensions of the independent variables predicting the total score and sub-dimensions of the dependent variable. Finally, hierarchical regression analysis is conducted on how attitudes towards parenting, father involvement, and perception of paternal role predict emotion regulation skills of children.

As a result of the research, it is concluded that emotion regulation skills of children does not make a significant difference according to the age of children, the age of father, and the number of children; however, variability/negativity sub-dimension of the scale is in favor of girls according to the gender of the child. Moreover, it is determined that the emotion regulation sub-dimension of the scale make a significant difference according to the education level of father, the education level of mother, and the income status of the family. When the relationship between the scores obtained from the scales as a result of the simple regression analysis is examined, it is concluded that the paternity role is not a significant predictor of the emotion regulation skills of the child. On the other hand, it is established that arbitrary preoccupation in father involvement is a significant predictor of positive skills of children towards regulation, while satisfaction with parenting in parenting attitude is a significant predictor of variable/negative skills of children in regulation and general skills in emotion regulation. When the relationship between the scores obtained from the scales as a result of the hierarchical regression analysis is examined, it is concluded that only the attitude towards parenting, from the role of father, father involvement and attitude towards parenting, are significant predictors of skills for emotion regulation.

Key Words: Emotion Regulation, Fatherhood Role, Attitude Towards Parenting, Father's Participatin.

ÖN SÖZ

Tez sürecimin her aşamasında kıymetli tecrübelerini benimle paylaşan, çalışmalarımı titizlikle inceleyip bana zaman ayıran, bilgi birikimi ile beni destekleyen çok değerli hocam ve tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Raziye Günay Bilaloğlu'na ve araştırmamın başından sonuna kadar bana destek veren, beni hiçbir zaman geri çevirmeyen, analiz hakkında birçok şey öğrenmemi sağlayan, yönlendirmeleri ile bana farklı bir bakış açısı kazandıran çok değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi İmray Nur'a üzerimdeki emekleri için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Lisansüstü eğitimine başlamamda benden desteklerini esirgemeyen sevgili hocam Prof. Dr. Durmuş Aslan'a ve yüksek lisansımın başlangıç döneminde çok kıymetli yol göstericiliği ile bana sağladığı destekler adına Prof. Dr. Yaşare Aktaş Arnas'a çok teşekkür ederim. Araştırmaya başladığım ilk günden beri değerli katkıları, destekleyici yaklaşımları ve yol göstericilikleri için başta çok kıymetli canım hocam Dr. Öğr. Üyesi Tuğba Akkaya olmak üzere, Arş. Gör. Dr. Fatma Karaçoban'a, deneyimleri ve bilgileriyle yine bana yol gösteren, birçok konuda destek olan değerli Aylin Göçoğlu ve Ezgi Pasin'e çok teşekkür ederim.

Bu araştırmanın gerçekleşmesinde emeği geçen ve samimiyetle çalışmaya katkı sağlayan tüm babalara, bu babalara ulaşmamda köprü olan tüm okul yöneticilerine ve öğretmenlere katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Benim için doldurulamaz bir yeri olan ailemin tüm fertlerine; sevgili annem Hatice Aksoy'a ve babam Mehmet Aksoy'a her daim gösterdikleri derin anlayış, hissettirdikleri büyük sevgi, sundukları her türlü imkan ve veri giriş aşamamda dahi bulundukları yardım için; sevgili abim Veli Aksoy'a ve Berrak Tarım'a bu sabır ve anlayışla yanımda oldukları, desteklerini esirgemedikleri için; değerli arkadaşım Pınar Gürler'e dostluğuyla ve akademik yardımlarıyla beni bu süreçte yalnız bırakmadığı için teşekkürü bir borç bilirim.

Hayatımın her alanında bende desteğini ve ilgisini esirgemeyen, bu süreçte de beni asla yalnız bırakmayan, hayatımda karşılaştığım iyi ve kötü tüm deneyimlerime ortak olan, varlığıyla motivasyonumu her zaman ayakta tutan, önerileri ile yolumu aydınlatan, zorluklarla baş etmem konusunda desteğini her zaman hissettiren sevgili Bedirhan Savaş'a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Huri Sena AKSOY

Adana / 2022

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **vi**
ÖN SÖZ ..... **viii**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **xii**
EKLER LİSTESİ ..... **xiv**

BÖLÜM I
GİRİŞ

1.1. Problem Durumu 1
1.2. Araştırmanın Amacı 6
1.3. Araştırmanın Önemi 7
1.4. Sınırlılıklar 9

BÖLÜM II
KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve 10
2.1.1. Okul Öncesi Dönemde Gelişim 10
2.1.2. Duygu Düzenleme 11
2.1.2.1. Duygu Düzenlemenin Önemi 12
2.1.2.2. Duygu Düzenleme Güçlüğü (Dsyregulation) 13
2.1.3. Ebeveyn Çocuk İlişkileri 15
2.1.3.1. Baba-Çocuk İlişkisi ve Etkili Olan Faktörler 18
2.1.4. Babalık ve Babalık Rolü 19
2.1.4.1. Geleneksel Baba Rolü ve Değişen Baba Rolü 20
2.1.5. Ebeveynliğe Yönelik Tutum 22
2.1.6. Baba Katılımı ve Önemi 27
2.2. İlgili Araştırmalar 29
2.2.1. Duygu Düzenleme İle İlgili Yapılan Çalışmalar 29
2.2.2. Babalık Rolü – Babalık Rolü Algısı İle İlgili Yapılan Çalışmalar 32

2.2.3. Babaların Ebeveynliğe Yönelik Tutumu İle İlgili Yapılan Çalışmalar 34
2.2.4. Baba Katılımı İle İlgili Yapılan Çalışmalar 36

BÖLÜM III
YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Deseni 40
3.2. Çalışmanın Örneklemi 40
3.3. Veri Toplama Araçları 43
3.3.1. Genel Bilgi Formu 43
3.3.2. Duygu Düzenleme Ölçeği (Emotion Regulation Checklist -ERC) 43
3.3.3. Babalık Rolü Algı Ölçeği (BRAÖ) 45
3.3.4. Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği (EYTÖ) - Baba Formu 46
3.3.5. Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ) 47
3.4. Verilerin Analizi 48

BÖLÜM VI
BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Tanımlayıcı İstatistikler 50
4.2. Korelasyon Analizleri 51
4.3. Karşılaştırma Analizleri 54
4.4. Regresyon Analizleri 61
4.4.1. Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordamada Babalık Rolü Algısının Rolü 61
4.4.2. Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordamada Ebeveynliğe Yönelik Tutumun Rolü 64
4.4.3. Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordamada Baba Katılımının Rolü 67
4.4.4. Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordamada Babalık Rolü Algısının, Ebeveynliğe Yönelik Tutumun ve Baba Katılımının Birlikte Rolü 70

BÖLÜM V
SONUÇ VE TARTIŞMA

5.1. Çocukların Duygu Düzenleme Becerisi İle Demografik Özelliklerine İlişkin Tartışma ve Yorum 73
5.2. Babaların Babalık Rolü Algısının Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordayıcı Gücüne İlişkin Tartışma ve Yorum 80
5.3. Babaların Ebeveynliğe Yönelik Tutumunun Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordayıcı Gücüne İlişkin Tartışma ve Yorum 82
5.4. Babaların Katılımlarının Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordayıcı Gücüne İlişkin Tartışma ve Yorum 86
5.5. Babaların Babalık Rolü Algısı, Ebeveynliğe Yönelik Tutumu ve Baba Katılımının Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordayıcı Gücüne İlişkin Tartışma ve Yorum 90

BÖLÜM VI
ÖNERİLER

6.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler 92
6.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler 93

KAYNAKÇA 94
EKLER 123
ÖZGEÇMİŞ 135

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Çalışma Örnekleminde Yer Alan Babalar ve Çocuklarına Yönelik Bazı Kişisel Özelliklerine İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları. 41

Tablo 2. 3-6 Yaş Grubu Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerine, Babalarının Ebeveynliğe Yönelik Tutumları, Babalık Rolü Algıları Ve Katılımları Değişkenine İlişkin Betimsel İstatistikler 50

Tablo 3. 3-6 Yaş Grubu Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerine, Babalarının Ebeveynliğe Yönelik Tutumları, Babalık Rolü Algıları Ve Katılımları Değişkenleri Arasında Yapılan Korelasyon Analizi Sonuçları (n=413)..... 52

Tablo 4. Çocukların Cinsiyete Göre "Duygu Düzenleme Becerileri" Puanlarına İlişkin T Testi Sonuçları..... 55

Tablo 5. Çocuk Yaşına Göre "Duygu Düzenleme Becerileri" Puanlarına İlişkin T Testi Sonuçları..... 56

Tablo 6. Babaların Yaşlarına Göre "Duygu Düzenleme Becerileri"nin Karşılaştırılması 57

Tablo 7. Babaların Eğitim Durumlarına Göre "Duygu Düzenleme Becerileri"nin Karşılaştırılması 58

Tablo 8. Annelerin Eğitim Durumlarına Göre "Duygu Düzenleme Becerileri"nin Karşılaştırılması 59

Tablo 9. Ailelerin Gelir Durumlarına Göre "Duygu Düzenleme Becerileri"nin Karşılaştırılması 60

Tablo 10. Çocuk Sayısına Göre "Duygu Düzenleme Becerileri"nin Karşılaştırılması.. 61

Tablo 11. Babalık Rolü Algısı Alt Boyutlarının, Duygu Düzenleme Alt Boyutunu Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları 62

Tablo 12. Babalık Rolü Algısı Alt Boyutlarının, Değişkenlik/Olumsuzluk Alt Boyutunu Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları 63

Tablo 13. Babalık Rolü Algısı Alt Boyutlarının Çocukların Duygu Düzenleme Toplam Puanını Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları..... 64

Tablo 14. Ebeveynliğe Yönelik Tutum Alt Boyutlarının, Duygu Düzenleme Alt Boyutunu Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları 65

Tablo 15. Ebeveynliğe Yönelik Tutum Alt Boyutlarının, Değişkenlik/Olumsuzluk Alt Boyutunu Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları 66
Tablo 16. Ebeveynliğe Yönelik Tutum Alt Boyutlarının Duygu Düzenleme Toplam Puanını Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları..... 67
Tablo 17. Baba Katılımı Alt Boyutlarının, Duygu Düzenleme Alt Boyutunu Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları..... 68
Tablo 18. Baba Katılımı Alt Boyutlarının, Değişkenlik/Olumsuzluk Alt Boyutunu Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları..... 69
Tablo 19. Baba Katılımı Alt Boyutlarının Çocukların Duygu Düzenleme Toplam Puanını Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları..... 70
Tablo 20. Ebeveynliğe Yönelik Tutumu, Baba Katılımı ve Babalık Rolü Algısı Toplam Puanlarının, Duygu Düzenleme Toplam Puanını Yordama Gücüne İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları 71

EKLER LİSTESİ

Sayfa

EK 1. Babalık Rolü Algı Ölçeği İzni 123
EK 2. Baba Katılım Ölçeği İzni 124
EK 3. Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği İzni 125
EK 4. Duygu Düzenleme Ölçeği İzni 126
EK 5. Genel Bilgi Formu 127
EK 6. Babalık Rolü Algı Ölçeği (BRAÖ) 128
EK 7. Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ) 129
EK 8. Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği (EYTÖ) 131
EK 9. Duygu Düzenleme Ölçeği (DDÖ) 133

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırma ile ilgili problem durumu açıklanmıştır. Buna ek olarak yine 1. bölümde araştırmanın amacı ve önemi, sınırlılıklar, tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Yaşamın ilk yıllarında ebeveynler çocukların duygusal sağlığını şekillendirmede önemli bir rol oynar. Bu sebeple ebeveyn davranışları merkezi bir role sahiptir (Gar, Hudson ve Rapee, 2005). Okul öncesi dönem birçok gelişim için hassas bir dönemdir. Bu dönemde çocukların yetişkinlerle kurdukları her türde etkileşim, katılım ve duygusal destek önem arz etmektedir (Bornstein ve Zlotnik, 2008). Bu nedenle çocuğun gelişimi ebeveynlerin sergiledikleri tutum, katılım, destek, iletişim ve oluşturdukları duygusal iklimden büyük oranda etkilenir (Bornstein, 2002).

Bornstein ve Zlotnik'e (2008) göre bebeklik, okul öncesi dönem ve okul çağı ebeveyn açıklamalarının daha iyi anlaşılmasını sağlayan bilişsel ve dil becerilerinin hızla geliştiği hassas bir dönemdir. Bu bağlamda çocuklarla kurulan iletişim onlar için önem arz etmektedir. Evden ayrılıp okula başlamanın da adımlarının atıldığı okul öncesi dönemde çocuklar, farklı yetişkinlerle ve çocuklarla etkileşim kurma göreviyle karşı karşıyadır. Bu nedenle çeşitli iletişim ve problem çözme becerilerinin yanı sıra duygusal destek de diğerleri kadar önem taşımaktadır (Cabrera vd., 2000). Ayrıca ebeveynler çocuğun kendi görüş ve tarzının gelişmesine imkan sağlayan ve rehberlik eden konumunda olmaları nedeniyle (Bornstein ve Zlotnik, 2008) sergiledikleri tutumlar çocuğun gelişimini büyük oranda etkilemektedir (Bornstein, 2002).

Ebeveynler ve çocuklar arasındaki etkileşimlerin tümü, çocukların başkalarıyla nasıl etkileşim kurduğunun temelini oluşturur (Sroufe ve Fleeson, 1986). Parke'ye (2000) göre ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları etkileşim ve ilişkiler onların duygu düzenleme becerilerini şekillendirir. Morris ve diğerleri (2007) duygu düzenleme becerilerinin; ebeveyn uygulamaları, ebeveyn davranışları, ailenin duygusal iklimi gibi süreçlerden etkilendiğini ve bunların da ebeveynlik stilleri, bağlanma ilişkileri, aile içindeki evlilik ilişkilerinden etkilenebildiğini vurgulamıştır. Tüm bu bilgiler ışığında ebeveynlerin varlığı, katılımı ve tutumlarının, çocukların duygusal düzenleme kapasiteleri ile açıkça ilişkili olduğu söylenebilir (Jabeen, Anis-ul-Haque ve Riaz, 2013).

Erken çocukluk dönemi boyunca duygu düzenleme gibi birçok önemli düzenleyici beceri ve stratejiler gelişmektedir (Macklem, 2008). Öz düzenleme, geniş işleyiş alanlarını etkileyen sonuçları olan, kritik öneme sahip gelişimsel bir görevdir. Ebeveynlerin mizacı ve sosyalleşme düzeyleri gibi faktörlerinin tümü, çocuğun duygu düzenleme becerisinin gelişimini etkiler (Ambrose, 2013; Cole, Dennis ve diğerleri 2004; Dennis, 2003; Kılıç ve Aytar, 2016; Özmert, 2006). Ayrıca çocukların içinde büyüdükleri duygusal ortam, çocukların duygularını düzenlemeyi ve başkalarıyla birlikte çalışabilmeyi öğrenme yeteneklerini geliştirebilir veya bunlara müdahale edebilir (Beauregard vd., 2004; Cole, Michel ve Teli 1994). Duygularımızı düzenlemek, günlük yaşamlarımızı müzakere etmek için hepimizin bir dereceye kadar ustalaşması gereken gerekli ve önemli bir dizi beceriyi içerir, bu nedenle duygu düzenleme birçok disiplinde "sıcak bir konu" haline gelmiştir. Bu bağlamda duygu düzenleme yapısı etrafındaki ilgi, araştırma ve bilgi hızla artmaktadır (Eisenberg, Champion ve Ma, 2004). Fakat duygu düzenlemesi üzerine yapılan araştırmaların çoğu, çok küçük çocuklara veya anne-çocuk çiftlerine odaklanmıştır (Macklem, 2008).

Alan yazınında okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin incelendiği çalışmalarda; çocukların fiziksel saldırganlık düzeyleri ile duygu düzenleme becerilerinin ilişki içerisinde olduğu bilinir (Ersan, 2017). Bu bilgiyi destekler nitelikte duygu düzenleme becerisi düşük düzeyde olan çocukların saldırganca ve yıkıcı davranışlar sergilemeye meyilli olduğu (Eisenberg, Losoya vd., 2001; Shields ve Cicchetti, 1998), ayrıca anne ve babaların sert ebeveynlik sergilemesinin çocuklarda hem saldırganlık davranışlarıyla hem de duygu düzenlemedeki aksaklıklarla ilişkili olduğu sonuçlarına ulaşılır (Chang, Schwartz, Dodge ve McBride-Chang, 2003). Çocukların duygu düzenleme becerilerinin annenin eğitim düzeyine, yaşına, ailenin aylık gelirine (Yükçü ve Demircioğlu, 2017), ayrıca babanın da eğitim duruma göre farklılaştığını gözlemleyen çalışmalar bulunmaktadır (Liman, 2020). Annenin duygusal sosyalizasyonu ile çocukların duygu düzenleme becerisi arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada, değişkenler arasında anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır (Sille, 2016). Bağlanma örüntülerinin, yürütücü işlevler ve duygu düzenleme becerileri üzerindeki etkisini inceleyen diğer bir araştırmanın bulgularında, güvenli bağlanan çocukların kaçınmacı ve negatif bağlanan çocuklara göre daha yüksek "duygu düzenleme beceri" puanlarına sahip olduğu sonucuna ulaşılır (Şahin, 2015). Bu bağlamda ebeveynler ile ilgili birçok unsur çocuğun duygu düzenleme becerisini etkilediği söylenebilir.

Ebeveynlik davranışları ve çocukların gelişimi birbiriyle bağlantılı iki önemli unsurdur (Belsky, Fearon ve Bell, 2007; Bernier, Carlson ve Whipple, 2010; Chang, Schwartz, Dodge ve McBride-Chang, 2003; Gaertner, Spinrad ve Eisenberg, 2008). Çocuk, anne ve babasının kişilik yapıları ile özdeşim kurar ve onları model alır. Bu durum çocuğun kişiliği ve karakterinin gelişimini büyük ölçüde etkilemektedir (Yavuzer, 2004). Fakat ebeveynlik ile küçük çocukların davranışsal sonuçlarıyla ilişkilendirilen varsayımlar büyük ölçüde anne-çocuk ilişkilerini kapsamaktadır. Deneysel ve deneysel olmayan kanıt teorilerine göre, babalar da çocukların gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır (Parke ve Buriel, 2006). Bu sebeple anneliğin, ebeveynliği tek taraflı olarak temsil etmesi ciddi bir sınırlamadır (Bornstein ve Sawyer, 2005).

Babalık rolü ve babalığın önemi ile ilgili ilk uyanışlar "Erkekler neden babaları gibi olmak isterler?" sorusuna yanıt ararken gerçekleşmiştir (Lamb, 1981). Bu sorunun, sadece sevdikleri, saygı duydukları, ilişkileri sıcak ve olumlu olduğu için babalara benzemek istemeleri gibi birçok cevabı olmakla birlikte bu düşünce zamanla değişime uğramıştır. Bu değişimle birlikte babanın çocuklarıyla olan ilişkisinin niteliğinin babanın erkekliğinden daha önemli olduğu düşüncesi akıllarda yer etmeye başlamıştır (Mussen ve Rutherford, 1963; Payne ve Mussen, 1956; Sears, Maccoby ve Levin, 1957). Çocuklarda psikososyal uyum ve başarı üzerinden yürütülen araştırmalar neticesinde; bir babanın sıcaklığı ve yakınlığı çocuk başarısı ve uyumu ile ilişkili bulunurken, babanın erkekliğinin çocuk başarısı ve uyumu ile herhangi bir ilişkisi olmadığı saptanmıştır (Biller, 1971; Lamb, 1981b; Radin, 1981). Sonuç olarak bir erkek olarak babanın özelliklerinden ziyade ebeveyn olarak babanın özellikleri ön plana çıkartılmaya başlanmıştır (Lamb, 1981).

Babanın varlığı ve desteği, annenin varlığı ve desteği kadar çocuğun gelişimi üzerinde büyük bir etkiye sahiptir (Lamb, 1997). Aynı zamanda babanın varlığı çocuğa duygusal destek hissi vermesiyle de öne çıkmaktadır (Cabrera vd., 2000). Tahmin edileceği üzere babanın çocukla ilişkisinin önemi anne-çocuk ilişkisinin öneminden farksız olsa da, ilişkilerinin bağlamı farklılık göstermektedir. Babaların çocuklarını cesaretlendirici bir tutumla, rekabetçi ve bağımsız olmaya teşvik ederken, bunu anneye göre daha eğlenceli bir biçimde gerçekleştirdiği öne sürülmüştür (Lewis, 1986; DeKlyen, Speltz ve Greenberg, 1998). Bu genel farklılık babanın çocukla olan tüm ilişkilerine yansır. Örneğin babanın güreş, boğuşma, zıplama, yuvarlanma ve koşma gibi eylemleri içeren fiziksel oyun şekli, baba çocuk oyunlarında sıklıkla görülür. Babanın bu oyun tarzı duygu düzenleme becerileri üzerinde de belirleyici bir role sahiptir (Flanders vd., 2010).

Bu nedenle bağlılık, erişilebilirlik ve sorumluluk dahil olmak üzere babanın babalık rolü ve katılımı, ebeveynlikte önemli bir yere sahiptir (Cabrera ve Tamis-LeMonda, 2013; Pleck, 2010).

Babalar, çocukları ile çeşitli şekillerde ilişki kurarlar. Bazı erkekler için babalık, aileye iyi bir hizmet sağlamak anlamına gelir, ancak bu düşünce; babanın çocuklarıyla çok az doğrudan etkileşim kurması anlamına gelmektedir. Bu düşünceye sahip babaların zamanlarının bir kısmını çocuklarıyla oynayarak geçirdikleri yaygın olarak gözlenmiştir ancak çocuk bakımı için doğrudan çok az sorumluluk üstlendikleri bilinir (Lamb, 1976). Ayrıca bebeklik döneminde babaların annelere oranla çok daha az katılım gösterdiği bilinir (Craig, 2006; Rhoads ve Rhoads, 2012). Ancak son zamanlarda, babalar çocuklarıyla oynamanın yanı sıra çocuklarının bakımına da dahil olmaya başlamışlardır (Entwisle ve Doering, 1981; Grossman vd., 1980).

Babaların genellikle çocuklarının hayatlarının çevresinde olduğu ve bu nedenle çocukların gelişimi için çok az doğrudan öneme sahip oldukları varsayılmıştır (Lamb, 1997). Babaların çocuklarını yetiştirme ve eğitme konusunda aktif bir rol üstlenmeleri durumunda, çocuklarının büyüme ve gelişimlerine katkılarda bulunabileceği bilinmektedir (Lamb, 2010). Yapılan araştırmalar; babaların çocuk gelişiminde kritik bir rol oynadığını ve ebeveynlik durumuna güçlü yönler getirdiğini göstermektedir. (McBride, Schoppe-Sullivan ve Ho, 2005). McBride, Rane ve Bae'e (2001) göre babaların çocuklarının bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimine yaptıkları belgelenmiş katkıya rağmen, babaların katılımını teşvik edecek girişimlerde eksiklikler bulunmaktadır. Çocuğun gelişimini destekleyen anne-çocuk etkileşimlerinin üzerine karşımıza birçok araştırma ortaya çıkmaktadır. Ancak okul öncesi dönem çocuğuna sahip olan babalarla yapılan çalışmalar karşılaştırıldığında pek çok konu hala araştırılmayı beklemektedir (Lamb ve Tamis-Lemonda, 2004). Ayrıca babaların çocuklarının yaşamına katılımının çocuğun sosyal ve duygusal gelişimi ile ilişkisini ele almış yeterince çalışma olmakla birlikte (ayrıca bakınız Akende, 1994; Mitchell, 2007; Sandhu, 2014; Taşkın, 2011) çocuğun duygu düzenleme becerisi ile ilişkisinin incelendiği bir araştırma bulunmamaktadır.

Tüm bunlardan hareketle babanın, çocuklardan olumlu çıktıların elde edilmesiyle ilişkili olduğu anlaşılmaktadır (Cabrera, Tamis-LeManda, Bradley, Hofferth ve Lamb, 2000). Ayrıca babaların çocukların gelişimine çok yönlü katkılarının ortaya çıkarılma ihtiyacı devam etmektedir. Bu nedenle babalarla ilgili çalışmalar literatürde gelişmekte olan bir alandır (Bornstein, 2015). Bu durum çocuğun gelişimindeki babalığın ve baba

katılımının ihtiyacını gözler önüne sermektedir. Babaların ve baba katılımının çocuğun üzerindeki etkilerinin saptanması bu çalışmanın konularından birisidir. Yapılan araştırmanın sonucunda elde edilen verilerin sonuçlarına farklı yönlerden önemine ilişkin açıklama getirerek, "babalar" konusuna dikkat çekmesi hedeflenmektedir.

Çocuklarda duygu düzenleme düzeylerinin belirlenmesi son derece önemli bir konudur çünkü duygusal becerilerin temeli erken çocukluk döneminde edinilmektedir (Pollak, Cicchetti, Hornung ve Reed, 2000). Ayrıca bireydeki yansıtıcı ve dışa vurumsal davranışlardaki probleme işaret etmesi açısından da duygu düzenleme becerisi ele alınması gerektiği düşünülen önemli bir gelişim alanıdır (Batum ve Yağmurlu, 2007; Yağmurlu ve Altan, 2010). Yapılan çalışmalar bizlere ebeveynlerin çocuğun duygu düzenleme becerisini önemli oranda etkilediğini gösterse de, yurt içi literatüründe çocukların duygu düzenlemesinin yordayıcısı olarak annenin içerisinde yer almış olduğu çalışmaya da rastlanmamıştır. Ayrıca çocukların duygu düzenlemesinin yordayıcısı olarak salt babaları içeren bir çalışmaya da rastlanmamıştır.

Literatüre ebeveynlik, annelik ve babalık kavramına ilgili yönlerde bakıldığında ülkemizde çocukların bakımı, annelerin üzerine atfedilen görevlerden ilki olarak kabul görmektedir (Pehlivan, 2015). Bu nedenle çocuklar ile ilgili yürütülen araştırmaların ağırlık merkezinin anneler olduğu görülmektedir. Babaların çocuklarının gelişimi üzerinde anneleri kadar öneme ve etkiye sahip olması da, babaların çocuk gelişimindeki rolünü araştırmak önem kazanmaktadır. Baba-çocuk arasındaki dinamiklere ortak ebeveynlik anlayışına uygun bir biçimde yaklaşılmıştır. Bu yolla babaların rolünün, ebeveynliklerine yönelik tutumlarının ve katılımlarının çocuklarının gelişiminde önemli bir yere sahip olduğu açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırılan konu ile ilgili günümüzde babaların ebeveynliğe yönelik tutumu, baba katılımı ve çocukların duygu düzenlemesi ile ilgili çeşitli araştırmalar bulunmakla birlikte incelenmesi hedeflenen değişkenlerin bir arada işlendiği bir araştırmanın da bulunmadığı saptanmıştır. Alan yazında doğrudan bu konuya yönelik gerçekleştirilen bir çalışmanın olmayışı, çocuğun duygu düzenleme mekanizmasında babaya ilişkin faktörlerin rolünü ortaya koymak en önemli gerekçe olmuştur. Ayrıca literatürde bulunan bilgiler ışığında, okul öncesi çocukların duygu düzenleme becerilerini inceleyen çalışmalar son yıllarda ivme kazanmaktadır. Bu çalışmalar bizlere çeşitli veriler sunmakta fakat babanın çocuğun farklı ve spesifik alanları üzerindeki etkilerinin ele alındığı araştırmaların yeterli sayıda olmadığı görülmüştür. Buna ek olarak babanın babalık rolü, çocuğun hayatına katılma düzeyi ve ebeveynliklerine yönelik benimsemiş oldukları tutumları zamanla değişiklik

göstermekte, bu nedenle onların bulunduğu konumu daha iyi anlamak ve anlaşılmasını sağlamak adına ayrıntılı şekilde incelenmesi gerekmektedir. Bu amaç doğrultusunda ele alınan çalışma "3-6 yaş grubu çocuğun duygu düzenleme becerisi; babanın babalık rolü, katılımı ve ebeveynliğe yönelik tutumu tarafından ne oranda yordanmaktadır?" sorusuna yanıt aramaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, babaların babalık rolü algısı, ebeveynliğe yönelik tutumu ve baba katılımının 3-6 yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerisini ne oranda yordadığını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Çocukların duygu düzenleme becerileri demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
   - 1.1. Çocukların duygu düzenleme becerileri çocukların cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
   - 1.2. Çocukların duygu düzenleme becerileri çocukların yaşına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
   - 1.3. Çocukların duygu düzenleme becerileri çocukların babanın yaşına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
   - 1.4. Çocukların duygu düzenleme becerileri çocukların babanın öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
   - 1.5. Çocukların duygu düzenleme becerileri çocukların ailenin gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
   - 1.6. Çocukların duygu düzenleme becerileri çocukların babanın öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
   - 1.7. Çocukların duygu düzenleme becerileri çocukların çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
2. Çocukların duygu düzenleme becerisi babaların babalık rolü algısı tarafından ne oranda yordanmaktadır?
3. Çocukların duygu düzenleme becerisi babaların ebeveynliğe yönelik tutumu tarafından ne oranda yordanmaktadır?
4. Çocukların duygu düzenleme becerisi babaların katılımları tarafından ne oranda yordanmaktadır?

5. Çocukların duygu düzenleme becerisi babaların babalık rolü algısı, ebeveynliğe yönelik tutumu ve baba katılımı ile birlikte ne oranda yordanmaktadır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmada, 3-6 yaş grubu çocuğu olan babaların babalık rolü algısı, baba katılımı ve ebeveynliğe yönelik tutumunun ile çocuğun duygu düzenleme becerisi arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Erken çocukluk dönemi insan hayatı için her açıdan büyük bir öneme sahiptir. Yetişkinliğe ilişkin edinilen birçok özelliğin altyapısı erken çocukluk döneminde oluşmaktadır. Bu nedenle erken çocukluk döneminin önemini vurgulayan çalışmalara yer vermek ve onları çeşitlendirmek birçok açıdan fayda sağlamaktadır. Çocuğun gelişimini destekleyen araştırmaların çoğu anne-çocuk ve etkileşimlerinin üzerine yapılmaktadır, ancak babalarla ilgili pek çok konu hala araştırılmayı beklemektedir. Büyümekte olan çocukların, her iki ebeveynin de onları güvenilir, dürüst ve sorumlu çocuklar olarak yetiştirme konusunda eşit sorumluluğa sahip olduğunu fark etmelerine yardımcı olmak için çaba gösterilmelidir. Ayrıca ebeveynlerin, çocukların ebeveynlerinin davranışlarını taklit etmeye çalıştıklarını ve yine ebeveynlerin olgun, sorumlu ve saygılı bir şekilde davrandıklarında çocukların davranışlarını onlardan sonra modellemeye çalışacaklarını anlamaları oldukça önemlidir.

Babalarla ilgili yapılan araştırmalar ve babalıkla ilgili uygulanan politika birbiri ile bağlantılı iki unsurdur. Babaların önemine yapılan siyasi vurgu, araştırma gündemini besler ve araştırmaların da siyasi vurgulamaları etkilediği bilinir. Bu durum babalık etkisine ilişkin kanıtların sosyal politikaları ve program girişimlerini etkilemesi durumu ile benzerlik göstermektedir (Lamb ve Tamis-Lemonda, 2004). Değişen sosyal koşullarla birlikte geleneksel aile yapısı değişikliğe uğramıştır ve buna ek olarak günümüzde çocuğun yaşantısında babanın önemi geleneksel eğitim anlayışına ters düşmektedir. Geleneksel eğitim anlayışından uzaklaşılmasının hedeflenmesi sebebiyle de bu araştırma ilk olarak, program geliştirme uzmanlarına bir bakış açısı sunacaktır. Birçok çalışma babaların çocuklarının yaşamındaki etkisine ve annelerin de çocukların yaşamında birincil bakıcıları olmadıkları konusuna dikkat çekmektedir. Tüm bu çabaya rağmen çocukların yaşamında babaların rolü ve katılımının anne ile kıyaslanamayacak düzeydedir (Wilson ve Prior, 2011). Bu bağlamda ilgili konuda yapılacak olan çalışmaların ivme kazanması, erken çocukluk dönemi çocuk sahibi olan babaları

bilinçlendirme gibi müdahale programlarının oluşturulması, yurt dışında çocuğu olan babalara sağlanan çalışma saatlerinin esnekliği (Uludağlı, 2017) gibi çeşitli uygulamalarının ülkemize entegrasyonu gibi çalışmaların önemine dikkat çekecektir. Ek olarak DSM-V'e göre duygu düzenleme becerileri bireyde öngörülen çoğu bozukluk, psikolojik rahatsızlıklar, psikolojik esneklik ve psikolojik iyi oluş ile yakından ilişkili bulunmaktadır (APA, 2013; Gross, 2002; Zeman, Cassano, Perry-Parrish ve Stegall, 2006). Bu açıdan bakılacak olduğunda; çocuğun duygu düzenleme becerilerinin baba ögesine/perspektifine ışık tutması düşülmektedir.

Okullardaki velilik görevi ve aile katılımı tek başına anneler tarafından üstlenilmemesi gereken bir sorumluluktur. Okul idarecileri ve personeli, okul-aile iş birliği ile babaların çocuklarının eğitim sürecine katılımı açısından stratejik bir öneme sahiptir. Bu nedenle bu araştırma ikinci olarak, okul idarecileri ve personeli okul öncesi eğitim programında yer alan aile katılım çalışmalarının etkin kullanımına ilişkin farkındalık kazandıracağı düşünülmektedir. Bunun sonucu olarak, okul idarecilerinin ve personelin hangi açılardan öğretmene ve babalara katkı sağlayacaklarını açık bir biçimde görmelerine fırsat vermektedir. Ayrıca okul idarecileri, öğretmenleri çocukların babalarının yer alabileceği sınıf içi, sınıf dışı program ve etkinliklerin oluşturulması konusunda teşvik etmesi gerektiği düşünülmektedir.

Öğretmenler idareciler ile karşılaştırıldığında sınıf içinde veya dışında çocuk üzerindeki babanın etkisi ve önemini birebir gözlemleyip müdahale etme şansına sahip olması açısından stratejik bir öneme sahiptir. Bu araştırmayla üçüncü olarak öğretmenlerin, babaların sahip olduğu bakış açıları, görüşlerine ve davranış biçimlerine yönelik bilgi düzeyini artırılmasına yardımcı olunabilir. Bu sayede kendini öğretmenlerin kendilerini geliştirmelerinin, farklı bakış açıları kazanmalarının, projelere, çalışmalara ve araştırmalara çeşitli açılardan destek olmalarının sağlanabileceği öngörülmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin sınıfta veya okulda babaların da içerisinde yer aldığı etkinlikler planlayarak babaların katılımda bulunmaları için destekleyip teşvik edecekleri düşünülmektedir.

Ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları ilişki bağlamının, çocuklarının ileriki dönemlerde kurdukları tüm ilişki biçimlerinin temelini oluşturduğu unutulmaması gereken noktalardan birisidir. Çocukların ebeveynlerinin model aldığı bilgisine erişen anne ve babaların buna göre hareket etmeleri önem taşımaktadır. Bu nedenle bu araştırma dördüncü olarak, ebeveyn eğitimleriyle katılım gösteren ve araştırma sonuçlarına ulaşan babaların, öz değerlendirmede bulunmalarına, çocuğun hayatındaki yerinin, rolünün ve

davranışlarının önemini kavrayıp sorumluluk sahibi, katılımcı bir ebeveyn olarak var olma çabasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Son olarak, araştırma sonucu; araştırmaya katılan babaların farklı pencerelerden bakış açıları ile birlikte durumu anlamamıza yardımcı olacaktır. Bununda, literatürde sıcaklığını her zaman koruması gereken çocuk ve baba konusunda araştırmacılara farklı araştırma sorularının kapısını açacağı düşünülmektedir. Ayrıca baba ve çocuk faktörleri arasındaki karşılıklı ilişkileri incelemeye devam ederek, sorumluluk sahibi babaların gelişimine dair daha iyi bir anlayışın ortaya çıkacağı da düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Çocukların duygu düzenleme becerileri çalışmaya katılan babalar tarafından belirlenmiştir.

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın bağımlı değişkeni olan duygu düzenleme ve bağımsız değişkenler olan ebeveynliğe yönelik tutum, babalık rolü ve baba katılımına ilişkin yapılan alanyazın taraması sonucunda oluşturulan kuramsal yapı açıklanmaya çalışılmıştır.

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Okul Öncesi Dönemde Gelişim

Çocuğun doğumundan ilkokula dek geçen süreyi kapsayan okul öncesi dönemi, beyin gelişimi ve sinaptik bağlantıların en yoğun değişim gösterdiği dönemdir. Beş gelişim alanında yer alan; bilişsel, dil, motor, öz bakım, sosyal ve duygusal beceriler çocuğun ~~beyin~~ gelişimine temel oluşturmaktadır. Bu nedenle okul öncesi dönem çocuklarda gelişimin en hızlı yaşandığı dönem olarak ifade edilmektedir (Oktay, 1990; MEB. 2013).

Çocuklar büyüyüp geliştikçe etkileşimde bulundukları kişi ve durumların sayısı da artmaktır. Böylece zamanla çocuğun çevresi de genişlemektedir (Cole, John-Steiner, Scribner ve Souberman, 1978). Çocuğun çevresini oluşturan ailesi, öğretmenleri ve akranları tarafından çocuklara sunulacak olan deneyimlerin kalitesi de çocukların gelişimlerinde önemli bir yere sahiptir (Kapanadze, 2019). Bu nedenle "Çocuğun ne kadar keşfedebileceği, neler öğrenebileceği ve hangi hızla öğrenebileceği çocuğun çevresinin ne kadar destekleyici olduğuyla ve çocuğa ne gibi olanaklar sunulduğuyla yakından ilişkilidir" (MEB. 2013). Bu nedenle odak noktamız çocuklar olsa da onları yaşam tarzı, kültürü, mirası ve gelenekleri aracılığıyla bağlam ve kimlik sağlayan bir aile sisteminin parçası olarak görmeyi akılda tutmak gerekmektedir (Copple ve Bredekamp, 2009).

Birçok gelişim ve değişimin yaşandığı erken çocukluk döneminde çevre önemli bir yere sahiptir. Çocuğun çevresi denildiğinde akla ilk gelen kavram da çocuğun anne ve babası olmaktadır (Cole, John-Steiner, Scribner ve Souberman, 1978). Vygotsky erken çocukluk döneminde çevrenin işlevi ve önemine dikkat çeken öncü kuramcılardan birisidir. Vygotsky çocuğu anne ve babaya, anne ve babayı toplum ve kültüre, toplum ve

kültürü birey ve gelişim mekanizmasının köklerine bağlamıştır. Bu nedenle anne ve babalar çocukları için hem kültürel mirasın taşıyıcısı hem de çocuğun gelişimi için bir rehber konumuna atanmaktadır (Cole, John-Steiner, Scribner ve Souberman, 1978; Cole ve Wertsch 1996).

2.1.2. Duygu Düzenleme

Birbirine benzer duygu durumlarının kişiler üzerindeki etkilerinin farklı olması araştırmacıların dikkatini bu kavram üzerine çekmiştir (Kelek, 2020). Bu nedenle 90'lardan bu yana artan duygu araştırmaları ile birlikte düzenlenmesi konusu da bu alanda yer edinmiştir (Thompson, 1994). Haliyle duygu düzenleme yapısı etrafındaki ilgi, araştırma ve bilgi hızla artmakta ve sıcak bir konu haline gelmektedir (Eisenberg, Champion ve Ma 2004; Macklem, 2008). Duygu düzenleme, duygusal bilimde (Rottenberg ve Gross 2003), gelişim psikolojisinde de önemli ve popüler bir konu haline geldiği bilinmektedir (Eisenberg, Champion, vd. 2004). Cole, Martin ve Dennis (2004), bu alanı "gelişimi incelemek için kullanılacak heyecan verici bir mercek" olarak görmektedir.

Kişiden kişiye farklılık gösteren duygu düzenleme Bridges, Margie ve Zaff'a (2001) göre bir kişinin olumlu ya da olumsuz bir duyguyu çağırmak, tutmak, kontrol etmek ya da değiştirmek için kullanabileceği süreçler bütünü olarak görülmektedir. Dahl (2001) ise duygu düzenleme işlemini, bireyin duyguyu yönetme çabası olarak görmekte ve yönetilen bir duygunun belirli bir amaç için kullanılabilir hale getirebileceğini belirtmektedir. Thompson (1994) ise duygu düzenlemeyi kişinin belirlediği hedefler çizgisinde gözlem yapma, analiz etme ve düzenleme işlemlerini içine alan dahili ve harici süreçler bütünü olarak belirtmektedir. Gross ve Thompson'a (2007) göre kişinin yaşantıları sonucunda ortaya çıkan olumlu olumsuz duygu durumlarını artırma, azaltma ve dengeleyebilme becerisi olarak ifade edilmektedir. Tüm bu tanımlar ışığında duygu düzenleme süreci genel anlamda kendini yatıştırmayı, üzücü olayları yeniden çerçevelendirmeyi, kışkırtıcı uyaranları (Schwartz ve Proctor, 2000) ve duygusal olarak yönlendirilen davranışları engellemeyi veya başlatmayı (Eisenberg vd., 2001) içermektedir.

2.1.2.1. Duygu Düzenlemenin Önemi

Genel öz denetim, duyguların öz denetimi de dahil olmak üzere, yaşamın ilk birkaç yılında gelişir ve çocuğun mevcut ve sonraki davranışlarını etkilemektedir (Fox ve Calkins 2003). Bireyin kendi kendini kontrol etmesi olarak düşünülen duygusal düzenleme olumlu ve olumsuz birçok işleyiş için hayati önem taşımaktadır (Macklem, 2008). Duygularımızı düzenlemek, günlük yaşamlarımızı devam ettirmek için hepimizin bir dereceye kadar ustalaşması gereken, gerekli ve önemli bir dizi beceriyi içermektedir (Eisenberg, Champion ve Ma 2004; Macklem, 2008). Duygu düzenleme becerisi, düzenleme işlevi sebebiyle bireyin davranış mekanizması ile yakından ilişkilidir (Gross, 1998b). Bu beceri çocukların etraflarında olup bitenlere esnek bir şekilde tepki verebilmeleri için kendi davranışlarını kontrol etmelerine izin vermektedir (Forbes, 2003). Duygu düzenleme güçlü bir sosyal aracı görevi (Smith, 2002) ve sağlıklı olma durumunu öngörmektedir (Salovey 2006). Ayrıca bazıları tarafından uyarlanabilir başarının anahtarı (Richards ve Gross, 2000), uyumun en iyi öngörücüsü (Matsumoto, 2002) ve sosyal yönden yetkin olmanın ön koşullarından biri (Seçer, 2017) olarak kabul edilmektedir. Macklem'e (2008) göre ise çocukların sosyal dünyayla başarılı bir şekilde etkileşimde kalabilmeleri için geliştirmeleri gereken bir dizi başa çıkma becerisidir. Okul öncesi dönemde öğrenmeye başladıkları bu beceri ve yetenekler çocukların duygularını ve davranışlarını kontrol etmelerine izin vermektedir. Kontrol edilen bu duygu ve davranışlar çocukların kültürlerine başarılı bir şekilde uyum sağlamalarına yardımcı olmaktadır. Duygu kontrolünün gelişimi çocuğun içinde ve dışında bulunan güçlerden etkilenmektedir. Bu güçler mizaç-biliş, ebeveynlik, ev ortamı, akran ve kardeş ilişkileri ayrıca çocuğun büyüdüğü kültürün beklentilerinin tümü olarak sıralanmaktadır (Macklem, 2008). Bu bağlamda başarı ve mutluluk için kritik öneme sahip olması yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır (Baumeister, Heatherton ve Tice, 1994).

Hofmann'a (2014) göre birey çevresindeki diğer bireyler vasıtasıyla da duygular edinmekte, yansıtmakta ve bu duyguları düzenlemektedir. Erken çocukluk dönemi boyunca birçok önemli düzenleyici beceri ve stratejiler de gelişmektedir. Duygu düzenleme becerisi de bunlardan biridir (Macklem, 2008). Çocukların duygu düzenleme becerileri aile atmosferinden ve ona bakım veren diğer yetişkinlerden etkilenmektedir (Grandey, Fisk ve Steiner, 2005; Kılıç ve Aytar, 2016; Parke, 1994). Bu etkilenme süreci çocukların ailelerini model almasıyla meydana gelmektedir (Bandura, 1977). Model alma

sürecinde çocuklar anne ve babasının farklı durumlarla nasıl baş ettiğini, karşılaştığı durumlara nasıl tepkiler verdiğini gözlemlemektedir. Ayrıca çocuklar aile içinde hangi duyguların kabul edilebilir olduğunu ve deneyimlenen duyguların nasıl yönetileceğini dolaylı olarak ebeveynlerinden öğrenmektedirler. Bu süre içerisinde çocuklar ailelerinden, belirli durumların farklı duyguları tetiklediğini ve benzer durumlarda nasıl tepkiler vereceklerini gözlem yoluyla keşfetmiş olurlar (Denham, Mitchell-Copeland, Strandberg, Auerbach ve Blair, 1997). Başka bir deyişle çocukların içinde büyüdükleri duygusal ortam, ebeveynlerin farklı duygusal durumlarda verdikleri tepkiler, çocuklarda duyguları düzenlemeyi ve başkalarıyla birlikte çalışmayı öğrenme becerilerini geliştirmektedir (Beauregard ve diğerleri. 2004; Cole, Michel ve Teti 1994; Eisenberg, Cumberland ve Spinrad, 1998). Sonuç olarak, bireyin duygu düzenleme sürecine odaklanırken yalnızca bireyi değil aynı zamanda dışsal süreçleri de göz önünde bulundurmamız gerekmektedir (Kelek, 2020).

Çocuklar zaman içerisinde duygusal olarak giderek daha yetkin hale gelmektedirler. Artan kanıtlar, bu tür duygusal yetkinliğin eşzamanlı sosyal yetkinliğe ve iyi oluşlarına olduğu kadar daha sonraki sosyal ve akademik sonuçlara da katkıda bulunduğunu göstermektedir (Denham vd., 2003; Denham, Brown ve Domitrovich 2010; Denham ve Burton, 2003). Yapılan araştırmalar sonucunda duygu düzenleme becerisinin edinilmiş bir dizi beceri ve yetenekler bütünü olduğu kabul edilmiştir (Dodge ve Garber 1991). Matematik becerilerinin, okuma yazma becerilerinin ve erken akademik becerilerin çocukların duygu düzenleme becerileriyle doğru orantılı olduğu saptanmıştır (Graziano, Reavis, Keane ve Calkins, 2007). Bu araştırmalar doğrultusunda duygu düzenlemenin çocukların okul başarılarını da etkilediğini öngörmektedir.

2.1.2.2. Duygu Düzenleme Güçlüğü (Dsyregulation)

Duygu düzenleme güçlüğü, duygunun düzenlenmesi süreçlerindeki bir eksikliği öngörmektedir (Philippot ve Feldman, 2004). Cicchetti ve diğerlerine (1995) göre duygu düzenleme güçlüğü, mevcut ve kullanım için uygun olan duygu düzenleme süreçlerinin uygunsuz veya uyumsuz uygulamasını içermektedir. Duygu düzenlemeyi, düzensizlikten ayırmaya çalışmak, normali anormalden ya da düzenliliği düzensizlikten ayırmaya çalışmak gibidir (Philippot ve Feldman, 2004). Keenan'a (2000) göre duygu düzenleme güçlüğünün varlığından bahsedilebilmesi için tanımlarda kullanılan davranışların belli bir zaman diliminde ve şiddetli tekrarlanması gerekmektedir. Duygu düzenleme güçlüğü

olan birey istenmeyen bir duyguyu baskılayamaz, baskılayabilse dahi bunu uygun olmayan yollarla sergilemektedir (örneğin; yalan söyleme) (Cicchetti vd., 1995). Duygu düzenleme güçlüğü incelenmek istendiğinde çocuğun davranışları, fizyolojisi ve sosyal yaşamı gibi çoklu düzenleyicilerinin dikkate alınması gerekmektedir (Keenan, 2000). Bu nedenle duygu düzenlemedeki yaşanan sorunlar işlevsel bozulmaları veya daha temel bir bozukluğu yansıtmaktadır (Keenan, 2000; McIntyre, Blacher ve Baker, 2006; Philippot ve Feldman, 2004).

Duygu düzenleme güçlüğü ile davranış problemleri arasında da pozitif yönlü bir ilişki olduğu bilinmektedir (Philippot ve Feldman, 2004). Nitekim anksiyete nedeniyle tedavi gören çocukların anksiyeteli bir ebeveyne sahip olma olasılığının yüksek olduğu bilinmektedir (Bradley, 1990; Reeves, Werry, Elkind ve Zametkin, 1987). Fox'a (1994) göre stres altında ve psikopatolojik rahatsızlıkları olan ebeveynlerin çocuklarında duygu düzenleme güçlüğü ortaya çıkma oranı yüksektir. Başka bir ifade ile aileden görülen sorunlu davranış kalıplarının çocuğu bu tarz bozukluklara teşvik ettiği ifade edilmektedir (Fox, 1994). Davranış düzenlemesi, çocuklarda çok küçük yaşlardan itibaren içselleştirmeyi de öngörebilir. Davranışsal olarak engellenmiş küçük çocukların, 4 yaşındaki akranlarıyla etkileşime girdiklerinde, engellenmemiş akranlarına göre sosyal olarak daha dikkatli ve suskun oldukları bulunmuştur (Calkins ve Fox, 1995). Bu bağlamda duygu düzenleme güçlüğü, çocuğa bakım veren kişilerden kaynaklı bir işleyişin işareti olabilmektedir (Philippot ve Feldman, 2004).

Yapılan araştırmalar sonucunda daha mutlu, daha az öfkeli çocuklar akranları tarafından daha çok sevilmekte; okul öncesi ve ilkokuldaki öğretmenler tarafından arkadaş canlısı ve işbirlikçi olarak görülmektedir (Denham vd., 2003; Isley, O'Neil, Clatfelter ve Parke, 1999). Daha olumsuz yorumlar ise çocukların doğru olmayan duygusal dışavurumları ile ilişkilendirilmektedir (Cumberland-Li, Eisenberg, Champion, Gershoff ve Fabes, 2003; Denham, McKinley, Couchoud ve Holt, 1990; Denham, Mitchell-Copeland, Strandberg, Auerbach ve Blair, 1997; Miller vd., 2006). Duygu düzenleme aynı zamanda sosyal yeterliliğe de yön vermektedir. Öfkesini dışa vurarak düzenleyen çocuklar, anaokulundaki akranları ve öğretmenleri tarafından, diğer duygu düzenleme stratejilerini kullananlara kıyasla sosyal açıdan daha az yetkin olarak görülmektedir (Eisenberg, Fabes, Nyman, Bernzweig ve Pinuelas, 1994; Eisenberg vd., 1997; Miller, Gouley, Seifer, Dickstein ve Shields, 2004; Raver, Blackburn ve Bancroft, 1999).

Ebeveynin davranışlarının, sevgisinin ve olumlu ifadelerinin çocukların davranış problemlerini açığa vurma düzeylerinin düşük olması ile ilişkili olduğu ve bu durumun da güvenli bağlanma ve başarılı bir duygu düzenleme ile sonuçlandığı; sert tutumun ve kötü ebeveynliğin çocuktaki duygu düzenleme güçlüğü ile ilişkili olduğu bilinmektedir (Contreras, Kerns, Weimer, Gentzler ve Tomich, 2000; Eisenberg, vd., 1999; Eisenberg vd., 2005; Gottman, Katz ve Hooven, 1997). Okul öncesi dönemde duygu düzenleme güçlüğü yaşayan çocuklar, ileriki dönemde depresyon ve saldırganlık tehdidi ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu beceriler konusunda yaşanılan yetersizlik ve güçlükler, sosyal becerilerin geliştirilmesinde aksaklıklar oluşturmakla beraber, okula uyum konusunda da sorunlar yaşanmasına neden olabilmektedir (Eisenberg vd., 2001; Thompson ve Meyer, 2007).

2.1.3. Ebeveyn Çocuk İlişkileri

Erken çocukluk döneminde sosyal ve duygusal etkileşimlerin temeli evde atılmaktadır. Bu nedenle kişilerarası ilişkilerde başa çıkabilme yetenekleri bu erken deneyime dayanmaktadır. Nitekim çocukların gelişimi birçok bakımdan bir aile meselesidir. Bu mesele ailelerin ilk olarak çevrenin (örneğin; topluluk, ebeveynlerin eğitim durumu, ailenin ekonomik koşulları vb.) izin verdiği ölçüde çocukları için yiyecek, barınak ve denge sağlamasını, ikinci olarak da çocuklarının duygusal olarak gelişmelerine yardımcı olmakla ilgili yükümlüğünü kapsamaktadır (Bornstein ve Zlotnik, 2008). Bu kapsamda ebeveynliğin çocuk ve toplum için önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir.

Ebeveynlik terimi, bireyin ebeveyn olma süreci veya durumu olarak tanımlanmakla birlikte bu ifade bir çocuğun gelişim sürecinde; beslenmesi, korunması ve yönlendirilmesini de kapsamaktadır (Brooks, 1991). Ebeveynlik ayrıca gurur, sabır, fedakarlık ve alçakgönüllülüğün karışımını içeren duygusal bir çaba (Pomer-antz, Wang ve Ng, 2005) ve sorumluluk (Bornstein, 2015) olarak da tanımlanmaktadır. Nitekim ebeveynlik davranışları ve çocukların gelişimi de birbiriyle bağlantılı iki önemli unsur olduğu bilinmektedir (Belsky, Fearon ve Bell, 2007; Bernier, Carlson ve Whipple, 2010; Chang, Schwartz, Dodge ve McBride-Chang, 2003; Gaertner, Spinrad ve Eisenberg, 2008). Yavuzer'e (2004) göre çocuk, anne ve babasının kişilik yapıları ile özdeşim kurmakta ve onları model almaktadır. Kurulan bu özdeşim çocuğun kişilik ve karakter gelişimini büyük ölçüde etkilemektedir. Nitekim anne-baba, anne-çocuk, baba-çocuk arasındaki güven, saygı ve sevgi gibi duygusal yaşantılar, çocuğun yetişkinlik

dönemindeki ilişkilerinin temelini oluşturmaktadır. Ayrıca ebeveynlerin kendi aralarındaki ilişkinin temellerinin sevgi ve saygıya dayanması çocuğun cinsiyet rollerini benimseyip, içselleştirmesine de katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle çocuğun içerisinde bulunduğu aile bağlamını etkileyen ebeveyn tutumlarının çocuk üzerindeki etkileri önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir.

Ebeveynlik tutumu, ebeveynlerin çocuklarıyla çocuk yetiştirme hakkındaki düşüncelerini ve uygulamalarını ilettikleri duygusal iklimi yaratmak için bir araya gelen çeşitli unsurlardan oluşmaktadır. Bu unsurlar, ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili genel duygularının; beden dili, ses tonu, duygusal görüntüler ve dikkat kalitesi yoluyla aktarılmaktadır (Bornstein ve Zlotnik, 2005). Bu nedenle anne ve babaların çocuklarını yetiştirmek üzere benimsemiş oldukları ebeveynlik tutumları onları doğrudan ve birçok açıdan etkilemektedir (Senemoğlu, 2009). Eleanor Maccoby ve John Martin'e (1983) göre ebeveyn tutumları dört ana başlıkta ele alınmaktadır. Bu tutumlar " demokratik-dengeli, otoriter-baskıcı, izin verici-hoşgörülü, ilgisi-kayıtsız"dan olarak sıralanabilir. Tutumların özelliklerinden ve çocukta oluşturduğu etkilerinden kısaca bahsedilecek olunursa, demokratik ebeveynler aklı ve mantığı ön planda tutmakla; sıcaklık, sevgi ve kabul davranışları içerisinde yetiştirdikleri çocuklarının bağımsızlık, özerklik ve bireysellik kazanmasına destek olmakla; (Bornstein ve Zlotnik, 2005, 2008); çocuğu ile ilgili aktivitelere katılım göstermekle; çocuklarıyla açık iletişim kurmalarıyla; çocuklarına karşı duyarlı ve soruları dinlemeye istekli oluşlarıyla (Baumrind, 1971); çocuklarına duygusal anlamda desteklemekle (Querido, Warner, Eyberg, 2002) ön plana çıkmaktadır. Ebeveynlerinden sevgi, sıcaklık, kabul gören ve çift yönlü iletişimin olduğu ortamda yetişen çocuklar mutluluk, düşük nevrotiklik, yüksek düzey duygu düzenleme becerisi, pozitif küresel öz değer, benlik saygısı, başarı için güçlü motivasyon, atılganlık, ileri düzey ahlaki akıl yürütme, özerklik, akademik başarı gibi birçok olumlu sonuçla ilişkilendirilmiştir (Baumrind, 1968; Baumrind, 1971; Buri, Louiselle, Misukanis ve Mueller, 1988; Boyes ve Allen, 1993; Cohen ve Rice 1997; Furnham ve Chetig, 2000; Heaven ve Ciarrochi 2008; Klein, O'Bryant ve Hopkins 1996; Lamborn, Steinberg ve Dornbusch, 1991; Morris Silk, Steinberg, Myers ve Robinson, 2007; Steinberg, Elmen ve Mounts, 1989).

İkinci olarak otoriter-baskıcı tutumu benimsemiş olan ebeveynler yüksek düzeydeki davranış kontrolü ve diktatörlükleriyle (Rapee, 1997); çocuğun özerkliğini kısıtlamaya yönelik eylemlerde bulunmalarıyla ve bu yaptırımlar sayesinde saygısının artıracağına yönelik inancıyla (Baumrind, 1966, 1971); fiziksel cezalandırma, bağırma ve

emirler dahil olmak üzere sert uygulamalarıyla (Barber, 2000; Maccoby, Martin. 1983; Querido, Warner, Eyberg, 2002) ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda yetişen çocukların ise somatik rahatsızlıklar (Lackner, Gudleski ve Blanchard, 2004) yıkıcı davranış problemleri, çocuk saldırganlığı, zorbalık (McKee vd., 2007; Gómez-Ortiz, Romera ve Ortega-Ruiz, 2016; Zurcher, Holmgren, Coyne, Barlett ve Yang, 2018); obsesif kompulsif bozukluk (OKB) da dahil olmak üzere kaygı bozuklukları (Manassis, Bradley, Goldberg, Hood ve Swinson, 1994; Vasey ve Dadds, 2001) sergiledikleri; davranış düzenleme mekanizmalarının sekteye uğramasının yanı sıra yine bu çocukların anksiyete, depresyon ve sosyal fobi gibi problemlere yatkın oldukları saptanmıştır (Cohen, Sade, Benarroch, Pollak ve Gross-Tsur, 2008; Mousavi, Low ve Hashim, 2016).

Üçüncü olarak izin verici-hoşgörülü tutumu benimsemiş olan ebeveynler, çocuklarına yönelik duygusal ve fiziksel anlamda yüksek düzeyde sergiledikleri beslenme, sıcaklık ve bakım ile (Baumrind, 199; Berk, 2007; Johnson ve Kelley, 2011; Klein ve Ballantine, 2001; Kopko, 2007; Reitman, Rhode, Hupp ve Altobello, 2002); çocuklarının sorumlulukları ve davranışlarını düzenlemeleri adına pasif bir yaklaşım benimsemeleri ile (Baumrind, 1968; Johnson ve Kelley, 2011; Klein ve Ballantine, 2001; Steinberg ve Silk, 2002), çocuklarına sağladıkları sınırsız hareket özgürlükleri ile (Bornstein ve Zlotnik, 2008; Leaper, 2000 Steinberg ve Silk, 2002); demokratik ve otoriter ebeveynlere kıyasla çocuklarına karşı kontrol seviyesinin düşük olmasıyla (Bornstein ve Zlotnik, 2008; Johnson ve Kelley, 2011); çocukları ile aralarında olan iletişim seviyesinin düşük olmasıyla (Johnson ve Kelley, 2011) ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda yetişen çocukların ise mutsuzluk, zayıf oto-kontrol ve düşük öz güvene sahip oldukları; saldırganlık, yaşa uygun olmayan davranışlar, benmerkezcilik, uyumsuzluk, dürtüsellik gibi birçok davranış problemi sergilemeye eğilimli oldukları (Aunola ve Nurmi, 2005; Baldry ve Farrington, 1998; Barber ve Olsen, 1997; Baumrind, 1971; Berk, 2007; Johnson ve Kelley, 2011; Santrock, 2009; Steinberg, Blatt-Eisengart ve Cauffman, 2006); özümseme, dışavurum ve dikkat problemlerine de yatkın oldukları gözlenmektedir (Gadeyne, Ghesquiere ve Onghena, 2004; Kaufmann vd., 2000; Lagacé-Séguin ve d'Entremont, 2006; Milevsky, Schlechter, Netter ve Keehn, 2007).

Son olarak ilgisi-kayıtsız tutumu benimsemiş olan ebeveynler, çocuklarının yaşamlarına dahil olmamaları ile; çocuklarına karşı kontrol seviyelerinin ve taleplerinin düşük olmasıyla Maccoby ve Martin, 1983; Bornstein ve Zlotnik, 2005; Nadal (Ed) 2017; Sahithya, Manohari ve Vijaya, 2019); nadiren geri bildirim sağlamalarıyla; çocuklarının ihtiyaçlarını ihmal etmeleriyle; çocuklarıyla zayıf iletişim ve düşük etkileşimde

bulunmalarıyla (Maccoby, 1992) ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda yetişen çocukların büyük bir kısmında akademik veya duygusal problemler, suça eğilim, okuldan kaçma, alkol problemleri, erken cinsellik, ergenlik ve yetişkinlikte suça eğilim (Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbusch 1991; Patterson, 1982; Pulkkinen, 1982; Witt ve Caldwell, 2005) gözlenmiştir. Bu yolla evde oluşturulan duygusal iklimin çocuğu ne derecede etkilediği bir kez daha anlaşılmaktadır.

2.1.3.1. Baba-Çocuk İlişkisi ve Etkili Olan Faktörler

Baba-çocuk ilişkisi babanın motivasyonu, becerileri, özgüveni gibi psikolojik etmenlere; çocukların mizacı ve cinsiyeti gibi bireysel özelliklere; partnerinden veya diğer aile üyelerinden aldığı sosyal desteklere; sosyoekonomik imkanlar ve kültürel ideolojiler gibi içinde yaşadığı toplumun özelliklerine; devletten alınan sosyal yardım ve nafaka gibi kamusal uygulamalara göre değişiklik göstermektedir (Lamb, 1981). Bu nedenle babaların babalık ile ilgili davranışlarının doğasını etkileyen etmenler belirlenirken bireysel ve psikolojik faktörler üzerine yoğunlaşılsa da (Cowan, Cowan ve Kerig, 1993; Grossman, Pollack ve Golding 1988) kültürel etmenlerin varlığı göz ardı edilmemelidir (Jacobs, 1995). Nitekim Lamb'a (1981) göre babaların motivasyon kaynağı da genelde içinde bulundukları kültür veya yaşantıları olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylece birçok erkek babalık ile ilgili tutum ve davranışlarını ya kendi babalarının eksiklikleri tamamlama yoluyla ya da direkt olarak kendi ebeveynlerini taklit etme yoluyla geliştirmektedir. Bununla birlikte son yıllarda kadın ve erkek rollerinin gündemdeki yerinin sıcaklığını koruması da babanın babalığa yönelik motivasyonunu etkilemektedir. Bu sayede pek çok baba çocuklarının bakımı adına atfedilen görevlerde anneye destek olmaktadır ki bu durumun babanın motivasyonunun artışıyla doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir (Lamb, 1981).

Motivasyon tek başına babaların, rolleriyle ilgili bir bilinç geliştirerek katılım düzeyini artırmada etkili görülmemektedir. Baba-çocuk ilişkisi aynı zamanda babanın sahip olduğu beceriler ve özgüveniyle de ilişkilendirilmektedir (Lamb, 1981). Nitekim babaların hissettikleri bilgi ve beceri eksikliğinin çocukları ile ilişkilerini ve katılımlarını etkilediğini bilinse de yürütülen beceri geliştirme programları veya aile katılımı etkinliklerinin bu şikayetleri azalttığı bilinmektedir (Levine ve Pitt, 1995). Babalara yönelik yapılan eğitim çalışmalarının yanında babalar ve çocuklar arasında düzenlenen eğlenceli aktiviteler de babanın katılımlarını ve çocuklarına yönelik duyarlılıklarını teşvik

etmektedir (Kelly ve Lamb, 2000; Van IJzendoorn ve DeWolff, 1997). Bu nedenle göre bir babanın çocuğuna yönelik duyarlılık seviyesi ve çocuk bakımına yönelik yeterlik düzeyi birtakım becerileri edinmesinden daha önemli bulunduğu söylenebilir (Lamb, 1981).

Babanın davranışları onun en yakın sosyal çevresini oluşturan anneden doğrudan etkilenmektedir (Allen ve Hawkins, 1999; Lamb, 2010). Doğrudan etki baba ile çocuk arasındaki etkileşimi de etkilemektedir (Pleck, 1982). Nitekim anne ve babanın ortak bir paydası olan evliliğin kalitesi de babanın ruh sağlığını ve çocukların gelişimlerini etkilemektedir (Cummings ve Davies, 1994). Bu nedenle anneler babaların rollerinin ve sorumluluklarının tanımlanmasında, babaların çocuklarının hayatlarına katılım düzeylerinin belirlenmesinde önemli bir yere sahiptir (O'Hare, 1995). Son olarak erkekler bir ailenin geçim sağlamasındaki temel unsurdur. Bu nedenle kamusal uygulamalar ve babanın işi ile ilgili ayrıcalıklar baba-çocuk ilişkisini doğrudan etkilemektedir (Haas, 1992; Yankelovich, 1974). Babanın iş yerindeki çalışma saatleri ve bu saatlerin esneklik durumu; annenin çalışma durumu; doğum sonrası verilen babalık izin durumu gibi unsurlardan etkilenmektedir (Lee, 1983; Pleck, 1986; Winett ve Neale, 1980). Sonuç olarak evlilik ilişkileri ile babalık ve baba-çocuk ilişkilerinin karşılıklı etkileşim halinde olduğu (Cabrera, Tamis-LeMonda, Bradley, Hofferth ve Lamb, (2000); Cox, Paley ve Harter, 2001) söylenebilir. Bu nedenle babalar, diğer aile üyelerinden etkilenen, onları etkileyen karşılıklı ve karmaşık sosyal sistem olarak görülmektedir (Goeke-Morey ve Cummings, 2007).

2.1.4. Babalık ve Babalık Rolü

Bireyler dünyaya kendi seçimlerinin aksine doğuştan bir oluşumla gelmektedirler. Doğuştan bir oluşum olan cinsiyet biyolojik bir kategori olarak ele alınmaktadır. Toplum ve kültürün ele alınan kadın-erkek cinsiyeti üzerinde yadsınamaz etkisi ve beklentisi bulunmaktadır (Çağırkan, 2018; Gül, 2019). Bu bağlamda cinsiyet değişkeni ve ebeveynlik rolleri arasında birbirinden etkilenen geçirgen bir yapı olduğu anlaşılmaktadır (Gül, 2019).

Erkeklik, baba ve babalık ile ilgili tanımlara bakıldığında, Uçan'a (2012) göre erkeklik "erkeklerin sahip oldukları biyolojik cinsiyeti gerekçe göstererek toplumsal yaşamda oynamaları gereken rolü, ne hissedip nasıl ifade etmeleri gerektiğini anlatan yönergeler toplamıdır." (Uçan, 2012). Babalık/baba (fatherhood), biyolojik bağlantıyı

vurgulayan; bir çocuk sahibi olan erkeği ifade ederken, babalık/babalık yapma (fathering) kavramı ise daha çok eylemsel ögeleri içermektedir. Babanın çocuğuyla ilgilenmesi ve çocuğun bakımına katılması gibi biyolojik çocuklarına karşı sahip oldukları sosyo-kültürel ve psikolojik yükümlülüğü vurgulayan davranış kalıplarını içermektedir (Levtov vd., 2015; Quintar, 2011**).** Ayrıca bazı kaynaklarda, para sağlayan, orada var olan, bakım veren, dış ortam ve oyun sağlayan, eğitim ve disiplin sağlayan, sevgi veren, koruyan olarak belirtilmektedir (Summers vd., 1999). Babalık süreci sanılanın aksine bir erkeğin çocuğunun dünyaya gelmesiyle değil, annenin hamileliğiyle birlikte başlayarak yaşam boyu devam etmektedir (Mercan ve Şahin, 2017).

Annelik ve babalık tanımları Lamb ve Tamis'e (2004) göre birbirine benzemektedir. Bu nedenle babaların çocukları ile birlikte etkili zaman geçirerek onları bağımsız davranmaya teşvik etmesi, sosyal etkileşime girmesi ve çocuklarına zengin uyarıcılar sunması gerekmektedir. Babalık rolü, toplum tarafından babaya dayatılan beklentiler ve aynı toplum tarafından biçilen rolün üstlenilmesinin yanı sıra bireyin bahsi geçen rolü üstlenme şeklidir (Uyanık vd., 2016).

2.1.4.1. Geleneksel Baba Rolü ve Değişen Baba Rolü

Bir babanın geleneksel rolü; anne eve ve çocuklara bakarken dışarıda çalışarak, eşi ve çocukları için gereken parayı kazanmasıdır (Gürün, 2001; akt. Telli, Özkan, 2014). Kendi kültürümüzde bebekler; birincil bakıcılara (genellikle anneler) daha yoğun, ikincil bakıcılara (genellikle babalara) nispeten daha az yoğun bağlar ile bağlanmaktadır. Annelerin bebeklerin temel beslenmesi, fiziksel konforu, sağlığı gibi diğer birçok bakım faaliyetleri ile doğrudan ilgilenen kişi olması, bebekler tarafından yoğun bağlanılan ebeveyn olma durumunu doğrulamaktadır (Quintar, 2011). Zaman içerisinde toplumda yaşanan sosyal, ekonomik, siyasi, teknolojik ve bilimsel değişiklikler nedeniyle bu roller değişime uğramıştır. Yaşanan değişim ve gelişimler sonucunda günümüzde birçok ailede, eşlerden her ikisi de çalışarak ailenin gelirine önemli katkılarda bulunmaktadır. Benzer aile yapısına sahip ailelerde yaşanan değişikliğe bağlı olarak babalar da genellikle çocuklarının gelişiminde aktif rol almak ve sorumlulukları paylaşmak istemektedirler (Gürün, 2001; akt. Telli, Özkan, 2014).

Babalık rolüne bir adım daha geriden bakılacak olunursa; tarihte zaman içerisinde biyolojik farklılığın bir üstünlük savaşı haline gelmesiyle baba; ev, eş, çocuk, akraba ve köleler üzerinde bir otorite figürüne dönüşmüştür. Nitekim bu nedenle babalar evden ve

çocuk bakımından uzak bir yapıya dönüşmüştür (Pontes, vd., 2006). Daha sonraları babaların aileleri üzerinde muazzam bir güce sahip olan, her şeye kadir aile reisi olarak görüldüğü bilinmektedir (Knibiehler, 1995). Michael ve Catherine'e (1981) göre toplumun ahlaki görüşü ve kutsal metinlerin incelenmesinden edinilen yaygın fikir birliğine göre de babalardan, öncelikle çocuklarının uygun bir değer duygusu ile büyümelerini sağlamaktan sorumlu olan kişiler olarak bahsedildiği bilinmektedir. Bu kavramların kalıntılarının yakın zamana kadar devam ettiği bilinmektedir (Michael ve Catherine, 1981).

Sanayileşme ile birlikte ortaya çıkan gelişmeler, babalığın birincil odak noktasının ahlaki liderlikten, ekmek kazanarak ailenin ekonomik desteği olmaya çalışan kişi haline dönüşmesine yol açmıştır. Böylece günümüzdeki halini aldığı bilinmektedir (Michael ve Catherine, 1981). Ayrıca kadın da erkekle birlikte çalışma hayatına adım atmıştır fakat bu oranlar erkeklerinki kadar olmamakla birlikte, kadınların tercih ettikleri meslek kolunun ailevi sorumluluklarıyla örtüşmesi gerektiği düşüncesinin ağırlıkta olduğu söylenebilir (Kuzgun ve Sevim, 2004; Mott ve Tanfer, 1997). Birinci ve İkinci Dünya Savaşları sonrasında erkek nüfusunun büyük bir kayba uğramasıyla birlikte kadınların iş yaşamında daha çok yer aldığı bilinmektedir (Kocacık ve Gökkaya, 2005). Annenin çalışma hayatına atılması ve kadın istihdamı babanın çocuğun bakımına katılımını artırmıştır (Horffman, 1977). Bu bağlamda babalık ve annelik görevi ile ilgili yapılan tanımlar ve sorumluluklar yeniden masaya yatırılmıştır (Kuruçırak, 2010).

Çocukların gelişimi ve esenliği üzerine yapılan araştırmalar uzun yıllar boyunca anne-çocuk dinamiklerine odaklanmıştır (Bowlby, 1982; Lewis ve Pleck, 1979). Babaların genellikle çocukların yaşamlarının çevresinde olduğu ve bu nedenle çocukların gelişimi için çok az doğrudan öneme sahip oldukları varsayılmıştır (Lamb, 1997). Ancak son yıllarda bu anlayış değişim göstermektedir. Bu durum toplumun atamış olduğu sorumlulukların değişimi, feminizm, çalışan anne-baba sayısındaki artış, babaların çocuklarının bakımına katılmadaki bireysel istekleri gibi birçok detaydan etkilenmektedir (Kuruçırak, 2010).

Babalık rollerinin kavramsallaştırılması, bu rolden beklenen sorumlulukların kökenlerini bizlere göstermektedir. Tarihsel, kültürel ve ailevi ideolojiler ise bizlere babaların oynadıkları rollere ilişkin bilgiler vermektedir. Babaların çocuklara görece erişilebilirliğine ilişkin tanımlayıcı açıklamalar bilgilendirici olsa da, babaların çocukları ile ne gibi faaliyetlerde bulunduklarını, birlikte ne yaptıklarını ve neden yaptıklarını açıklamada yetersiz kalmaktadır. Zaman içerisinde değişen birçok detay sonucunda elde

edilen bilgiler bizlere, babaların çocuklarıyla geçirdikleri vaktin; çocuklarıyla olan baba-çocuk ilişkisinin kalitesini, paylaşım düzeyini ve babalık görevini belirlemede büyük bir yol gösterici olduğunu ortaya koymaktadır (Lamb ve Tamis-Lemonda, 2004).

2.1.5. Ebeveynliğe Yönelik Tutum

Bu bölüme dek ebeveynlerin çocuklarını yetiştirme biçimlerinin çocuklarının gelişimi üzerinde önemli bir etkisinin olduğu; erken çocukluk döneminde anne kadar önemli bir yere sahip olan babanın, çevresindeki birçok detaydan etkilendiği ve aynı detayları etkilediği; yine babaların çocuklarının farklı gelişim alanlarını etkileyen önemli bir güce sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle babanın rolünü kavraması ve çocuğun yaşamına katılımı büyük öneme sahip iki unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (Lamb, 2010). Babaların babalık ile ilgili rollerini yerine getirerek çocuğunun yaşamına katılımını etkileyen birçok etken bulunmaktadır. McBride'a (1990) göre bu etkenler iki boyutta ele alınmıştır. Bu boyutlardan ilki babaların rollerine ilişkin hazır olma durumu olarak ifade edilmiştir. Babanın çocuğa hazır hissetmesi için çocuğa yönelik gelişimsel bilgilere sahip olması, ebeveynliğe uygun becerilerden haberdar olması, çocuğun ihtiyaçlarına yönelik duyarlılığının (sensivity) olması ve çevresinde babalık konusunda rol model olacak kişilerin yer alması gerekmektedir (Easterbrooks ve Goldberg, 1984; Palkovitz, 1984; Tomlinson, 1987). Diğeri ise babanın sosyal ve kurumsal anlamda aldığı destek olarak ifade edilmiştir (McBride, 1990). Fakat babaların kendilerini geliştirmeleri anlamında verilen eğitimlerin yaygın olmadığı bilinen bir gerçektir (Berman ve Pedersen, 1987; Levant ve Doyle, 1983) (bkz: BADEP(Baba Destek Eğitim Programı). Nitekim çocuk sahibi olan her baba ne sağlıklı bir rol model ne de babalık ile ilgili bir eğitim alma şansına sahip olmaktadır. Bu nedenle yukarıda bahsedilen iki unsurun herhangi birinde aksiliklerin yaşanması normal karşılanmakta ve bu iki unsurda yaşanan herhangi bir aksaklık babanın rolüne hazır hissetmemesine, çocuklarının ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik katılım düzeyinin düşük olmasına neden olabilmektedir (McBride, 1990). Bu bağlamda babanın yeterli bilgi ve donanıma sahip olma durumu; motivasyon, beceri ve özgüven gibi psikolojik etmenleri; partnerinden veya diğer aile üyelerinden aldığı sosyal destekleri; sosyoekonomik imkanlar ve kültürel ideolojiler gibi içinde yaşadığı toplumun özellikleri; devletten alınan sosyal yardım ve nafaka gibi kamusal uygulamalar; sosyal ve kurumsal anlamda aldığı destekler; (Lamb, 1981; McBride, 1990) babaların ebeveynliğe

yönelik yeterlilik algısını, ilgisini ve doyumunu doğrudan etkilemektedir (Seçer, Çeliköz ve Songül, 2007).

Ebeveyn yeterliliği öz yeterliliğin ve ebeveynliğe yönelik tutumlarının bir alt boyutu olarak kabul edilmektedir (Çetin, 2017). Öz yeterlilik kişilerin olası durum veya amaçları doğrultusunda ortaya çıkan durumları gerçekleştirmeye yönelik bireysel inanç ve yargılar olarak tanımlanmaktadır (Bandura,1997;1982). Bandura'ya (1997) göre öz yeterlilik kişiye, ortama, koşullara ve konuya göre değişiklik göstermektedir. Değişkenlik gösteren öz yeterlik inancı, farklı bağlamlarda konulan hedefe göre kişiyi başarıya götürmede anahtar bir role sahiptir(örneğin; iyi bir ebeveyn olma, iyi bir öğretmen olma) (Bandura, 1997). Bandura'nın öz-yeterlik kavramı ile paralellik gösteren ebeveynliğe yönelik yeterlik algısının da farklı tanımları bulunmaktadır (Aksoy ve Diken, 2009). Teti ve Gelfand'a (1991) göre ebeveyn yeterliliği; ebeveynliğe yönelik görevler olarak tanımlanmaktadır. Hassall, Rose ve McDona'a (2005) göre ebeveynlerin yine bu alana yönelik görevlerde yetkinlik açısından kendilerini daha iyi bir konumda görmeleri olarak tanımlanmaktadır. Troutman ve diğerlerine (2012) göre anne ve babaların, ebeveynlik rolüne yönelik üstlenmiş oldukları sorumlulukların gerçekleştirilmesi yönündeki bireysel azimlerinin derecesi yine ebeveynlik yeterliliklerini ortaya koymaktadır. Hess, Teti ve Hussey-Gardner (2004) ebeveynlerin, ebeveynlik rolüne ilişkin yeterlilikleri ve becerileri hakkında ne kadar başarılı olduğu ile ilgili yargılarına ek olarak bu becerileri hakkındaki inançları olarak da tanımlamaktadır.

Bandura'ya göre anne ve babanın ebeveynliklerine yönelik yeterlik inançları onların düşünme, hissetme, kendilerini motive etme ve harekete geçme biçimlerini etkilemektedir (Bandura 1997; Zukosky 2009). Anne ve babaların hedefledikleri ebeveynlik seviyesine başarılı bir biçimde ulaşabilmeleri için hem istenen sonuca ulaşabileceklerine inanmaları hem de iyi bir ebeveyn olacaklarına yönünde kendilerine güvenmeleri gerekmektedir. Bu nedenle ebeveynliklerine yönelik yeterlik inancı yüksek olan anne ve babaların, düşük olan ebeveynlerden daha fazla çaba göstermeleri muhtemel görülmektedir (Salonen, 2010). Ebeveynlerin yeterlilik düzeyleri artışı kendisi ve çocuğundaki olumlu çıktılara ön ayak olmaktadır. Yapılan çalışmalardan hareketle bir ebeveynin yeterlik düzeyi yükseldikçe olumlu ebeveynlik davranışlarında artış (Peacock-Chambers vd., 2017; Ponomartchouk ve Bouchard, 2015), çocukları ile geçirdikleri vakitte artış, çocuk odaklı etkinliklere katılımlarında artış, çocuklarına karşı sevgi dolu ve pekiştirici davranışlarda artış (Glatz ve Buchanan, 2015; Peacock-Chambers vd., 2017; Ponomartchouk ve Bouchard, 2015) gözlenmektedir. Bu nedenle ebeveynlik yeterlik

algısı, çocuk-ebeveyn mutluluğu ve ebeveynlik sürecinin sağlıklı biçimde işlemesinde kilit bir faktör olarak kabul edilmektedir (Albanese vd., 2019; Biehle ve Mickelson, 2011). Benzer etkiler babalar tarafında da görülmektedir. Babaların yeterlik düzeyinin artışı ile çocuğun, sosyal etkileşimleri, öz düzenleme ve öz değer duyguları, kaygı ve öz yeterlilik gibi sosyo-duygusal becerileri doğrudan ve dolaylı olarak etkilenmektedir (Jones ve Prinz, 2005). Ebeveynliğe yönelik yeterlilik algısı yükselmesiyle babalar daha aktif hala gelerek çocuğu adına teşvik edici olmalarıyla (Stimulation), çocuklarının ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik hızlı ve olumlu tepki vermesiyle (responsiveness) ve cezasız bir çocuk eğitimi savunmasıyla (Coleman ve Karraker, 1997) ön plana çıkmaktadır. Ebeveynliğe yönelik yeterlilik algısı düşük olan babalar ise çocuklarına karşı müdahaleci olmalarıyla ön plana çıkmaktadır (Bondy ve Mash, 1999; Zubrick vd., 2008).

Son yıllarda anne-babaların ebeveynlik uygulamalarını etkileyen faktörleri, ebeveyn yeterlik düzeylerini ve çocukların gelişimleri arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalara ilgi artmaktadır (Aksoy ve Diken, 2009; Barners ve Adamson-Macedo, 2007; Büyüktaşkapu, 2012; Giren ve Öztürk, 2014; Gültekin-Akduman ve Türkoğlu, 2013; Jones ve Prinz, 2005; Sevigny ve Loutzenhiser, 2009; Troutman, Moran, Arndt, Johnson ve Chmielewski, 2012; Weaver, Shaw, Dishion ve Wilson, 2008). Weaver ve diğerlerinin (2008) yürüttükleri çalışmada düşük düzeyde ebeveyn yeterliliğine sahip anne ve babaların herhangi bir engelde kaygı ve stres yaşadıkları, yaşanan problemden kendilerini sorumlu tuttukları, bu ve benzeri becerilerde kendilerinden tereddüt ettikleri ortaya konmuştur. Buna ek olarak Coleman ve Karraker'in (2000) yürüttükleri bir çalışmada ise yüksek yeterliliğe sahip ebeveynlerin çocuklarına uygun ortamı sağlamada da yüksek kapasiteye sahip oldukları, ayrıca çocukları ile ilgili yaşanan olumsuzluklarda, diğer ailelere kıyasla, çözüm odaklı bir tutum sergiledikleri ortaya konulmuştur. Yapılan araştırmalardan yola çıkarak ebeveynlerin yeterlilik düzeyleri ile çocuklarına yönelik göstermiş oldukları ilgi, bakım, özen ve tutum gibi birçok nokta arasında ilişki olduğu ifade edilebilir (Büyüktaşkapu, 2012; Çetin; 2017).

Ebeveynlik doyumu da, ebeveynliğe yönelik tutumların bir alt boyutu olarak kabul edilmektedir. Ebeveynliğe yönelik yeterlik algısı ile yakından ilişkili olan ebeveynlik doyumu, ebeveynlikle ilgili keyif veya zevk gibi olumlu etkinin kalitesine işaret etmektedir (Rogers ve Matthews, 2004). Doyum, tam olarak tatmin etme, tatmin olma, bir arzunun ya da bir isteğin tamamen yerine getirilmesiyle tatmin olma eylemi veya kişinin arzusunun yerine getirilmiş olması olarak tanımlanmaktadır (The Oxford English Dictionary çevrimiçi 2010). Ebeveynlik doyumu ise ebeveynlik rolünden

duyulan haz ve doyum duygusu olarak tanımlanmaktadır (Salonen, 2010). Ebeveynlik rolünden duyulan haz ile ebeveynlerin bebek bakım görevlerini yerine getirmesi, bebeği tanımayı öğrenmesi ve ebeveyn olarak kendi beklentilerini karşılamaktan duyduğu memnuniyet kastedilmektedir (Pridham ve Chang, 1989). Doyum ebeveynin belirlediği hedeflerin tamamlanmasının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle düşük düzeyde yeterliliğe sahip ebeveynlerin, ebeveynlik deneyimlerinden daha az zevk alacağı söylenebilir (Coleman ve Karraker, 1997).

Ebeveynliğe yönelik yeterlilik ve ebeveynlik doyumunu etkileyebilecek bir dizi faktör bulunmaktadır (Dunning ve Giallo, 2012; Seçer, Çeliköz, Songül, 2007). Bandura'ya (1982) göre insanların yetenekleri duygusal ve fizyolojik durumlarından etkilenmektedir. Nitekim bu duygusal ve fizyolojik durumlar ebeveynlerin yeterlik düzeylerini de etkilemektedir. Örneğin, depresyon ve stres, ebeveynliğe yönelik düşük yeterlik algısı ile ilişkili faktörler olarak tanımlanmıştır (Bandura, 1982; Coleman ve Karraker, 1997). Buna ek olarak yorgunluk da ebeveynlerin yeterlik algısında ve doyumunda düşüşe neden olabilmektedir. Cooklin ve diğerlerinin (2011) 0-5 yaş aralığında çocuğu olan ebeveynlerle yürütmüş oldukları çalışmada yüksek düzeyde yorgunluğun ebeveynliğe yönelik düşük yeterlik algısı ve düşük ebeveynlik doyumu ile ilişkili olduğun saptanmıştır. Bunun yanı sıra davranış sorunları olan bir çocuğa ebeveynlik yapmak da ebeveynin yeterlilik ve doyum algısını bozabilmektedir (Matalon ve Turliuc, 2022). Nitekim literatürde ebeveynliğe yönelik yeterlilik algısı ile çocukların davranış problemleri arasında negatif yönlü ilişkilerin saptandığı çalışmalar da bulunmaktadır (Glatz ve Buchanan, 2015; Heerman ve diğerleri 2017). 20-41 yaş arası özel gereksinimli çocuğa sahip 63 anne ile yapılan bir çalışmada, bir destek eğitimi sonucunda annelerin ebeveynliğe yönelik yeterlik algıları ile doyum değişkeni arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Seybold, Fritz, ve MacPhee, 1991). Ayrıca ebeveynlerin görevlerine karşılık aldıkları doyum ile çocuklarına yönelik bakımsal davranışları arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu birçok çalışmada ortaya konmuştur (Anthony vd., 2005; Eisenberg, 1998; Ogelman ve Çiftçi Topaloğlu, 2014). Babalara bakıldığında ise onların, çocuklarına bakmak için geçmişe göre daha fazla zaman harcadığı bilinmektedir (Bianchi, 2000) ancak ekmek parası kazanmanın "iyi bir baba" olmanın temelini oluşturdukları inancı hala süregelmektedir (Winslow, 2005). Ailesinin geçimini sağlamak için para kazanma ideallerini karşılamaya çalışırken bir yandan da ilgili babalık etmeye çalışan erkekler, iş ve aile talepleri arasında artan çatışmalar yaşadığı bildirmektedir (Nomaguchi, 2009; Townsend, 2002). Önceki

araştırmalar, büyük ölçüde çalışan anneler tarafından hissedilen çatışmaları ele alırken araştırmacılar; çalışan babaların da benzer çatışmalar yaşayabileceğini kabul etmekte yavaş davranıldığını bildirilmiştir (Cohen, 1993). Yakın tarihli araştırmalara bakıldığında ise babaların çalışan annelerin hissettiklerine benzer düzeyde iş-aile çatışması yaşadıklarını göstermektedir (Frone, 2003; Martinson ve Ferris, 2003; Nomaguchi, 2009; Winslow, 2005). Shreffler, Meadows ve Davis'in (2011) yürütmüş oldukları bir çalışmada haftada 60 saatten fazla çalışmak zorunda olan babaların aile içerisinde önemli birçok unsuru etkilediği ve bunlardan etkilendiği öngörülmüştür. Bahsi geçen araştırmada öngörülen bu unsurlar başlıca; çocukların davranışlarından daha düşük memnuniyet, ebeveynlik stresi, ebeveynlik memnuniyeti-doyumu olarak sıralanabilmektedir. Bu ve benzeri durumların aile içerisindeki birçok olumsuz yaşantının temelini oluşturduğu öngörülmektedir. Bu bağlamda babaların iş yaşamı ve ebeveynlikleri arasında yadsınamaz bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Ebeveynliğe yönelik algılanan düşük doyum, çocukların davranış sorunları (Johnston ve Mash, 1989; Ohan, Leung ve Johnston, 2000; Salari vd., 2014), işlevsel olmayan, çocuklarını ihmal eden ve sert disiplinleri içeren ebeveynlik uygulamaları (Roger ve Matthews, 2004), depresyon, kaygı ve stres gibi ebeveyn refahı sorunları (Rogers ve Matthews, 2004) ilişkilendirilmektedir. Hill ve Holmbeck'in (1987) 200 ortaokul çağı çocuk ile yürütmüş oldukları çalışmada, düşük düzeyde ebeveynlik doyumuna sahip ebeveynlerin çocuklarının akranlarla iletişimlerinin, ödev yapma gibi kişisel alışkanlıklarının ve odasını temizleme, ev işlerine yardım etme gibi ailevi sorumluluklarının olumsuz yönde etkilendiğini sonucuna ulaşılmıştır (Hill ve Holmbeck, 1987). Benzer şekilde ebeveynlerin doyumları ile çocukların akademik başarıları (Strom, Strom, Strom ve Collingsworth, 1994) ve davranışsal sorunları (Mouton ve Tuma, 1988) arasında doğru orantılı ilişkinin olduğu saptanmıştır.

Ebeveynliğe yönelik tutum kavramı yürütülmüş olan çalışmalarda genellikle yeterlik kavramı içerisinde verilmiştir (Çetin, 2017; Nebioğulları, 2019 Özdemir, 2012; Özaslan, Demir ve Kumcağız, 2021; Özkul, 2015; Öztürk ve Giren, 2015; Topaloğlu, 2013; Seçer, Çeliköz, Songül, 2007). Alanyazın incelemeleri sonucunda ebeveynlik doyumu ve yeterlik ile ilgili araştırmalar olsa da ilgi kavramının iyi incelenmediği tespit edilmiştir (Charbonneau ve Van Ryzin, 2012; Çetin, 2017; De Luccıe, Mary,1996; Fantuzzo, Perry ve Childs, 2006; Latour, van Goudoever ve Hazelzet, 2008; McNaughton, 1994;). Benzer sonuçlar Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeğinin uyarlamasını yürüten araştırmacılar tarafından da elde edilmiştir (bknz; Seçer, Çeliköz,

Yaşa, 2007; Seçer, Çeliköz, Yaşa, 2008). Bu nedenle babalığa yönelik ilgi, yeterlilik ve doyum kavramı etrafında sunulmuştur.

2.1.6. Baba Katılımı ve Önemi

Yaşamın ilk yıllarında çocukların anne ve babalarıyla olan paylaşımlarının kalitesi ve sıklığı çocukların ebeveynleri ile olan bağlarının kalitesiyle doğru orantılıdır (Yavuzer, 2002). Araştırmalara göre babanın varlığının da yokluğunun da çocuğun kişilik gelişimini ciddi şekilde etkileyebileceği bildirilmiştir (Gill, 1997). Bu bağlamda çocukların kendi ebeveynleriyle olan ilişkiler bütününün ileriki yaşamlarında olan ikili ilişkilerinde önemli bir etkiye sahip olabileceği bilinmektedir (Scoloveno ve Sherwen, 1995).

Çocukları üzerinde doğrudan ve dolaylı olarak birçok etkisi bulunan babaların anneler ile kıyaslandığında çocuklarıyla doğrudan daha az zaman geçirdiği bilinmektedir. Bu doğrultuda babaların çoğu zaman çocuklarının içinde bulunduğu gelişim düzeyine daha az aşina olduğu fark edilmiştir. Bu nedenle babaların annelere göre, çocuklarının yeteneklerini zorlayacak şekilde konuşma olasılıklarının daha yüksek olduğu keşfedilmiştir. Bu durum babaların zorlayıcı konuşma biçiminin çocukların dış dünya ile etkileşimi açısından bir köprü görevi gördüğünü düşündürtmektedir. Sonuç olarak babaların kendine has iletişim tarzının çocuklarının sosyal ve dil gelişimlerini olumlu yönde etkilediği bilgisine ulaşılmıştır (Cummings ve O'Reilly, 1997; Lamb ve Tamis, 2000). Buna ek olarak, çocuklukta edinilen davranış kalıplarının çoğu, başkalarını gözlemlemekten ve davranışlarını buna göre ayarlamaktan alınan derslerin sonucunda elde edilmektedir. Bu nedenle babanın ev işlerine katılımı aile dinamiklerinin kalitesini yükseltmekle birlikte doğru bir rol model olarak çocuğuna ev içinde nasıl davranması gerektiğini de öğretmiş olmaktadır (Pleck, 1983). Dolaylı olarak ise babanın çocuğa doğrudan bakım veren kişiye, özellikle de anneye, yönelik bulunacağı maddi ve manevi destek çocuğu birçok yönden etkilemektedir. Bulunulan manevi destek anne-çocuk ilişkisinin kalitesini artırmaktadır. Bu durumdan çocuğun uyum becerileri olumlu yönde etkilenmektedir. Maddi olarak babanın eve karşı olan ekonomik desteği ise çocuğun sosyal koşullarına dolaylı olarak etki etmektedir. Aksi durum düşünüldüğünde, babanın genel katılım eksikliğinin aile içi çatışmaları artıracağı öngörülmektedir. Artan aile çatışmalarının ise çocuğu birçok yönden olumsuz etkileyeceği bilinmektedir (Cummings ve O'Reilly, 1997; Crockett, Eggebeen ve Hawkings, 1993; Lamb ve Tamis, 2004; Rowe, Cocker ve Pan, 2004; Warin, Solomon, Lewis ve Langford, 1999).

Anneler, çocukların birincil bakıcıları ve temel sosyallik aracı olarak ifade edilmektedir (Greenfield, Suzuki ve Rothstein-Fisch, 2006) ancak babaların da çocukları üzerinde yadsınamaz bir etkisi bulunmaktadır. Babanın erişilebilirliği ve ulaşılabilirliği çocuğa duygusal bir destek hissi sunmaktadır (Cabrera vd., 2000). Buna ek olarak baba katılımı, çocuklukta daha optimal sosyo-duygusal-akademik işleyiş, azalmış davranış problemleri (Aldous ve Mulligan, 2002; Flouri, 2010; Howard, Burke Lefever, Borkowski ve Whitman, 2006), daha iyi zihinsel sağlık, mesleki başarı ve eğitim ile ilişkili bulunmaktadır (Brown, McBride, Shin ve Bost, 2007). Nitekim çocuklarını rekabetçi ve bağımsız olmaya teşvik eden, çocuklarıyla fiziksel olarak uyarıcı etkileşimlerde bulunan babaların çocukları ile olan ilişkisi, yaygın anne-çocuk ilişkisine göre farklılık göstermektedir (Cabrera vd., 2000; Lewis, 1986; DeKlyen, Speltz ve Greenberg, 1998). Bu nedenle babalar, çocuk davranışının belirli yönlerinin gelişiminde özellikle etkili olabilir.

İlgili araştırmalarda babanın katılımı ve bakımı, çocukların entelektüel gelişimi, sosyal yeterliliği, iç kontrol odağı ve empati kurma yeteneği ile olumlu bir şekilde ilişkili bulunurken (örn. Yongman, Kindlon ve Earls, 1995; Fagan ve Iglesias, 1999), babanın yokluğuyla ilgili araştırmalar da tutarlı bir şekilde, babanın yokluğunun, çocukların refah düzeyinin ve akademik başarılarının azalmasına yol açan bir faktör olduğunu göstermektedir. Örneğin, yalnızca anne olan ailelerdeki çocukların, akademik başarı ve bilişsel yetenek ölçülerinde (örneğin Mulkey, Crain ve Harrington, 1992) diğer çocuklardan daha düşük puan aldıkları, suç işleme ve sapkın davranış riskinin arttığı (Dornbusch vd., 1985), erkekler için daha yüksek suç oranı riskinin yanı sıra kızlarda da erken gebelik oranlarının arttığı (Hrdy, 1999), evlilik dışı doğum yapma ve okulu bırakma olasılıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Amato, 1994). Öte yandan araştırmalar, ekonomik faktörler kontrol altına alındığında, babanın yokluğunun çocuklar için çok az kötü denebilecek sonucu olduğunu da göstermektedir (Crockett vd., 1993; Tasker ve Golombok, 1997). Bununla birlikte ekonomik faktörler kontrol edildiğinde bile, babanın yokluğunun çocuklarda problemlerin görülme riskinin artmasıyla ilişkili olmaya devam ettiği gösterilmektedir (Amato, 1994).

Aile hayatındaki bir krizin özünde babaların rolleri ve işlevleri olduğu görülmektedir. Babaların evde bulunması önemli bir istikrar faktörü olarak hizmet ediyor gibi görünmektedir (Quintar, 2011). Gill (1997), son yıllarda çocuklar ve gençler arasında yaşanan suç ve şiddet patlamasının en çok hanede baba yoksunluğundan kaynaklandığı belirtilmiştir. Aynı zamanda hapishane ve reform okulu mahkumlarının % 70'i babanın

bulunmadığı ailelerdeki çocuklar olduğu saptanmıştır (Gill, 1997; Quintar, 2011). Bu durum, şefkatli ve yetkin bir babanın, özellikle genç erkekler için, genellikle fırtınalı geçen ergenlik yıllarında hem rol modeli hem de disiplin yanlısı bir birey olarak hizmet etmenin kritik öneminin altında yatan çarpıcı bir bulgu olduğunu vurgulamaktadır (Quintar, 2011).

Yapılan araştırmalardan hareketle özellikle 21. yüzyılın sonlarında giderek daha fazla öne çıkan ilgili babalık versiyonu ile anneliğin tanımı büyük ölçüde birbirine benzemektedir. Buna ek babaların çocuklarını etkileme mekanizma ve unsurları anneninkilere çok benzemektedir. Farklı bir biçimde ifade edilecek olursa ebeveyn sıcaklığı, bakımı ve yakınlığı çocuklardaki olumlu çıktılar ile ilişkilendirilmiştir. Baba etkisinin doğası bireysel, kültürel ve tarihsel bağlamın talepleri doğrultusunda değişim göstermektedir. Bu nedenle dünya üzerinde babalık ile ilgili tek bir kural veya kurallar listesi yoktur. Dolayısıyla bir baba yaşamakta olduğu toplum ve ailesi bağlamında değerlendirilmektedir. Bir babanın başarısı da içinde bulunduğu bağlamların talepleri doğrultusunda sergilediği babalık performansına göre belirlenmektedir. Bu baba katılımının derecesine göre çocuğun üzerinde farklı oranlarda etkisi olacağı anlamına gelmektedir (Lamb ve Tamis, 2004).

2.2. İlgili Araştırmalar

2.2.1. Duygu Düzenleme İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Ural, Güven, Sezer, Azkeskin ve Yılmaz (2015) okul öncesi dönemdeki çocukların annelerine bağlanma biçimleri ile sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma örneklemini İstanbul Anadolu yakasında eğitim gören 60-72 aylık 224 çocuktan oluşmuştur. Araştırma nicel desenli olup, veriler; "Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30 Ölçeği (SYDD-30)", "Duygu Düzenleme Ölçeği (Shields ve Cicchetti, 1997)" ve "Oyuncak Öykü Tamamlama Testi" ile elde edilmiştir. Çalışmanın sonunda; güvensiz bağlanan çocukların güvenli bağlananlar ile kıyaslandığında anksiyete-içedönüklük düzeylerinin daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Buna ek olarak çocukların bağlanma biçimlerinin duygu düzenleme becerilerine göre değişiklik göstermekle birlikte, güvensiz bağlanmaya erkek çocuklarında daha sık rastlandığını ve daha çok kızgın ve saldırgan davranışlarda bulundukları saptanmıştır (Ural vd., 2015).

Ersan (2017) 3-5 yaş grubu çocukların saldırganlık düzeyleri, duygu ifade etme ve duygu_düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma örneklemini Denizli ili Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerinde okula devam etmekte olan 863 çocuk oluşturmuştur. Araştırma nicel desenli olup, veriler; "Okul Öncesi Sosyal Davranış Ölçeği-Öğretmen Formu", "Çocuk Duygu İfade Etme Ölçeği-Anne Formu" ve "Duygu Düzenleme Ölçeği (Shields ve Cicchetti, 1997)" ile elde edilmiştir. Regresyon analizi sonuçlarına göre çalışmanın sonunda; Çocukların fiziksel saldırganlık düzeylerinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Erkek çocuklarının kız çocuklarına göre daha saldırgan olduğu görülmüştür. Çocukların duygu, üzüntü, öfke ve korkularını ifade etme düzeylerinin fiziksel saldırganlık düzeyleri hakkında çıkarımda bulunabileceğimizi göstermiştir. Çocukların yaşlarına bağlı olarak fiziksel saldırganlık düzeylerinde azalma saptanmıştır. 3 yaştan 5 yaşa doğru olumsuz davranışların kavranması yönünden olgunluğa erişmeleriyle birlikte çocukların saldırganlık davranışında azalma görülmüştür. Çocukların duygu düzenleme becerilerinin gelişmesi ile birlikte fiziksel saldırganlık davranışlarının azaldığı görülmüştür. Son olarak çocuklarda görülen duygu düzenleme bozukluğundaki artışı ilişkisel saldırganlık davranışlarında artış takip etmiştir. (Ersan, 2017).

Yağmurlu ve Altan, (2010) okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin yordayıcısı olup olmadığını anlamak için çocukların mizacını ve annelerinin sosyalizasyonunu incelemişlerdir. Araştırma örneklemi İstanbul'da okul öncesi eğitime devam etmekte olan 4-6 yaş aralığındaki 145 çocuk, annesi ve eğitim gördükleri kurumdaki öğretmenlerinden oluşmuştur. Örneklem ele alınırken sosyo-ekonomik düzey orta ve yüksek olmak üzere 2 grupta incelenmiştir. Araştırma verileri; "Duygu Düzenleme Ölçeği (Shields ve Cicchetti, 1997)", Annelerin duygu sosyalleşmesini ölçmek için "Coping with Children's Negative Emotions Scale (CCNES; Fabes, Eisenberg ve Bernzweig, 1990)" Ebeveynlik davranışlarını değerlendirmek "Child Rearing Questionnaire (CRQ; Paterson ve Sanson,1999)" ve Çocuğun mizaç özelliklerini ölçmek için "Çocuklar için Kısa Mizaç Ölçeği (Prior, Sanson ve Oberklaid, 1989)" ile elde edilmiştir. Regresyon analizi sonuçlarına göre çalışmanın sonunda; Anne duyarlılığındaki ve olumlu ebeveynlik algısının artışın çocuktaki duygu düzenleme becerilerini artırdığı saptanmıştır (Yağmurlu ve Altan, 2010).

Uyar, Genç ve Arnas (2018) okul öncesi dönem çocukların sahip oldukları duygu düzenleme ve duyguları anlama becerileri ile annelerin duygu sosyalleştirme davranışları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma örneklemini; 3-6 yaş aralığındaki 90

çocuk ve annesi oluşturmuştur. Örneklem ele alınırken sosyo-ekonomik düzey alt, orta ve üst olmak üzere 3 grupta incelenmiştir. İlişkisel tarama modeli kullanılan çalışmanın verileri "Çocukların Olumsuz Duyguları ile Baş Etme Ölçeği", "Duygu Düzenleme Ölçeği" ve "Wally Duygular Testi" ile elde edilmiştir. Regresyon analizi sonuçlarına göre Çalışmanın sonunda; annelerin problem odaklı ve cezalandırıcı davranış biçimlerindeki artış, çocuklardaki duygu düzenleme becerilerindeki ve duygu ifade etme becerilerindeki artışla sonuçlanmıştır. Ayrıca annenin cezalandırıcı tepkileri sanılanın aksine çocukların, anne tarafından algılanan, duygu düzenleme becerilerindeki artışa neden olduğu görülmüştür (Uyar vd., 2018).

Gözün Kahraman ve Gökşen (2021) çocukların duygu düzenleme becerileri ile mizaç ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma örneklemini 4-6 yaş grubu 219'u kız, 181'i erkek olmak üzere toplam 400 çocuk ve ebeveynleri oluşturmuştur. Araştırma nicel desenli olup, veriler; "Genel Bilgi Formu", "Duygu Düzenleme Ölçeği (Shields ve Cicchetti, 1997)", "Çocuklar için Kısa Mizaç Ölçeği (ÇKMÖ)" ve "Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)" ile elde edilmiştir. Çalışmanın sonunda; Ebeveynlerin tutumlarındaki demokratik bağlamın artışı, çocukların duygu düzenleme becerilerindeki artışı desteklediği görülmüştür. Ayrıca çocukların değişkenlik/olumsuzluk davranış kalıplarındaki artış; sebat etmek üzere oluşturulan davranış kalıplarında azalma yol açarken, çocuğun tepkiselliği oluşturulan davranış kalıplarında artışla sonuçlanmıştır (Gözün Kahraman ve Gökşen, 2021).

Bu çalışmada yer alan değişkenlerin bir arada kullanıldığı çalışmaya rastlanmamıştır. Babaların babalık rolü, katılımı veya ebeveynliğe yönelik tutumları genel anlamda aileye yönelik demografik değişkenler üzerinden değerlendirilmiş olup, ayrıca çocukların genel sosyal becerileri üzerinde de durulmuştur. Ek babalık ve öz yeterliliği ile ilgili çalışmalar evlilik doyumu gibi çiftlerin görüşlerini içeren veya anneliğe yönelik kavramlarla birlikte alınmıştır. Babalık rolü veya katılımı ile ilgili çalışmalar, ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik benimsedikleri ebeveynlik tutumları ile bir arada alınmıştır. Yurt içinde de bu konuda birçok çalışma bulunmuştur. Duygu düzenleme becerileri de çalışmalarda genellikle bağlanma stilleri, diğer sosyal ve duygusal becerileri (duygusal bakış açısı alma, mizaç gibi) ile birlikte alınmış olup bu çalışmalar da kullanılan ölçekler ağırlık olarak öğretmenler ve anneler tarafından doldurulmuştur. Araştırmacı tarafından yapılan tarama sonucu içerisinde baba ile ilgili bir değişkenin yer almadığı çalışmalarda çocukla ilgili tüm sorular yine öğretmen ve anne

yöneltilmiştir. Bu bağlamda yapılan çalışmanın literatürü babalık ve çocukların duygu düzenleme becerilerine yönelik zenginleştireceği düşünülmüştür.

2.2.2. Babalık Rolü – Babalık Rolü Algısı İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Deleş ve Kaytez (2020), babaların babalık rolü algıları ile baba katılım düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelemişlerdir. Ayrıca babalık rolü algısı ile baba katılım düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma nicel desenli olup, veriler "Kişisel Bilgi Formu", "Babalık Rolü Algı Ölçeği" ve "Baba Katılım Ölçeği " ile elde edilmiştir. Araştırma örneklemini Gümüşhane ilinde okul öncesi eğitimine devam etmekte olan çocuğu bulunan 200 baba oluşturmuştur. Çalışmanın sonunda; babalık rolünü algılanma düzeyinin babanın kendi ve eşinin eğitim durumunda etkilendiği görülmüştür. Ayrıca babanın katılım düzeyinin, öğrenim durumu, evlilik süresi, çocuk sayısı, çocuğun yaşı, ilk baba olma yaşı ve kendi babasıyla iletişim algısı durumundan etkilendiği görülmüştür. Son olarak babaların babalık rolüne karşı bilgi ve becerileri arttıkça, çocuklarının yaşamlarına katılım düzeylerinin arttığı görülmüştür (Deleş ve Kaytez, 2020).

Gül (2019) çocuğa ilişkin rol ve sorumluluk paylaşımında, görev dağılımında ve babalık rolünde annelerle ilgili dinamiklerin ve babaların bu dinamiklere ilişkin görüşlerinin incelemiştir. Araştırmanın örneklemini Ankara ilindeki 3-6 yaş aralığındaki çocuklar, anneleri ve babalarından oluşturmuştur. Araştırma karma desenli olup; nicel basamağında, 400 anne ve 400 baba olmak üzere 800 ebeveynden veri toplanmıştır. Babalık rolü "Babalık Rolü Algı Ölçeği" yoluyla belirlenmiştir. Ebeveynlerin babalık rolü genel algısı arasında bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Ayrıca anne ve babaların yaşı ve annelerin çalışma durumuna göre babalık rolü algısında farklılaşma olmadığı görülürken ebeveynlerin eğitim durumu, gelir düzeyi, mesleği ve sahip olunan çocuk sayısına göre farklılık oluştuğu görülmüştür. Araştırmanın nitel basamağında, çalışma grubunu 3-6 yaş arası çocuğu olan 10 anne ve 10 baba oluşturmuştur. Çalışmanın sonunda; ebeveynlerin eğitim durumu, gelir düzeyi, mesleği ve sahip olunan çocuk sayısına göre babaların babalık rolü algıları farklılık göstermiştir. Araştırmanın nitel basamağında ise ebeveynlerin babaların babalık rolünü genel olarak günümüz babalık anlayışına benzer şekilde yorumladıkları görülürken tanımlarında geçmişteki babalık figürünün etkilerine ilişkin temalar da bulunmaktadır (Gül, 2019).

Telli ve Özkan (2014) çalışlarında 3-6 yaş grubu çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ve etkileyen faktörleri incelemiştir. Araştırmaya 3-6 yaş grubu çocuğu bulunan 482 baba katılmıştır. Araştırma nicel desenli olup, babalık rolü "Babalık Rolü Algı Ölçeği", bunu etkileyen faktörler "Kişisel Bilgi Formu" ile elde edilmiştir. Çalışmanın sonunda; babaların babalık rolleri algılarının kendi eğitim düzeyleri, çalışma durumu, mesleği, gelir durumu algısı, aile tipi, mevcut çocuğu isteme, ilk kez baba olma yaşı, sahip olduğu çocuk sayısı ve babalığa ilişkin bilgi alma durumlarından etkilediği görülmüştür (Telli ve Özkan, 2014).

Aksoy ve Tatlı'nın (2019) okul öncesi dönem çocuğu olan babaların çocuklarıyla olan ilişkisi ile babalık rolü algıları arasındaki ilişkiyi farklı değişkenler açısından incelemişlerdir. Araştırma nicel desenli olup, veriler "Kişisel Bilgi Formu", "Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği (Baba Formu)" ve "Babalık Rolü Algı Ölçeği (BRAÖ)" ile elde edilmiştir. Araştırma örneklemini Çankırı il merkezinde okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğu bulunan 321 baba oluşturmuştur. Çalışmanın sonunda; babaların babalık rolü algısı ile olumlu baba çocuk ilişkisi arasında anlamlı bir ilişki görülmüştür. Bu bilgilere ek babaların yaş ortalaması arttıkça çocuklarıyla daha olumlu ilişkiler içerisine girdikleri, babaların öğrenim düzeyleri yükseldikçe babalık rolü algılarının yükseldiği, babanın çocuğuyla geçirdiği aktif zaman artışı ile babaların babalık rollerine ilişkin algılarında artış gösterdiği, çocukla baba arasındaki uyumsuzluk ve çatışma yükseldikçe babalık rolü algısının azaldığı görülmüştür (Aksoy ve Tatlı, 2019).

Gültekin-Akduman ve Türkoğlu (2013) babaların babalık rolü algılarının çocuğun sosyal becerileri üzerine etkisini incelemişlerdir. Araştırma nicel desenli olup, veriler "Genel Bilgi Formu", "Babalık Rolü Algı Ölçeği" ve "Sosyal Beceri Ölçeği" ile elde edilmiştir. Araştırma örneklemini Ankara ilindeki anasınıflarına ve anaokullarına giden 48-60 ay ve üzeri 533 çocuk ve babaları oluşturmuştur. Çalışmanın sonunda; çocuğun cinsiyetinin, çocuğun yaşının, çocukların sosyal beceri boyutlarının babaların babalık rolüne ilişkin algılarının doğrudan etkileyebildiği görülürken; eşlerinin yaşının babaların babalık rolüne ilişkin algılarında bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür. Son olarak araştırmaya katılan çocukların sosyal becerilerinin, çocukların yaşları ve cinsiyetlerine bağlı olarak farklılaştığı bilgisine ulaşılmıştır (Gültekin-Akduman ve Türkoğlu, 2013).

Poyraz (2007) araştırmasında babaların babalık rolünü algılamaları ayrıca babalık rolünü algılayışlarında kendi ebeveynlerinin tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma nicel desenli olup, veriler "Kişisel Bilgi Formu", "Babalık Rolü Algı Ölçeği" ve "Anne-Baba Tutum Envanteri" yolu ile elde edilmiştir. Araştırma örneklemini Ankara

ilindeki ilköğretim okulunun ana sınıfına gitmekte çocuğu bulunan 389 babadan oluşmuştur Çalışmanın sonunda; babaların babalık rolü algılarının öğrenim durumları, çalışma durumları, gelirleri, ilk baba olma yaşları, sahip olduğu çocuk sayıları, çocukların cinsiyetleri ve aile yapılarına göre babaların babalık rolü algılarının artış görülmüştür. Ayrıca babaların babalık rolü algıları arttıkça; otoriter ve koruyucu - istekçi anne – baba tutumlarının artığı bilgisine ulaşılmıştır (Poyraz, 2007).

2.2.3. Babaların Ebeveynliğe Yönelik Tutumu İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Seçer, Çeliköz ve Yaşa, (2007) 5-6 yaş grubu çocuğu olan babaların babalığa yönelik tutumlarını ve bu tutumları farklı değişkenler açısından da değerlendirmiştir. Araştırma nicel desenli olup, veriler "Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği- Baba Formu" ile elde edilmiştir. Araştırma örneklemini Konya ilinde anaokuluna devam eden 5-6 yaş aralığındaki çocuğu olan 285 baba oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, ölçeğin yeterlilik alt boyutunun; babanın ilk kez baba olma yaşından ve eğitim düzeyinden etkilendiği, ölçeğin ilgi alt boyutunun; babanın yaşının, eğitim düzeyinin ve sahip olduğu çocuk sayısından etkilendiği, ölçeğin doyum alt boyutunun; ilk kez baba olma yaşından etkilendiği, son olarak genel tutumunun; ilk kez baba olma yaşından etkilendiği bilgisine ulaşılmıştır (Seçer ve diğerleri; 2007).

Özaslan, Demir ve Kumcağız (2021) anne ve babaların ebeveynliklerine karşı tutumları ile kendi çocuklarının mizaçları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırma örneklemini Samsun ilinde anaokuluna devam eden çocuğu bulunan 288 anne ile 238 baba olmak üzere 526 ebeveyn oluşturmuştur. Araştırma nicel desenli olup, veriler "Kişisel Bilgi Formu", "Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği (EYTÖ)" ve "Çocuklar İçin Kısa Mizaç Ölçeği (ÇİKMÖ)" ile elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, ölçeğin doyum alt boyutu ile ilgi ve yeterlilik algı düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca ebeveynlerin çocuklarının mizaçlarını annelerin daha çok sebatkâr ve ritmik olarak adlandırırken, babaların daha çok sıcakkanlı olarak adlandırdıkları bilgisine ulaşılmıştır. "Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği" doyum alt boyutu ile ebeveynlerin çocuklarını sıcakkanlı ve ritmik olarak değerlendirmeleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna ek olarak tutum ölçeğinin her bir boyutu ile çocukların olumlu mizaca ilişkin özellikler göstermeleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür (Özaslan vd., 2021).

Çetin (2017) araştırmasında çocukların ayrılık kaygısı ile ebeveynlerin ayrılık kaygısı ve ebeveynliğe yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma örneklemini Ankara ilinde yaşamakta olan 467 anne ve baba oluşturmuştur. Araştırma nicel desenli olup, veriler; "Kişisel Bilgi Formu" "Ayrılık Kaygısı Değerlendirme Ölçeği - Ebeveyn Formu" ölçeğinin yalnızca 'Yalnız Kalma Korkusu' ve 'Terk Edilme Korkusu' alt boyutları, "Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Anketi" ve Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği (EYTÖ)" ile elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, yalnız kalma korkusu yüksek çocukların her iki ebeveyninin de ebeveynlikten aldıkları doyum düşük; terk edilme korkusu yüksek olan çocukların da annelerinin ebeveynliğe yönelik genel tutum ve ilgilerinin de düşük; yalnız kalma ve terk edilme korku puanları yüksek çocukların her iki ebeveyninin de ayrılık kaygılarının yüksek düzeyde olduğu bilgisine ulaşılmıştır (Çetin, 2017).

Ogelman ve Topaloğlu (2014) 4-5 yaş grubu çocukların sosyal yetkinlik, saldırganlık, kaygı düzeyleri ile anne ve babalarının ebeveyn öz yeterliği algısı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma örneklemi Denizli'nin Honaz ve Çal ilçelerinde eğitim görmekte olan 4-5 yaş aralığındaki 110 kız 117 erkek olmak üzere 227 çocuk ve bu çocukların ebeveynlerinden oluşmuştur. Araştırma nicel desenli olup, veriler; "Kişisel Bilgi Formu", "Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30 Ölçeği" ve "Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği (EYTÖ)" ile elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, çocukların sosyal yetkinlik düzeyleri cinsiyetlerine, anne-baba mesleğine ve anne-baba eğitim durumuna göre anlamlı bir değişkenlik gösterdiği görülmüştür. Ayrıca anne ve babaların ebeveyn öz yeterlik algılarında, çocukların cinsiyetine ve kendilerinin eğitim durumlarına göre anlamlı farklar gözlenmemiştir. Araştırmaya katılan çocukların annelerinin ebeveynliğe yönelik tutum ölçeği"nin boyutlarının hiçbirinde, çocuklarının saldırganlık ve kaygı düzeylerini yordamadığı bilgisine ulaşılmıştır. Babaların kendi mesleklerine göre ebeveyn öz yeterlik algılarında anlamlı fark olmadığı; yeterlik algıları, ilgileri ve ebeveynlik görevinden sağladıkları doyum çocukların sosyal yetkinlik, saldırganlık ve kaygılarını yordamadığı gözlenmiştir (Ogelman ve Topaloğlu, 2014).

Özdemir (2012) çeşitli değişkenler açısından araştırmaya katılan çocukların sosyal becerileri ve anne-babalarının ebeveynliğe yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırma örneklemi 227 5-6 yaş grubu çocuk ve ebeveynlerinden oluşmuştur. Araştırma nicel desenli olup, veriler; "Anasınıfı ve Anaokulu Davranış Ölçeği Sosyal Beceriler Alt Boyutu" ve "Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği- Anne ve Baba Formu" ile elde edilmiştir. Çalışmanın sonunda; araştırmaya katılan annelerin ebeveynliklerine yönelik

ilgilerinin, ebeveynliklerine yönelik yeterlik algılarının, ebeveynliklerine yönelik doyumlarının ve ebeveynliklerine yönelik genel tutumlarının çocuğun cinsiyetinden etkilendiği görülmüştür. Ayrıca annelerin ebeveynliklerine yönelik ilgilerinin ve ebeveynliklerine yönelik doyumlarının, annelerin yaşından etkilendiği görülmüştür. Son olarak babaların ebeveynliklerine yönelik ilgilerinin, ebeveynliklerine yönelik doyumlarının ve ebeveynliklerine yönelik genel tutumlarının çocuğun cinsiyetinden ve babaların kendi eğitim durumlarından etkilendiği görülmüştür (Özdemir, 2012).

Kwan, Kwok ve Ling'in (2015) ebeveynlik öz yeterliği ve evlilik doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma örneklemini Hong Kong'da yaşayan 2023 baba ve 1430 anne oluşmuştur. Araştırma verileri evlilik memnuniyetini ölçen "Index of Marital Satisfaction" ebeveynlik stresini ölçen "Parenting Stress", ebeveyn öz-yeterliliğini ölçen "Parenting Self-Efficacy", çiftler arasında birlikte ebeveynlik duygusu, kendi ebeveynliğine olan güveni ve paylaşılan ebeveynlik felsefesi gibi alt boyutları ölçen "Co-parenting" ile elde edilmiştir. Çalışmanın sonunda; babaların ebeveynlik öz-yeterlik algıları ile evlilik doyumlarının birbirlerini etkilediği görülmüştür. Ayrıca yine babaların ebeveynlik öz-yeterlik algılarının; ebeveynlik stresi ve evlilik doyumu arasındaki ilişkileri üzerinde düzenleyici etkileri olduğu görülmüştür. Son olarak, ebeveynlik ittifakının, ebeveynlik stresi ve evlilik doyumu arasındaki ilişki üzerinde de düzenleyici bir etkiye sahip olduğu görülmüştür (Kwan, Kwok ve Ling, 2015).

2.2.4. Baba Katılımı İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Tezel, Akıncı ve Aydın (2017) çocuğu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden babaların çocukları ile vakit geçirme durumunu incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu çocuğu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 80 baba oluşturmuştur. Araştırma nitel bir çalışma olup, veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen "Baba Görüşme Formu" ile elde edilmiştir. Yüz yüze görüşme yoluyla toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışmanın sonunda; babaların çocuklarıyla en fazla oyun oynayarak vakit geçirdikleri ayrıca sohbet etme, hayvanat bahçesine, parka, pikniğe gitme, tiyatroya, sinemaya gitme, kitap okuma, deney yapma, resim yapma, spor yapma, alışveriş yapma etkinliklerini çocuklarıyla gerçekleştirdikleri görülmüştür. Son olarak, babaların çoğunluğunun çocuklarıyla günlük 1-2 saat arasında vakit geçirdikleri ancak, bu süreyi yeterli bulmadıkları görülmüştür (Tezel, Akıncı ve Aydın, 2017).

Türkoğlu, Çeliköz ve Uslu (2013) üç altı yaş grubu çocuğu olan babaların nitelikli zaman algılarına dair görüşlerini incelemiştir. Araştırma nitel bir çalışma olup, veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu ile elde edilmiş olup, analizinde, "betimsel analiz" yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda; babaların nitelikli zaman geçirmek adına çocuklarıyla oyun oynama, açık havada dolaşma, birlikte ödev yapma, parka gitme, gözlem yapma, markete gitme, televizyonda çocuk programı izleme, yemek yapma ve yeme, kitap okuma, şarkı söyleme, sohbet etme ve boyama yapma etkinliklerini gerçekleştirdikleri görülmüştür (Türkoğlu, Çeliköz ve Uslu, 2013).

Karabulut ve Şendil (2018) baba katılımının, ebeveyn tutumlarına göre değişiklik gösterip göstermediğini incelemişlerdir. Araştırma örneklemini İstanbul ve Kocaeli ilinde okul öncesi dönem çocuğu olan 303 baba oluşturmuştur. Araştırma nicel desenli olup, veriler "Aile Bilgi Formu", "Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)" ve "Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ)" ile elde edilmiştir. Çalışmanın sonunda; demokratik babaların baba katılımının, düşük düzeyde demokratik tutuma sahip babalardan daha fazla olduğu; otoriter bir ebeveyn olma puanı düşük olan babaların, yüksek düzeydeki puanlara sahip olan otoriter babalardan ilgi ve yakınlık alt boyutunda daha çok katılım gösterdikleri; aşırı koruyucu ebeveyn tutumuna sahip olan babaların, daha düşük düzeydeki aşırı koruyucu ebeveynlere göre baba katılımının yüksek olduğu görülmüştür (Karabulut ve Şendil, 2018).

Aydın Kılıç (2016), Ankara, Trabzon, Erzurum illerinde yürüttüğü çalışmasında, babaların çocuğun hayatına katılımını ve baba çocuk ilişkisini incelemiştir. Araştırma örneklemini Ankara ilinden 297, Trabzon ilinden 325 ve Erzurum ilinden 248 baba olmak üzere toplam 870 baba oluşturmuştur. Araştırma nicel desenli olup, veriler "Kişisel Bilgi Formu", "Baba Katılım Ölçeği", " Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği" ile elde edilmiştir. Çalışmanın sonunda; Türkiye'nin farklı bölgelerinde yer almalarına rağmen bu illerdeki babaların çocuklarının hayatlarına katılım düzeyleri benzerlik göstermiştir. İllere göre baba katılımlarında farklılık görülmüştür. Çocuğun cinsiyeti değişkenine göre babaların katılımları, Ankara'da bulunan babalar için farklılık göstermezken; Trabzon'da bulunan babaların erkek çocuklarına, Erzurum'da bulunan babaların kız çocuklarının hayatlarına katılım düzeylerinin daha fazla olduğu saptanmıştır. Araştırmanın yapıldığı üç ilde de bazı babaların çocuklarının serbest zaman aktivitelerine ve temel bakım etkinliklerine daha fazla katıldıkları, çocuklarına karşı daha ilgili oldukları görülmüştür. Ayrıntılı bakıldığında bu babaların görücü usulüyle değil de anlaşarak evlilik yapan babalar olduğu

araştırmanın önemli görülen bir diğer sonucudur. Buna ek olarak babaların katılımlarının çocuk sayısına göre de değişim gösterdiği görülmüştür. Ayrıntılı bakıldığında diğer babalara göre çocuğun yaşamına katılım düzeyi düşük olan babaların üç ve daha fazla çocuğa sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Tahmin edilebileceği üzere 35 yaş ve altı babaların çocuklarının yaşamlarına katılım düzeylerinin diğer babalar ile kıyaslandığında daha fazla katılım gösterdikleri saptanmıştır (Aydın Kılıç, 2016).

Dubowitz ve diğerleri (2001), babanın katılımının çocuk işlevselliğiyle yani çocuğun genel davranışı, duyguları, mizacı ve fiziksel kapasitesi ile ilgili durumlarla ilişkisi olup olmadığını incelemiştir. Araştırma örneklemini 2-6 yaş grubu Afrikalı Amerikan ve beyaz tenli 855 çocuk ve birincil bakıcıları oluşturmuştur. Örneklemi oluşturan 855 çocukların bir kısmı çocuk koruma servislerinde (CPS; Child Protective Services), bir kısmı düşük gelir ve HIV enfeksiyonu riskine sahip sağlık açısında riskli grupta yer alan, bir kısmı CPS'ye göre orta derecede kötü muameleye maruz kalmış ve diğer bir kısmı ise çocuk istismarı veya ihmali nedeniyle 4 yaşından önce koruyucu aileye yerleştirilmiş çocuklardan oluşmaktadır. Araştırma verileri birincil bakıcılarla yapılan 2 saatlik yüz yüze görüşme ve buna ek olarak çocukların davranış problemleri "Child Behavior Checklist", çocuk depresyonu "Preschool Symptom Self-Report (PRESS)" bilişsel gelişim düzeyleri "Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence", çocukların yeterlik algıları ve sosyal kabul düzeyleri "Pictorial Scale of Perceived Competence and Social Acceptance for Young Children", baba ile ilgili bilgiler "Inventory of Supportive Figures" ile elde edilmiştir. Çalışmanın sonunda; baba figürünün varlığı ve tanımlanmış baba desteğinin, çocuğun daha az depresyon ve daha güçlü sosyal yeterlilik ve çocuğun genel davranışı, duyguları, mizacı ve fiziksel kapasitesi ile ilgili durumlarla ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Dubowitz vd., 2001).

Aydın (2003) baba katılımı eğitiminin, babaların katılım düzeyleri ve babalık rollerini algılayışları üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma deneysel olup veriler "Baba Katılım Ölçme Aracı" ve "Babalık Rolleri Anketi" ile elde edilmiştir. Araştırma örneklemini Ankara ilindeki ODTÜ Yuva ve Anaokuluna devam eden 3-6 yaş grubundan 20 çocuğun babası oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan babalardan 10'u deney, 10'u kontrol grubunu oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan babalara çocuklarının gelişim sürecine katılımlarını ve babaların çocuklarının ihtiyaçlarına yönelik farkındalıklarını artırmayı amaçlayan bir eğitim sunulmuştur. Bu eğitimde çocukların fiziksel, bilişsel ve sosyal gelişimleri hakkında bilgiler ve çocuklarına hangi yönlerde destek olabileceklerine rehberlik eden pratik fikirler yer almaktadır. Çalışmanın sonunda; ön test ve son test

sonuçları ışığında, babaların eğitim sürecini değerlendirmeleri dikkate alınarak, programın baba–çocuk arasındaki iletişim, etkileşim, sorumluluk ve katılım düzeyinde artış gözlenmiştir (Aydın, 2003).

Buckley ve Schoppe-Sullıvan (2010) babanın çocuğun bakımına ve oyuna katılımı ile babalık rolü algılayışlarını incelemişlerdir. Araştırma örneklemini 3-6 yaş grubu çocuk, anne ve babası olmak üzere 80 aile oluşturmuştur. Araştırma karma desenli olup, verileri; babanın çocuğun bakımına ve oyuna katılımı ölçen "Father involvement in caregiving and play", ebeveynlik davranışına ilişkin algılarını ölçen "Perceptions of Coparenting Partners Questionnaire", babaların ailedeki rollerine ilişkin tutumlarını ölçen "What Is a Father? (WIAF)" ile toplanmıştır. Ebeveynlik davranışı için kaydedilen videolar araştırmacılardan oluşan bir ekip tarafından; memuniyet, yakınlık, işbirliği, etkileşim ve hoşnutsuzluk, öfke, rekabet olmak üzere 2 grupta analiz edilerek elde edilmiştir. Çalışmanın sonunda; çift gelirli ailelerde babanın çocuğun bakımı ve oyununa katılımı daha fazla gözlenirken, ebeveynlik davranışını engelleme davranışlarının daha az gözlemlendiği bilgisine ulaşılmıştır. Tek gelirli aileler de ise destek ve engelleyici ebeveynlik davranışının daha fazla algılandığı bilgisine ulaşılmıştır. Sonuçlardan anlaşıldığı üzere ailelerin sosyo-ekonomik düzeylerinin baba katılımı ve ebeveynlerin rollerine ilişkin sorumluluklarda birbirlerini destekleme davranışlarını etkilediği saptanmıştır (Buckley ve Schoppe-Sullıvan, 2010).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, evren ve örneklemi, araştırmada kullanılan ölçme araçları, veri toplama/uygulama süreci ve verilerin analizinde kullanılan teknikler sunulmuştur.

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada 3-6 yaş grubu çocuğun duygu düzenleme becerisi; babanın babalık rolü, katılımı ve ebeveynliğe yönelik tutumu tarafından ne oranda yordadığı incelenmiştir. Araştırmada alt problemlere yanıt aramada betimsel tarama yöntemi olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama, araştırmalarda ilgili değişkenler aralarındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile yapılmaktadır (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2015).

3.2. Çalışmanın Örneklemi

Adana ili merkez ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 13 anaokuluna devam eden 413 çocuk ve babası araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Tipik durum örnekleme, araştırma problemi ile ilgili olarak evrende yer alan çok sayıdaki durumdan tipik olan bir durumun belirlenerek bu örnek üzerinden bilgi toplanmasını gerektirir. Burada esas olan sıra dışı olmayan ortalama, tipik bir durumun seçilmesidir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). Milli Eğitim Bakanlığına bağlı anaokullarının seçilmesi, 3-6 yaş grubu çocuklara eğitim hizmeti verdiğinden araştırma evrenini temsil edecek geniş kitlelere ulaşılabileceği düşüncesinden yola çıkılarak oluşturulmuştur. Bir sonraki aşamada bu okullar arasından araştırmacının yöneticilerini veya öğretmenlerini tanıdığı okullar tercih edilerek uygun örnekleme yoluna gidilmiştir.

Araştırmanın veri toplama sürecinin ilk adımında çalışma kapsamında kullanılacak ölçekler ve formlar için Etik Komisyonu'ndan Etik Kurul İzni alınmıştır. Ardından Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden MEB'e bağlı anaokullarında çalışmayı yürütmek amacıyla araştırma izni alınmıştır. Gerekli izinlerin alınmasıyla yapılacak araştırmanın amacı hakkında idareci ve sınıf öğretmenlerine bilgi verilmiştir. 2021 yılının

Ocak ayında verilerin bir kısmı seçilen MEB'e bağlı bağımsız anaokullarındaki idareciler ve öğretmenler aracılığıyla, diğer bir kısmı ise bizzat elden babalara ulaştırılmış olup belli bir süre içerisinde veriler toplanmıştır. Ölçekler okul öncesi dönem çocuğu olan babalar tarafından doldurulmuştur.

Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alındıktan sonra 13 okuldan 650 babaya veri toplama araçları ulaştırılmış olup bunlardan 430 babadan geri dönüş sağlanmıştır. Kayıp verilerin ve uç değerlerin bulunduğu ölçekler kapsam dışı bırakılmış ve toplam 413 sayıda ölçekten elde edilen veriler analize alınmıştır.

Ölçeklerin dönüş oranını artırmak adına idareci ve öğretmenlerle bizzat görüşerek çalışma ve çalışmada kullanılacak ölçeklerin öneminden bahsedilmiştir. İdareci ve öğretmenlerden ölçekleri mümkün olduğunca bizzat babalara teslim etmeleri istenmiştir. Ölçeklerin ayrıca anneler vasıtasıyla iletilebileceğinden bahsedilmiştir. Teslim sırasında araştırma ile ilgini ne yönde bilgi verileceğinden bahsedilmiştir. Aşağıdaki tablolarda çalışma örnekleminde yer alan çocuklar ve babalarına yönelik istatiksel bilgiler verilmiştir.

Tablo 1.

Çalışma Örnekleminde Yer Alan Babalar ve Çocuklarına Yönelik Bazı Kişisel Özelliklerine İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

	Değişkenler	**Gruplar**	**N**	**%**
Çocuk	Cinsiyet	Kız	195	47,2
		Erkek	218	52,8
	Yaş	3	35	8,5
		4	72	17,4
		5	203	49,2
		6	103	24,9
Baba	Yaş	21-25	1	0,2
		26-30	33	8,0
		31-35	139	33,7
		36-40	132	32,0
		41-45	63	15,3
		46-50	32	7,7
		51 ve üstü	13	3,1
	Eğitim	Okuryazar/İlkokul	43	10,4
		Ortaokul	41	9,9
		Lise	119	28,8
		Ön Lisans	39	9,4
		Lisans	136	32,9
		Lisans üstü	35	8,5
		Öğrenci	1	0,2

		Öğretmen	31	7,5
		Sağlık Çalışanı	29	7,0
		Mühendis-Mimar	22	5,3
		Akademisyen	13	3,1
	Meslek	Hukukçu	4	1,0
		Serbest Meslek	90	21,8
		Çalışmıyor	13	3,1
		İşçi	164	39,7
		Emniyet Mensubu-Askeri Personel	11	2,7
		Memur	35	8,5
Anne	Eğitim	Okuryazar/İlkokul	49	11,9
		Ortaokul	40	9,7
		Lise	128	31,0
		Ön Lisans	33	8,0
		Lisans	142	34,4
		Lisans üstü	21	5,1
	Meslek	Öğrenci	4	1,0
		Öğretmen	59	14,3
		Sağlık Çalışanı	25	6,1
		Mühendis-Mimar	13	3,1
		Akademisyen	5	1,2
		Hukukçu	2	0,5
		Serbest Meslek	6	1,5
		Çalışmıyor	242	58,6
		İşçi	43	10,4
		Memur	14	3,4
Aile	Çocuk Sayısı	1	98	23,7
		2	205	49,6
		3 ve daha fazla	110	26,6
	Aile Geliri	1000 - 2000	29	7,0
		2001 - 3000	85	20,6
		3001 - 4000	89	21,5
		4001 - 5000	44	10,7
		5000 ve üstü	166	40,2
Toplam			413	100

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan babaların çocuklarının yaşlarına göre dağılımları incelendiğinde %49,2 ile en çok 5 olduğu tespit edilmiştir. Bu çocukların cinsiyetine göre dağılımları incelendiğinde %52,8’inin erkek, %47,2’sinin kız olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan babaların yaşlarına göre dağılımları incelendiğinde %33,7 ile en çok 31-35 yaş aralığında olan babaların olduğu tespit edilmiştir. Bu babaların eğitim durumlarına göre incelendiğinde %32,9 ile en çok lisans mezunu olduğu tespit edilmiştir. Yine bu babaların meslek gruplarına göre dağılımları incelendiğinde %39,7 ile en çok işçi olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan babaların eşlerinin meslek

gruplarına göre dağılımları incelendiğinde %58,6 ile en çok ev hanımı veya çalışmıyor olduğu tespit edilmiştir. Yine bu eşlerin eğitim durumlarına göre dağılımları incelendiğinde %34,4 ile baba da olduğu gibi lisans mezunu olduğu tespit edilmiştir. Katılım gösteren babaların sahip olduğu çocuk sayısına göre dağılımları incelendiğinde %49,6 ile en çok 2 çocuk olduğu tespit edilmiştir. Katılım gösteren babaların aile gelir durumuna göre dağılımları incelendiğinde %40,2 ile 5000 ve üstü gelir düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, babaların ve çocukların demografik özelliklerini belirleyebilmek için araştırmacı tarafından oluşturulan "Genel Bilgi Formu"; babaların babalık rolü algılarını ölçebilmek için "Babalık Rolü Algı Ölçeği (BRAÖ)"; baba katılımını ölçebilmek için "Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ)"; babaların ebeveynliğe yönelik tutumlarını ölçebilmek için "Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği- Baba Formu (EYTÖ)" ve çocukların duygu düzenleme becerilerini ölçmek için "Duygu Düzenleme Ölçeği (DDÖ)" kullanılmıştır. Veri toplama araçlarına yönelik ayrıntılı bilgiler aşağıda sunulmuştur.

3.3.1. Genel Bilgi Formu

Genel bilgi formu araştırmacı tarafından hazırlanmış olup, okul öncesi dönem çocukları ve bu çocukların ebeveynlerine ilişkin ilişkin verilerin toplanması amacıyla oluşturulmuştur. Genel Bilgi Formu'nda çocuklara yönelik olarak cinsiyetleri, yaşları, sahip oldukları kardeş sayısı ile ilgili sorular bulunmaktadır. Ayrıca annelerin ve babaların yaşlarına, eğitim düzeylerine ve mesleklerine yönelik çeşitli soruları bulunmaktadır. Genel Bilgi Formunun maddeleri Ek 5'te verilmiştir.

3.3.2. Duygu Düzenleme Ölçeği (Emotion Regulation Checklist -ERC)

Orijinal formu Shields ve Cicchetti (1997), tarafından çocukların duygusal açıdan tepkiselliğini ve içinde bulunulan ortama yönelik olarak duyguların düzenlenerek ifade edilmesini değerlendirmeyi amaçlayan Duygu Düzenleme Ölçeği 24 maddeden oluşmaktadır. Duygu Düzenleme Ölçeği 4'lü likert tip (1- Hiçbir zaman, 4- Her zaman) anneler ya da öğretmenler tarafından derecelendirilen bir ölçme aracıdır. Shields ve Cicchetti (1997, s. 910) Duygu Düzenleme Ölçeği'nin değişkenlik/olumsuzluk

(lability/negativity) ve duygu düzenleme (emotion regulation) olmak üzere iki alt boyutlu bir yapı sergilediğini belirtmiştir. Değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu duygu durum esnekliğinde zayıflık, değişken ruh hali ve duyguları düzenleme güçlüğüne (dsyregulation) ilişkin maddeler (örn. "öfke patlamalarına, huysuzluk nöbetlerine eğilimlidir") içeren bir yapı sergilemektedir. İkinci alt boyut olan duygu düzenleme, duruma ilişkin olarak uygun duygulanım sergilemeyi, empatiyi ve duygusal benlik bilincini ortaya koyan (örn. "kendini başkalarının yerine koyarak onların duygularını anlar"; "başkaları üzgün ya da halsiz olduğunda onlara ilgi gösterir") öğeleri içermektedir. Orijinal ölçekte iç tutarlık katsayıları değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu için .96, duygu düzenleme alt boyutu için .86'dır. Değişkenlik/olumsuzluk ve duygu düzenleme alt boyutları arasında negatif yönde ve anlamlı ($r=-.50$, $p<.001$) ilişki bulunmaktadır. Ayrıca orijinal ölçekte yer alan tüm olumsuz maddeler ters puanlanarak, "toplam bileşik bir duygu düzenleme puanı" elde edilmiştir. Bu yöntemle elde edilen bileşik toplam duygu düzenleme iç tutarlık katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır (Shields ve Cicchetti, 1997, s. 910).

Duygu Düzenleme Ölçeği Batum ve Yağmurlu (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Uyarlama çalışmaları sonucunda ölçeğin anne formu için .73 öğretmen formu için .75 olarak hesaplanan iç tutarlığa sahip olduğu bildirilmiştir. Ayrıca ölçeğin Türkçe'ye uyarlamasını yapan hocalar ile yapılan görüşme sonucunda ölçeğin babalara da uygulanabildiği bilgisine ulaşılmıştır. Yağmurlu ve Altan, Duygu Düzenleme Ölçeği'ni tekrar kullandıkları bir başka çalışmada (2010) ölçeğin iç tutarlık katsayılarını anne formu için .75 öğretmen formu için .84 olarak hesaplamışlardır. Aynı zamanda anne ve öğretmen formları arasında yüksek düzeyde pozitif ilişki ($r=.68$, p) olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte Batum ve Yağmurlu'nun (2007) uyarlama çalışmasında çeviri ve geri çeviri dışında başka bir psikometrik işlem yapılmadığı (Kapçı, Uslu, Akgün ve Acer, 2009, s. 14) belirtilmiştir. Bu çalışmada ise Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı 0,70 olarak bulunmuştur. Duygu Düzenleme Ölçeğinin alt boyutu olan Değişkenlik/Olumsuzluk alt boyutunun Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı 0,71, duygu düzenleme alt boyutunun Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı 0,70 olarak bulunmuştur. Ölçek ve maddeleri Ek 9'de verilmiştir. Alt boyutlara ilişkin bilgiler:

Değişkenlik/Olumsuzluk alt boyutu: Yüksek puanlar yüksek regülasyon problemlerini belirtir. 2,6,8,10,13,14,17,19,20,22,24, 4R,5R,9R,11R. R ile işaretlenmiş maddelerin skorlarının tersine çevrilmesi (1=4, 2=3, 3=2, 4=1) gerekmektedir.

Duygu Düzenleme alt boyutu: Yüksek puanlar yüksek duygu düzenlemeyi belirtir. 1,3,7,15,21,23,16R,18R R ile işaretlenmiş maddelerin skorlarının tersine çevrilmesi (1=4, 2=3, 3=2, 4=1) gerekmektedir.

3.3.3. Babalık Rolü Algı Ölçeği (BRAÖ)

Babaların babalık rolü algısını belirlemek üzere 1999 yılında Kuzucu tarafından geliştirilerek, geçerlik ve güvenirliği yapılan "Babalık Rolü Algı Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçek hem bireysel hem de grup halinde uygulanabilen 5 dereceli likert türü bir ölçektir. Ölçekte babalık rolü algısı; 14'ü olumlu (1, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 21), 11'i olumsuz (2, 4, 8, 11, 12, 16, 20, 22, 23, 24, 25) olmak üzere 25 ifade ile ölçülmektedir. Ölçek, hem gençlere hem de babalara uygulanacak şekilde tasarlanmıştır.

Babalık Rolü Algı Ölçeği'nde maddelerin karşısına katılımcıların yargılarını belirtecekleri 5 basamak bulunmaktadır. Bu basamaklar 1- Hiç uygun değil, 2- Pek uygun değil, 3- Kararsızım, 4- Kısmen uygun, 5- Tamamen uygun şeklindedir. Olumlu maddeler 1'den 5'e doğru, olumsuz maddeler ise 5'ten 1'e doğru puanlanarak ölçümde uyum sağlanmıştır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, babaların, babalık rolü algısının olumlu olduğunu göstermektedir. Ölçekten en düşük puan 25, en yüksek ise 125 puan alınmaktadır.

Ölçek araştırmasının orjinalinde Faktör Analizi yapılmamış, alt gruplar oluşturulmamıştır. Ölçeğin Faktör Analizi Kuruçırak (2010) tarafından yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda üç alt grup oluşturulmuştur. Orijinal ölçeğin Cronbach Alfa Katsayısı 0.75 olarak belirtilmiştir. Kuruçırak (2010) tarafından yapılan çalışmada ise Cronbach Alpha katsayısı 0.90 olup Babalık Rolü Algı Ölçeği'nin alt grupları Cronbach Alpha katsayıları babalık rolüne ilişkin olumlu algılar alt grubu için 0.84, babalık rolüne ilişkin olumsuz algılar alt grubu için 0.85 ve çocuk cinselliğinde babalık rolüne ilişkin algılar için 0.78 olarak belirtilmiştir. Bu çalışmada ise Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı 0,80 olarak bulunmuştur. Babalık Rolü Algı Ölçeği'nin alt grubu olan babalık rolüne ilişkin olumlu algı alt boyutunun Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı 0,78, babalık rolüne ilişkin olumsuz algı alt boyutunun Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı 0,75 ve Çocuk cinselliğinde babalık rolüne ilişkin algı alt boyutunun Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı 0,71 olarak bulunmuştur. Ölçek ve maddeleri Ek 6'de verilmiştir.
Alt boyutlara ilişkin bilgiler:

Babalık rolüne ilişkin olumlu algılar: Madde numaraları 17, 18, 5, 14, 19, 1, 6, 15, 3, 7, 21, 4R. R ile işaretlenmiş maddelerin skorlarının tersine çevrilmesi (1=5, 2=4, 3=3, 4=2, 5=1) gerekmektedir.

Babalık rolüne ilişkin olumsuz algılar: Madde numaraları: 22R, 12R, 24R, 23R, 8R, 25R, 16R, 2R, 11R, 20R. R ile işaretlenmiş maddelerin skorlarının tersine çevrilmesi (1=5, 2=4, 3=3, 4=2, 5=1) gerekmektedir.

Çocuk cinselliğinde babalık rolüne ilişkin algılar: Madde numaraları: 10, 9, 13.

3.3.4. Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği (EYTÖ) - Baba Formu

Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği, anne ve babaların ebeveynliklerine yönelik yeterlik algıları ve tutumlarının ölçülmesi amacıyla Gibuad-Wallston ve Wandersman (1978) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin hem anne hem de baba formu olarak Türkçe'ye uyarlaması Seçer, Çeliköz ve Yaşa (2007) tarafından yapılmıştır. Uyarlama çalışmasında elde edilen geçerlik ve güvenirlik sonuçları Seçer, Çeliköz ve Yaşa tarafından şu şekilde belirtilmiştir; orijinalinde 16 madde olarak hazırlanan veri toplama aracı, yapılan faktör analizi ile kapsam geçerliliğinin sağlanabilmesi amacıyla başvurulan uzman görüşleri doğrultusunda yeniden değerlendirilmiş ve son şekli verilmiştir. Ancak orijinaliyle benzer sonuçları verdiği için herhangi bir madde atılmamıştır. Bununla birlikte orijinalinde 2 boyut olarak verilen ölçek yapılan analiz sonucunda 3 boyut olarak belirlenmiştir. Veri toplama aracı 4 kişisel bilgi sorusu ile babaların ebeveynliğe yönelik tutumlarını içeren 3 boyut ve 16 likert tipi soru maddesinden oluşmaktadır. Bu ögeler; (1) babalık görevine ilişkin yeterlilik algısı 7 soru, (2) babalık görevine yönelik ilgi 2 soru ve (3) babalık görevinden sağladığı doyum 7 soru olarak ele alınmıştır.

Ölçek, babaların çocukları ile ilgili deneyimlerini dikkate alarak kendilerini değerlendirmeleri ve babalığa yönelik tutumlarını yansıtmaları süreçlerini içermektedir. Ölçekte ayrıca babaların ebeveynliğe yönelik genel tutumlarını yansıtan ölçeğin tamamından elde edilen toplam puanlarda yer almaktadır. Babalar ölçekte yer alan her bir maddeye ilişkin tutumlarını; "hiç katılmıyorum", "katılmıyorum" "kararsızım", "katılıyorum" ve "tamamen katılıyorum" kategorilerinden birisini işaretleyerek belirtmişlerdir. Katılımcılar ölçekte yer alan maddelere 1-5 arası puan vermektedir. Yüksek puanlar babalığa yönelik tutumun olumlu olduğunu, düşük puanlar ise olumsuz olduğunu göstermektedir. Ölçeğin orjinalinde yapı geçerliliğinin sağlanabilmesi için faktör analizi (Principal Component Analysis) yapılmıştır. Ölçeğin 3 faktörü ölçmeye

yönelik toplam variyansı açıklama oranı % 55.09, Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı ise 0.88'dir. Bu çalışmada Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği ve alt boyutlarının içsel tutarlılığına ilişkin Cronbach's Alpha güvenirlilik katsayısı hesaplanmıştır. Buna göre Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı 0,76, Yeterlilik algısı alt boyutunun Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı 0,73, Babalık görevi alt boyutunun Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı 0,71, Doyum alt boyutunun Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı 0,70 olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuç, söz konusu ölçme aracının bu araştırma grubu için güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Ölçeğin baba formu Ek 8'de verilmiştir.

Alt boyutlara ilişkin bilgiler:

Babalık görevine ilişkin yeterlilik algısı: Madde numaraları 1R, 2R, 4R, 8R, 10R, 11R, 13R.

R ile işaretlenmiş maddelerin skorlarının tersine çevrilmesi (1=5, 2=4, 3=3, 4=2, 5=1) gerekmektedir.

Babalık görevine yönelik ilgi: Madde numaraları 14, 15.

Babalık görevinden sağladığı doyum: Madde numaraları 3-5-6-7-9-12-16.

3.3.5. Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ)

Bu ölçek Sımsıkı ve Şendil (2014) tarafından, 3-6 yaş aralığında çocuğu olan babaların baba katılımlarını, diğer bir deyişle babaların çocuklarıyla birlikte ne tür etkinliklere ne sıklıkta katılım sağladıklarını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Maddeleri davranış biçimleri şeklinde olan bu ölçek, üç alt boyuttan (keyfi meşguliyet (KM), temel bakım (TB), ilgi ve yakınlık (İY)) ve 37 madden oluşmakta, 5'li likert tipi ölçek üzerinden yanıtlanmaktadır ("Her zaman böyledir"-5 puan, "Hiçbir zaman böyle değildir"-1 puan). Ölçekte her boyut için ayrı puan elde edilebildiği gibi toplam puan da elde edilebilmektedir. Ölçekten yüksek puan alınması, babaların baba katılım düzeylerinin yüksek olduğunu ifade etmektedir. Ölçeğin geliştirildiği çalışmada Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları keyfi meşguliyet boyutu için 0.89, temel bakım boyutu için 0.83, ilgi ve yakınlık boyutu için 0.85 ve BAKÖ toplam puanı için 0.92'dir (Sımsıkı ve Şendil, 2014). Bu çalışmada ise Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı 0,94 olarak bulunmuştur. Baba Katılım Ölçeği (Bakö) ölçeğinin alt boyutu olan Keyfi Meşguliyet alt boyutunun Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,90, İlgi ve Yakınlık alt

boyutunun Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,88 ve Temel Bakım alt boyutunun Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,85 olarak bulunmuştur. Ölçek ve maddeleri Ek 7'de verilmiştir. Alt boyutlara ilişkin bilgiler:

Keyfi meşguliyet alt boyutu: Babanın çocukla birlikte gerçekleştirdiği serbest zaman aktivitelerini ve çocukla birlikte oynanan çeşitli oyunları kapsayan bu boyutta toplam 17 madde yer almaktadır. (Madde numaraları: 1, 3, 5, 7, 10, 12, 14, 15, 20, 21, 23, 25, 28, 31, 33, 35, 37).

İlgi ve yakınlık alt boyutu: Çocuğun yaşadığı şeylere ilgili ve duyarlı davranmak, çocuğa sözel ya da fiziksel sevgi göstermek gibi aktiviteleri kapsayan ilgi ve yakınlık alt boyutunda toplam 12 madde bulunmaktadır. (Madde numaraları: 6, 9, 13, 17, 18, 19, 22, 27, 30, 32, 34, 36).

Temel bakım alt boyutu: Çocuğun günlük ihtiyaçlarının giderilmesi ve fiziksel bakımının sağlanmasını belirten çeşitli aktiviteleri kapsayan baba katılım ölçeğinin son boyutunda 8 madde yer almaktadır. (Madde numaraları: 2, 4, 8, 11, 16, 24, 26, 29).

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS 22.0 (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin raporlaştırılmasında tanımlayıcı istatistiksel metotlar (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, minimum, medyan ve maksimum) kullanılmıştır. Ayrıca, kullanılan verilerin normal dağılımı çarpıklık ve basıklık ile bakılmıştır. Normal dağılıma sahip ölçümler için parametrik testler kullanılmıştır. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki fark normal dağılıma sahip ölçümlerde bağımsız örneklem t, ikiden fazla grup puanlarının karşılaştırmalarında normal dağılıma sahip olan ölçümler için varyans analizi (ANOVA), uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan değişkenler arasındaki ilişkinin ölçülebilmesi için Pearson korelasyon analizi yapılmış ve elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır. Gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunması durumunda, farkın hangi iki grup arasında olduğunun tespit edilebilmesi için Bonferroni analizi yapılmıştır. Çalışmada kullanılan ölçeklerin güvenirliği Cronbach Alpha güvenirlik analizi ile test edilmiştir.

Yapılan karşılaştırma analizleri sonrasında bağımsız değişkenler ve bağımlı değişken arasındaki ilişki regresyon eşitliği ile açıklanmaya çalışılmıştır. Bağımlı değişken olan ve Duygu Düzenleme ölçeği üzerinde bağımsız değişkenleri oluşturan

Babaların Babalık Rolü Algı Ölçeği, Baba Katılım Ölçeği ve Babaların Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeğinin boyutlarının etki değerini belirlemek için regresyon analizinin gerekli varsayımları sağlanarak model oluşturulmuş ve tolerans değerleri incelenmiştir.

Regresyon varsayımları için ilk olarak bağımsız değişkenler ve bağımlı değişkenin kayıp veri ve uç değerler elenmiştir. Değerlere ±3 referans aralığına uygun eleme yapılmıştır. İkinci olarak normallik varsayımı karşılanmıştır. Normallik analizi sonucunda elde edilen bulgular, çarpıklık (Skewness) basıklık (Kurtosis) değerleri, ±3 referans aralığına uygun olarak da kontrol edilmiştir (Shao, 2002). Bu modelde analiz sonucunda çarpıklık ve basıklık değerleri .500 dolaylarında bulunması nedeniyle normal dağılıma sahip olduğu kabul edilmiştir. Üçüncü olarak doğrusallık varsayımı karşılanmıştır. Bu modelde yapılan analiz sonucunda doğrusallık noktaların saçılma durumu ile incelenmiştir. Dördüncü olarak otokorelasyon durumu incelenmiştir. Durbin Watson test istatistiği, bir regresyon modeli tahmin edildikten sonra artık terimlerin korelasyon halinde olup olmadığını test etmeye yarayan bir sayıdır. Otokorelasyonun varlığı analiz için kullanılan modeli olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla modelde otokorelasyonun olmaması gerekir (Birgili ve Düzer, 2010). Bu sayı 0 ve 4 arasında ($0 \leq d \leq 4$) olmak zorundadır (Gujarati, 2001). Bu modelde yapılan analiz sonucunda Durbin Watson değeri referans aralığında yer aldığı tespit edilmiş olup, bağımsız değişkenler arasında kuvvetli bir ilişki olduğu söylenebilir. Son olarak bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantılılık yani VIF değeri kontrol edilmiştir. Değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı olup olmadığının kontrolü için hesaplanan VIF değerinin 10'dan küçük, Tolerans değerinin ise 0.2'den büyük olması beklenmektedir (Field, 2009; Kalaycı, 2016). Bu modelde yapılan analiz sonucunda VIF değeri 3'ten küçük olduğu için değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı sorunu olmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak doğrusallık ve normallik varsayımları karşılanmış ve çoklu bağlantı sorununun olmadığı tespit edilmiştir. 413 veri üzerinden regresyon analizi yapılmıştır.

BÖLÜM VI

BULGULAR VE YORUMLAR

Adana örnekleminde 3-6 yaş grubu çocuğu olan babaların ebeveynliğe yönelik tutumlarını, babalık rolü algıları, çocukların hayatına katılımı ve çocukların duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla 413 babadan elde edilen bulgular yer almaktadır.

4.1. Tanımlayıcı İstatistikler

Bu bölümde araştırmanın değişkenlerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler sunulmuştur. 3-6 yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerilerine, babalarının ebeveynliğe yönelik tutumları, babalık rolü algıları ve katılımları değişkenine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.

3-6 Yaş Grubu Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerine, Babalarının Ebeveynliğe Yönelik Tutumları, Babalık Rolü Algıları Ve Katılımları Değişkenine İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişkenler	N	Minimum	Medyan	Maksimum	$\bar{x}$	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği	413	31,00	63,00	80,00	62,32	8,33	-0,566	0,640
Öz Yeterlilik Algısı	413	9,00	28,00	35,00	28,01	4,55	-0,914	1,281
İlgi	413	2,00	8,00	10,00	7,64	2,18	-0,901	0,148
Doyum	413	12,00	27,00	35,00	26,67	4,61	-0,444	-0,003
Babalık Rolü Algı Ölçeği Ort.	413	2,44	4,16	4,96	4,11	0,42	-0,324	-0,120
Babalık Rolüne İlişkin Olumlu Algılar	413	3,00	4,58	5,00	4,50	0,41	-1,077	1,232
Babalık Rolüne İlişkin Olumsuz Algılar	413	1,50	3,70	5,00	3,64	0,69	-0,397	0,000
Çocuk Cinselliğinde Babalık Rolüne İlişkin Algılar	413	1,00	4,33	5,00	4,12	0,82	-0,948	0,695
Baba Katılım Ölçeği	413	76,00	150,00	185,00	148,20	22,86	-0,437	-0,283
Keyfi Meşguliyet	413	25,00	60,00	80,00	60,28	12,06	-0,220	-0,532
İlgi ve Yakınlık	413	34,00	57,00	60,00	55,24	5,54	-1,567	2,307
Temel Bakım	413	9,00	29,00	40,00	28,48	7,47	-0,369	-0,605
Duygu Düzenleme Ölçeği	413	1,57	2,35	3,39	2,34	0,27	0,069	0,759
Değişkenlik/Olumsuzluk	413	1,13	1,93	3,40	2,00	0,37	0,660	0,870
Duygu Düzenleme	413	1,50	3,00	4,00	2,99	0,47	-0,351	-0,177

4.2. Korelasyon Analizleri

3-6 yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerileri ile babalarının ebeveynliğe yönelik tutumları, babalık rolü algı ölçeği ve katılım düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla Pearson Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Ele alınan değişkenler arası korelasyon değerleri Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3.

3-6 Yaş Grubu Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerine, Babalarının Ebeveynliğe Yönelik Tutumları, Babalık Rolü Algıları Ve Katılımları Değişkenleri Arasında Yapılan Korelasyon Analizi Sonuçları (n=413)

	1.	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**10.**	**11.**	**12.**	**13.**	**14**	**15**
1. Ebeveynliğe Yönelik Tutum Toplam	1														
2. Yeterlik	.763**	1													
3. İlgi	.491**	.107*	1												
4. Doyum	.821**	.341**	.308**	1											
5. Babalık Rolü Algısı Toplam	-.052	-.040	-.065	-.025	1										
6. Babalık Rolüne Olumlu Algılar	.039	.012	.017	.050	.729**	1									
7. Babalık Rolüne Olumsuz Algılar	-.087	-.059	-.084	-.058	.823**	.271**	1								
8. Çocuk Cinselliğinde Babalık Rolüne İlişkin Algılar	-.057	-.026	-.074	-.042	.525**	.379**	.177**	1							
9. Baba Katılımı Toplam	.354**	.339**	.120*	.248**	-.007	-.029	.002	.022	1						
10. Keyfi Meşguliyet	.321**	.300**	.102*	.236**	.019	-.018	.029	.035	.950**	1					
11. İlgi ve Yakınlık	.358**	.360**	.131**	.229**	-.034	-.024	-.033	-.002	.766**	.629**	1				
12. Temel Bakım	.264**	.254**	.092	.183**	-.017	-.036	-.008	.019	.869**	.746**	.517**	1			
13. Duygu Düzenleme Top. P.	-.126*	-.033	.003	-.196**	.023	-.025	.046	.019	.026	.025	.017	.038	1		
14.Değişkenlik/Olumsuzluk	-.245**	-.121*	-.063	-.293**	-.024	-.074	.022	-.019	-.105*	-.109*	-.102*	-.048	.806**	1	
15. Duygu Düzenleme	.154**	.125*	.099*	.107*	.074	.067	.044	.060	.199*	.204**	.180**	.135**	.479**	-.134**	1

* $p < .05$, ** $p < .01$

Tablo 3. incelendiğinde babaların babalık rolü algısı, baba katılımı ve babaların ebeveynliğe yönelik tutumu ölçeklerinin 3-6 yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerileri arasında ilişki olup olmadığı, normal dağılama sahip ölçümlerde, Pearson Korelasyon analizi ile test edilmiştir. Analiz sonucunda ilk olarak Ebeveynliğe Yönelik Tutum ölçeği ile Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği Yeterlik alt boyutu (*r*=.763, p<.01), Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği İlgi alt boyutu (r=.491, p<.01), Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği Doyum alt boyutu (r=.821, p < .01), Baba Katılım Ölçeği (r=.354, p<.01), Baba Katılım Ölçeği Keyfi Meşguliyet alt boyutu (r=.321, p < .01), Baba Katılım Ölçeği İlgi ve Yakınlık alt boyut (r=.358, p< .01), Baba Katılım Ölçeği Temel Bakım alt boyutu (r=.264, p<.01), Duygu Düzenleme Ölçeği Duygu Düzenleme alt boyutu (r=.154, p < .01) pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili; Duygu Düzenleme Ölçeği Değişkenlik alt boyutu (r=-.245, p<.01) negatif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili; Duygu Düzenleme Ölçeği (r=-.126, p < .05) negatif yönde ilişkili bulunmuştur.

Analiz sonucunda ikinci olarak Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği Yeterlik alt boyutu ile Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği Doyum alt boyutu (r=.341, p < .05), Baba Katılım Ölçeği (r=.339, p<.01), Baba Katılım Ölçeği Keyfi Meşguliyet alt boyutu (r=.300, p < .01), Baba Katılım Ölçeği İlgi ve Yakınlık alt boyut (r=.360, p < .01), Baba Katılım Ölçeği Temel Bakım alt boyutu (r=.254, p<.01) pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili; Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği İlgi alt boyutu (r=.107, p <.05), Duygu Düzenleme Ölçeği Duygu Düzenleme alt boyutu (r=.125, p < .05) pozitif yönde ilişkili; Duygu Düzenleme Ölçeği Değişkenlik alt boyutu (r=-.121, p < .01) negatif yönde ilişkili bulunmuştur.

Analiz sonucunda üçüncü olarak Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği İlgi alt boyutu ile Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği Doyum alt boyutu (r=.308, p < .01), Baba Katılım Ölçeği İlgi ve Yakınlık alt boyut (r=.131, p < .01) ile pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili; Baba Katılım Ölçeği (r=.120, p < .01), Baba Katılım Ölçeği Keyfi Meşguliyet alt boyutu (r=.102, p < .05), Duygu Düzenleme Ölçeği Duygu Düzenleme alt boyutu (r=.099, p < .05) pozitif yönde ilişkili bulunmuştur.

Analiz sonucunda dördüncü olarak Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği Doyum alt boyutu ile Baba Katılım Ölçeği (r=.248, p<.01), Baba Katılım Ölçeği Keyfi Meşguliyet alt boyutu (r=.236, p<.01), Baba Katılım Ölçeği İlgi ve Yakınlık alt boyut (r=.229, p<.01), Baba Katılım Ölçeği Temel Bakım alt boyutu (r=.183, p<.01) pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili; Duygu Düzenleme Ölçeği Duygu Düzenleme alt boyutu (r=.107, p < .05) pozitif yönde ilişkili; Duygu Düzenleme Ölçeği (r=-.196, p<.01) ve Duygu Düzenleme Ölçeği Değişkenlik alt boyutu (r=-.293, p<.01) negatif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili bulunmuştur.

Analiz sonucunda beşinci olarak Babalık Rolü Algı Ölçeği ile Babalık Rolüne Olumlu Algılar (r=.729, p<.01), Babalık Rolüne Olumsuz Algılar alt boyutu (r=.823, p<.01), Çocuk Cinselliğinde Babalık Rolüne İlişkin Algılar alt boyutu (r=.525, p<.01) pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili bulunmuştur.

Analiz sonucunda altıncı olarak Babalık Rolüne Olumlu Algılar ile Babalık Rolüne Olumsuz Algılar alt boyutu (r=.271, p<.01), Çocuk Cinselliğinde Babalık Rolüne İlişkin Algılar alt boyutu (r=.379, p<.01) pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili bulunmuştur.

Analiz sonucunda yedinci olarak Babalık Rolüne Olumsuz Algılar alt boyutu ile Çocuk Cinselliğinde Babalık Rolüne İlişkin Algılar alt boyutu (r=.177, p<.01) pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili; Duygu Düzenleme Ölçeği Değişkenlik alt boyutu (r=-.245, p<.05) negatif yönde bulunmuştur.

Analiz sonucunda sekizinci olarak Baba Katılım Ölçeği ile Baba Katılım Ölçeği Keyfi Meşguliyet alt boyutu (r=.950, p < .01), Baba Katılım Ölçeği İlgi ve Yakınlık alt boyut (r=.766, p < .01), Baba Katılım Ölçeği Temel Bakım alt boyutu (r=.869, p < .01) pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili; Duygu Düzenleme Ölçeği Duygu Düzenleme alt boyutu (r=.199, p < .05) pozitif yönde ilişkili; Duygu Düzenleme Ölçeği Değişkenlik alt boyutu (r=-.105, p < .05) negatif yönde ilişkili bulunmuştur.

Analiz sonucunda dokuzuncu olarak Baba Katılım Ölçeği Keyfi Meşguliyet alt boyutu ile Baba Katılım Ölçeği İlgi ve Yakınlık alt boyut (r=.629, p < .01), Baba Katılım Ölçeği Temel Bakım alt boyutu (r=.746, p < .01), Duygu Düzenleme Ölçeği Duygu Düzenleme alt boyutu (r=-.109, p < .05) pozitif yönde ilişkili bulunmuştur.

Analiz sonucunda onuncu olarak Baba Katılım Ölçeği İlgi ve Yakınlık alt boyut ile Baba Katılım Ölçeği Temel Bakım alt boyutu (r=.517, p < .01), Duygu Düzenleme Ölçeği Duygu Düzenleme alt boyutu (r=.180, p < .01) pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili; Duygu Düzenleme Ölçeği Değişkenlik alt boyutu (r=-.102, p < .05) negatif yönde ilişkili bulunmuştur.

Analiz sonucunda on birinci olarak Baba Katılım Ölçeği Temel Bakım alt boyutu ile Duygu Düzenleme Ölçeği Duygu Düzenleme alt boyutu (r=.135, p < .01) pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili bulunmuştur.

Analiz sonucunda on ikinci olarak Duygu Düzenleme Ölçeği ile Duygu Düzenleme Ölçeği Değişkenlik alt boyutu (r=.806, p < .01) Düzenleme Ölçeği Duygu Düzenleme alt boyutu (r=.479, p < .01) pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili bulunmuştur.

Analiz sonucunda on üçüncü olarak Duygu Düzenleme Ölçeği Değişkenlik alt boyutu ile Düzenleme Ölçeği Duygu Düzenleme alt boyutu (r=-.134, p < .01) negatif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili bulunmuştur.

4.3. Karşılaştırma Analizleri

Bu araştırmanın birinci sorusu “Çocukların duygu düzenleme becerileri demografik özelliklere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklinde düzenlenmiştir. Araştırma sorusuna ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir. Mevcut araştırmada araştırma sorusuna ilişkin

ilk olarak çocukların duygu düzenleme becerilerinin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4.

Çocukların Cinsiyete Göre "Duygu Düzenleme Becerileri" Puanlarına İlişkin T Testi Sonuçları

Grup		***N***	***Min***	***Med***	***Max***	$\bar{x}$	***Ss***	***t***	***p***
Duygu Düzenleme Toplam	Erkek	218	1,57	2,39	3,17	2,36	0,28	1,289	0,198
	Kız	195	1,65	2,30	3,39	2,32	0,26		
Değişkenlik/Olumsuzluk	Erkek	218	1,13	2,00	3,40	2,04	0,39	2,429	0,016*
	Kız	195	1,13	1,93	3,40	1,95	0,35		
Duygu Düzenleme	Erkek	218	1,50	3,00	4,00	2,96	0,47	-1,427	0,154
	Kız	195	1,75	3,13	4,00	3,03	0,48		

**p<0,05*

Tablo 4'e göre ilk olarak babaların algılarına göre çocukların cinsiyetlerine göre çocukların Duygu Düzenleme Ölçeği alt boyutlarda aldıkların puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığı bağımsız örneklem t testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda çocukların cinsiyetine göre babaların algıları doğrultusunda çocukların Duygu Düzenleme Toplam Puan, Değişkenlik/Olumsuzluk (dysregulation) alt boyutundan (t=2.429, p=0.016) aldıkları puanların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<.05). Bulgular doğrultusunda çocukların değişkenlik/olumsuz alt boyutunda aldığı puan ortalamaları çocuğun cinsiyetine göre farklılaştığı saptanmıştır. Buna ek olarak erkek çocuklarının puan ortalamalarının ($\bar{x}$=2.04) kız çocukların puan ortalamalarından ($\bar{x}$ =1.95) daha yüksek olduğu saptanmıştır (t= 2.429, p<.05). Buna göre erkek çocuklarının değişkenlik/olumsuzluk davranış biçimleri yani duygu düzenleme becerilerindeki düzensizliklerin kız çocuklarına göre daha yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Mevcut araştırmada araştırma sorusuna ilişkin ikinci olarak çocukların duygu düzenleme becerilerinin yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5.

Çocuk Yaşına Göre "Duygu Düzenleme Becerileri" Puanlarına İlişkin T Testi Sonuçları

Grup		N	Min	Max	Med	$\bar{x}$	Ss	t	p
Duygu Düzenleme Ölçeği	3-4	107	1,57	3,39	2,35	2,35	0,27	0,515	0,607
	5-6	306	1,61	3,17	2,35	2,34	0,28		
Değişkenlik/Olumsuzluk	3-4	107	1,27	3,40	1,93	1,99	0,39	-0,311	0,756
	5-6	306	1,13	3,40	1,93	2,00	0,37		
Duygu Düzenleme	3-4	107	1,50	4,00	3,13	3,04	0,50	1,327	0,185
	5-6	306	1,75	4,00	3,00	2,97	0,46		

**p<0,05*

Tablo 5'e göre ikinci olarak çocuklarının yaşlarına göre babaların algılarına göre çocukların Duygu Düzenleme Ölçeği alt boyutlarda aldıkların puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığı bağımsız örneklem t testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda çocuklarının yaşlarına göre babaların algıları doğrultusunda çocukların Duygu Düzenleme Ölçeği Toplam Puan ve alt boyutlardan aldıkların puanların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (p>.05). Çocukların düzenleme becerilerinin ortalaması çocuğun yaşına göre farklılaşmamaktadır.

Mevcut araştırmada araştırma sorusuna ilişkin üçüncü olarak çocukların duygu düzenleme becerilerinin babaların yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6.

Babaların Yaşlarına Göre "Duygu Düzenleme Becerileri"nin Karşılaştırılması

Grup		N	Min	Max	Med	$\bar{x}$	Ss	F	p
Duygu Düzenleme Toplam	30 ve altı	34	1,70	3.17	2,33	2,31	0,31	1,656	0,159
	31-35	139	1,61	3,09	2,39	2,37	0,27		
	36-40	132	1,57	3,00	2,33	2,31	0,27		
	41-45	63	1,65	3,39	2,35	2,33	0,28		
	46 ve üzeri	45	1,96	3,09	2,39	2,40	0,26		
Değişkenlik/Olumsuzluk	30 ve altı	34	1,40	3,40	1,90	1,98	0,39	0,971	0,423
	31-35	139	1,13	3,27	2,00	2,03	0,38		
	36-40	132	1,27	3,07	1,93	1,96	0,34		
	41-45	63	1,33	3,40	1,93	1,97	0,39		
	46 ve üzeri	45	1,13	3,00	2,07	2,04	0,41		
Duygu Düzenleme	30 ve altı	34	2.00	3,75	3,00	2,92	0,42	0,729	0,573
	31-35	139	1,75	4,00	3,00	3,01	0,45		
	36-40	132	1,63	4,00	3,00	2,96	0,49		
	41-45	63	1,50	4,00	3,00	3,01	0,52		
	46 ve üzeri	45	2,00	4,00	3,13	3,07	0,47		

**p<0,05*

Tablo 6'ya göre üçüncü olarak babaların yaşlarına göre babaların algılarına göre çocukların Duygu Düzenleme Ölçeği alt boyutlarda aldıkların puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığı Varyans analizi (One Way ANOVA) ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda babaların yaşlarına göre babaların algıları doğrultusunda çocukların Duygu Düzenleme Ölçeği Toplam ve alt boyutlardan aldıkların puanların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (p>.05). Çocukların duygu düzenleme becerilerinin ortalaması babanın yaşına göre farklılaşmamaktadır.

Mevcut araştırmada araştırma sorusuna ilişkin dördüncü olarak çocukların duygu düzenleme becerilerinin babaların eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7.

Babaların Eğitim Durumlarına Göre "Duygu Düzenleme Becerileri"nin Karşılaştırılması

Grup		N	Min	Max	Med	$\bar{x}$	Ss	F	p
Duygu Düzenleme Toplam	Okuryazar / İlkokul (1)	43	1,65	3,39	2,30	2,31	0,33	1,001	0,417
	Ortaokul (2)	41	1,78	3,17	2,35	2,32	0,29		
	Lise (3)	119	1,57	3,09	2,35	2,31	0,28		
	Ön Lisans (4)	39	1,70	3,00	2,35	2,34	0,30		
	Lisans (5)	136	1,74	3,09	2,39	2,38	0,25		
	Lisans Üstü (6)	35	1,83	2,78	2,39	2,35	0,20		
Değişkenlik/Olumsuzluk	Okuryazar / İlkokul (1)	43	1,40	3,40	2,00	2,07	0,43	1,130	0,344
	Ortaokul (2)	41	1,27	3,40	1,87	2,01	0,45		
	Lise (3)	119	1,13	3,27	1,93	2,00	0,34		
	Ön Lisans (4)	39	1,27	2,80	2,00	1,99	0,39		
	Lisans (5)	136	1,13	3,07	2,00	2,00	0,35		
	Lisans Üstü (6)	35	1,27	2,73	1,80	1,87	0,36		
Duygu Düzenleme	Okuryazar / İlkokul (1)	43	1,75	4,00	2,75	2,77	0,51	7,478	0,000*
	Ortaokul (2)	41	1,50	3,75	3,00	2,91	0,45		
	Lise (3)	119	1,63	3,75	2,88	2,89	0,50		
	Ön Lisans (4)	39	2,00	3,88	3,00	3,00	0,52		
	Lisans (5)	136	1,88	4,00	3,13	3,10	0,38		
	Lisans Üstü (6)	35	2,25	4,00	3,25	3,25	0,39		

**p<0,05*

Tablo 7'ye göre dördüncü olarak babaların eğitim durumlarına göre çocukların Duygu Düzenleme Ölçeği alt boyutlarda aldıkların puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığı Varyans analizi (One Way ANOVA) ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda babaların eğitim durumlarına göre babaların algıları doğrultusunda çocukların Duygu Düzenleme Ölçeği, Duygu Düzenleme alt boyutundan (F=7.478, p=.00) aldıkları puanların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<.05). Bulgular doğrultusunda çocukların duygu düzenleme alt boyutunda aldığı puan ortalamaları babanın eğitim durumuna göre farklılaştığı saptanmıştır. Buna göre babaların eğitim düzeyleri arttıkça çocukların duygu düzenlemeye yönelik olumlu becerilerin arttığı söylenebilir.

Mevcut araştırmada araştırma sorusuna ilişkin beşinci olarak çocukların duygu düzenleme becerilerinin annelerin eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 8'e sunulmuştur.

Tablo 8.

Annelerin Eğitim Durumlarına Göre "Duygu Düzenleme Becerileri"nin Karşılaştırılması

	Grup	N	Min	Max	Med	$\bar{x}$	Ss	F	p
Duygu Düzenleme Toplam	Okuryazar / İlkokul (1)	49	1,65	2,83	2,30	2,28	0,27	0,812	0,542
	Ortaokul (2)	40	1,61	3,39	2,33	2,34	0,34		
	Lise (3)	128	1,57	3,09	2,35	2,33	0,29		
	Ön Lisans (4)	33	1,70	3,00	2,39	2,35	0,26		
	Lisans (5)	142	1,74	3,09	2,39	2,36	0,25		
	Lisans Üstü (6)	21	2,13	2,78	2,39	2,38	0,17		
Değişkenlik/ Olumsuzluk	Okuryazar / İlkokul (1)	49	1,47	2,80	2,00	2,05	0,34	0,553	0,736
	Ortaokul (2)	40	1,33	3,40	2,00	2,05	0,46		
	Lise (3)	128	1,13	3,27	1,93	1,98	0,38		
	Ön Lisans (4)	33	1,27	2,67	1,87	1,95	0,34		
	Lisans (5)	142	1,13	3,07	2,00	1,99	0,37		
	Lisans Üstü (6)	21	1,47	2,67	1,93	1,96	0,27		
Duygu Düzenleme	Okuryazar / İlkokul (1)	49	1,75	3,75	2,63	2,71	0,46	5,805	0,000*
	Ortaokul (2)	40	1,50	4,00	3,00	2,88	0,50		
	Lise (3)	128	1,63	3,88	3,00	3,00	0,50		
	Ön Lisans (4)	33	2,00	4,00	3,25	3,11	0,46		
	Lisans (5)	142	1,75	4,00	3,13	3,06	0,42		
	Lisans Üstü (6)	21	2,25	3,88	3,25	3,18	0,38		

**p<0,05*

Tablo 8'e göre beşinci olarak annelerin eğitim durumlarına göre araştırmada kullanılan ölçek ve alt boyutlardan aldıkların puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığı Varyans analizi (One Way ANOVA) ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda annelerin eğitim durumlarına göre babaların algıları doğrultusunda çocukların Duygu Düzenleme Ölçeği, Duygu Düzenleme alt boyutundan (F=5.805, p=.00) aldıkları puanların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<.05). Bulgular doğrultusunda çocukların duygu düzenleme becerileri annenin eğitim düzeyine göre farklılaştığı saptanmıştır. Buna göre annelerin eğitim düzeyleri arttıkça çocukların duygu düzenlemeye yönelik olumlu becerilerin arttığı söylenebilir.

Mevcut araştırmada araştırma sorusuna ilişkin altıncı olarak çocukların duygu düzenleme becerilerinin ailenin gelir durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 9'a sunulmuştur.

Tablo 9.

Ailelerin Gelir Durumlarına Göre "Duygu Düzenleme Becerileri"nin Karşılaştırılması

	Grup	N	Min	Med	Max	$\bar{x}$	Ss	F	p	Bonferroni
Duygu Düzenleme Ölçeği	1000-2000 (1)	29	1,83	2,30	2,74	2,33	0,22	0,716	0,581	
	2001-3000 (2)	85	1,57	2,39	3,17	2,33	0,30			
	3001-4000 (3)	89	1,65	2,35	3,39	2,34	0,32			
	4001-5000 (4)	44	1,61	2,30	3,09	2,30	0,27			
	5000 ve üstü (5)	166	1,70	2,39	3,00	2,37	0,24			
Değişkenlik/ Olumsuzluk	1000-2000 (1)	29	1,53	2,00	2,73	2,01	0,30	1,846	0,119	
	2001-3000 (2)	85	1,13	2,00	3,40	2,06	0,41			
	3001-4000 (3)	89	1,27	1,93	3,40	2,03	0,41			
	4001-5000 (4)	44	1,40	1,83	2,93	1,89	0,35			
	5000 ve üstü (5)	166	1,13	1,97	2,87	1,97	0,35			
Duygu düzenleme	1000-2000 (1)	29	2,13	2,88	3,75	2,92	0,43	6,029	0,000*	2<4
	2001-3000 (2)	85	1,50	2,75	4,00	2,83	0,54			2<5
	3001-4000 (3)	89	1,75	3,00	4,00	2,91	0,49			
	4001-5000 (4)	44	1,88	3,13	3,88	3,07	0,46			
	5000 ve üstü (5)	166	1,88	3,13	4,00	3,10	0,40			

**p<0,05*

Tablo 9'a göre altıncı olarak babaların ailelerinin gelir durumlarına göre göre araştırmada kullanılan ölçek ve alt boyutlardan aldıkların puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığı Varyans analizi (One Way ANOVA) ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda ailelerin gelir durumlarına göre babaların algılarına göre çocukların Duygu Düzenleme ölçeği, Duygu Düzenleme alt boyutundan (F=6.029, p=.00) aldıkları puanların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<.05). Bulgular doğrultusunda çocukların duygu düzenleme becerilerinin ailelerin gelir düzeyine göre farklılaştığı saptanmıştır. Buna göre ailelerin düzeyleri arttıkça çocukların duygu düzenlemeye yönelik olumlu becerilerin arttığı söylenebilir. Fark yaratan gelir düzeyini tespit etmek için Post Hoc ikili karşılaştırma testlerinden Bonferroni kullanılmıştır.

Mevcut araştırmada araştırma sorusuna ilişkin son olarak çocukların duygu düzenleme becerilerinin ailenin gelir durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular çocuk sayısı Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10.

Çocuk Sayısına Göre "Duygu Düzenleme Becerileri"nin Karşılaştırılması

Grup		N	Min	Max	Med	$\bar{x}$	Ss	F	p
Duygu Düzenleme Toplam	1	98	1,70	3,00	2,39	2,36	0,23	0,352	0,704
	2	205	1,57	3,09	2,35	2,33	0,27		
	3 ve üzeri	110	1,61	3,39	2,35	2,34	0,31		
Değişkenlik/ Olumsuzluk	1	98	1,13	2,93	1,93	1,97	0,35	0,333	0,717
	2	205	1,27	3,07	1,93	2,00	0,36		
	3 ve üzeri	110	1,13	3,40	2,00	2,02	0,42		
Duygu Düzenleme	1	98	2,00	3,88	3,13	3,09	0,44	2,649	0,072
	2	205	1,50	4,00	3,00	2,96	0,47		
	3 ve üzeri	110	1,88	4,00	3,00	2,96	0,50		

**p<0,05*

Tablo 10'a göre son olarak babaların sahip oldukları çocuk sayısına göre araştırmada kullanılan ölçek ve alt boyutlardan aldıkların puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığı Varyans analizi (One Way ANOVA) ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda babaların sahip oldukları çocuk sayısına göre babaların algıları doğrultusunda çocukların Duygu Düzenleme Ölçeği toplam ve alt boyutlardan aldıkların puanların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (p>.05). Başka bir ifadeyle çocukların duygu düzenleme becerileri babanın sahip olduğu çocuk sayısına göre farklılaşmamaktadır.

4.4. Regresyon Analizleri

Regresyon analizinde doğası gereği analize dahil edilecek değişkenlerin ya sadece alt boyutları ya da toplam puanları kullanılarak oluşturulmaktadır. Bu nedenle basit regresyon analizlerine bağımsız değişkenlerin alt boyutları, hiyerarşik regresyon analize ise bağımsız değişkenlerin toplam puanları dahil edilerek analiz yapılmıştır.

4.4.1. Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordamada Babalık Rolü Algısının Rolü

Çalışmanın bu bölümünde babaların babalık rolü algısının çocukların duygu düzenleme becerilerini yordamasına ilişkin 3 farklı basit regresyon analizi yapılmıştır. İlk basit regresyon analizinde duygu düzenleme ölçeğinin duygu düzenleme alt boyutu, ikinci basit regresyon analizinde düzenleme ölçeğinin değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu,

üçüncü basit regresyon analizinde ise duygu düzenleme ölçeğinin toplam puanı bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Uygulanan regresyon analizlerinde bağımsız değişkenlerin alt boyutları kullanılmıştır.

Mevcut araştırmada araştırma sorusuna ilişkin ilk olarak babalık rolü algısının çocukların duygu düzenleme becerilerini yordama gücüne ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 11.

Babalık Rolü Algısı Alt Boyutlarının, Duygu Düzenleme Alt Boyutunu Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişken	**β**	**SE**	**t**	**p**	**%95 Cl**
		Duygu	**Düzenleme**		
Babalık Rolüne İlişkin Olumlu Algılar	.053	.064	.837	.403	[-.064, .175]
Babalık Rolüne İlişkin Olumsuz Algılar	.017	.035	.480	.632	[-.045, .080]
Çocuk Cinselliğinde Babalık Rolüne İlişkin Algılar	.022	.031	.710	.478	[-.041, .087]

Babalık Rolü Algısı Ölçeği alt boyutlarının Duygu Düzenleme alt boyutunu yordamasına ilişkin basit regresyon analizi sonuçları Tablo 11.'de verilmiştir. Yapılan basit regresyon analiz sonucuna göre, F değerine karşılık gelen anlamlılık seviyesine bakıldığında kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür (F=.878; p>.05). Bağımsız değişkene ait beta katsayı değerine, t değerine ve anlamlılık seviyesine bakıldığında; Babalık Rolüne İlişkin Olumlu Algıların (t=.837, p>.05), Babalık Rolüne İlişkin Olumsuz Algıların (t=.480, p>.05), Çocuk Cinselliğinde Babalık Rolüne İlişkin Algılarının (t=.710, p>.05) duygu düzenleme alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuç ile korelasyon analizi sonuçları benzerlik göstermiştir. Analiz sonucuna göre babaların babalık rollerini algılayış biçimlerinin çocukların duygularını düzenleyici becerilerinin yordayıcısı olmadığı görülmüştür.

Tablo 12.

Babalık Rolü Algısı Alt Boyutlarının, Değişkenlik/Olumsuzluk Alt Boyutunu Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişken	**β**	**SE**	**t**	**p**	**%95 Cl**
		Değişkenlik	**Olumsuzluk**		
Babalık Rolüne İlişkin Olumlu Algılar	-.081	.050	-1.614	.107	[-.193, .030]
Babalık Rolüne İlişkin Olumsuz Algılar	.024	.028	.871	.384	[-.032, .081]
Çocuk Cinselliğinde Babalık Rolüne İlişkin Algılar	.003	.024	.122	.903	[-.047, .052]

Babalık Rolü Algısı Ölçeği alt boyutlarının, Değişkenlik/Olumsuzluk alt boyutunu yordamasına ilişkin basit regresyon analizi sonuçları Tablo 12'de verilmiştir. Yapılan basit regresyon analiz sonucuna göre, F değerine karşılık gelen anlamlılık seviyesine bakıldığında kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür (F=1.010; p>.05). Bağımsız değişkene ait beta katsayı değerine, t değerine ve anlamlılık seviyesine bakıldığında; Babalık Rolüne İlişkin Olumlu Algıların (t=-1.614, p>.05), Babalık Rolüne İlişkin Olumsuz Algıların (t=.871, p>.05), Çocuk Cinselliğinde Babalık Rolüne İlişkin Algılarının (t=.122, p>.05) değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuç ile korelasyon analizi sonuçları benzerlik göstermiştir. Analiz sonucuna göre babaların babalık rollerini algılayış biçimlerinin çocukların duygularını düzenlemedeki olumsuz davranışların yordayıcısı olmadığı görülmüştür.

Tablo 13.

Babalık Rolü Algısı Alt Boyutlarının Çocukların Duygu Düzenleme Toplam Puanını Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişken	**β**	**SE**	**t**	**p**	**%95 Cl**
	Duygu	**Düzenleme**	**Toplam**	**Puan**	
Babalık Rolüne İlişkin Olumlu Algılar	-.034	.037	-.929	.354	[-.111, .044]
Babalık Rolüne İlişkin Olumsuz Algılar	.022	.020	1.057	.291	[-.016, .064]
Çocuk Cinselliğinde Babalık Rolüne İlişkin Algılar	.010	.018	.028	.596	[-.029, .045]

Babalık Rolü Algısı alt boyutlarının, Duygu Düzenleme toplam puanını yordamasına ilişkin basit regresyon analizi sonuçları Tablo 13'de verilmiştir. Yapılan basit regresyon analiz sonucuna göre, F değerine karşılık gelen anlamlılık seviyesine bakıldığında kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür (F=.589; p>.05). Bağımsız değişkene ait beta katsayı değerine, t değerine ve anlamlılık seviyesine bakıldığında; Babalık Rolüne İlişkin Olumlu Algıların (t=-.929, p>.05), Babalık Rolüne İlişkin Olumsuz Algıların (t=1.057, p>.05), Çocuk Cinselliğinde Babalık Rolüne İlişkin Algılarının (t=.028 p>.05),) Duygu Düzenleme toplam puanı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuç ile korelasyon analizi sonuçları benzerlik göstermiştir. Analiz sonucuna göre babaların babalık rollerini algılayış biçimlerinin çocukların duygularını düzenleyici becerilerinin yordayıcısı olmadığı görülmüştür.

4.4.2. Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordamada Ebeveynliğe Yönelik Tutumun Rolü

Çalışmanın bu bölümünde babaların ebeveynliğe yönelik tutumunun (Ebeveynliğe Yönelik Öz Yeterlilik Algısı, Ebeveynliğe Yönelik İlgi, Ebeveynliğe Yönelik Doyum) çocukların duygu düzenleme becerilerini yordamasına ilişkin 3 farklı basit regresyon analizi yapılmıştır. İlk basit regresyon analizinde duygu düzenleme ölçeğinin duygu düzenleme alt boyutu, ikinci basit regresyon analizinde düzenleme ölçeğinin değişkenlik alt boyutu, üçüncü regresyon analizinde ise duygu düzenleme

ölçeğinin toplam puanı bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Uygulanan regresyon analizlerinde bağımsız değişkenlerin alt boyutları kullanılmıştır.

Mevcut araştırmada araştırma sorusuna ilişkin ikinci olarak ebeveynliğe yönelik tutumunun çocukların duygu düzenleme becerilerini yordama gücüne ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 14.

Ebeveynliğe Yönelik Tutum Alt Boyutlarının, Duygu Düzenleme Alt Boyutunu Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişken	**β**	**SE**	**t**	**p**	**%95 Cl**
		Duygu	**Düzenleme**		
Ebeveynliğe Yönelik Öz Yeterlilik Algısı	.010	.005	1.933	.054	[-.001, .023]
Ebeveynliğe Yönelik İlgi	.016	.011	1.425	.155	[-.007, .039]
Ebeveynliğe Yönelik Doyum	.005	.006	.923	.357	[-.006, .017]

Ebeveynliğe Yönelik Tutum alt boyutlarının, Duygu Düzenleme alt boyutunu yordamasına ilişkin basit regresyon analizi sonuçları Tablo 14'de verilmiştir. Yapılan basit regresyon analiz sonucuna göre, F değerine karşılık gelen anlamlılık seviyesine bakıldığında kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür (F=3.525; p>.05). Bağımsız değişkene ait beta katsayı değerine, t değerine ve anlamlılık seviyesine bakıldığında ise; Ebeveynliğe Yönelik Öz Yeterlilik Algısının (t=1.933, p>.05), Ebeveynliğe Yönelik İlgisinin (t=1.425, p>.05) ve Ebeveynliğe Yönelik Doyumunun (t=.923, p>.05) duygu düzenleme alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuç ile korelasyon analizi sonuçları benzerlik göstermemiş olup, yapılan korelasyon analizinde Duygu Düzenleme Ölçeği Duygu Düzenleme alt boyutu ile Ebeveynliğe Yönelik Öz Yeterlilik Algısı alt boyutu ($r=.125^{**}$, p<.05), Ebeveynliğe Yönelik İlgisinin alt boyut ($r=.099^{**}$, p< .05) ve Ebeveynliğe Yönelik Doyum alt boyutu ($r=.107^{*}$, p<.05) ile aralarında pozitif yönde bir ilişkili görülmüştür. Analiz sonucuna göre babanın kendi ebeveynliğine yönelik tutumunun, çocukların duygularını düzenlemedeki olumsuz davranışlarının yordayıcısı olmadığı görülmüştür.

Tablo 15.

Ebeveynliğe Yönelik Tutum Alt Boyutlarının, Değişkenlik/Olumsuzluk Alt Boyutunu Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişken	**β**	**SE**	**t**	**p**	**%95 Cl**
		Değişkenlik	**Olumsuzluk**		
Ebeveynliğe Yönelik Öz Yeterlilik Algısı	-.002	.004	-.024	.634	[-.011, .006]
Ebeveynliğe Yönelik İlgi	.005	.008	.030	.544	[-.013, .022]
Ebeveynliğe Yönelik Doyum	-.024	.004	-.295	.000	[-.032, -.016]

Ebeveynliğe Yönelik Tutumunun alt boyutlarının, Değişkenlik/Olumsuzluk alt boyutunu yordamasına ilişkin basit regresyon analizi sonuçları Tablo 15'de verilmiştir. Yapılan regresyon analiz sonucuna göre, F değerine karşılık gelen anlamlılık seviyesine bakıldığında kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F=13.063$; $p<.05$). Bağımsız değişkene ait beta katsayı değerine, t değerine ve anlamlılık seviyesine bakıldığında; Ebeveynliğe Yönelik Öz Yeterlilik Algısının ($t=-.024$, $p>.05$), Ebeveynliğe Yönelik İlgisinin ($t=.030$, $p>.05$) değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı görülürken, Ebeveynliğe Yönelik Doyumunun ($t=-.295$, $p<.05$) Değişkenlik/Olumsuzluk alt boyutu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı negatif yönlü bir etkisinin olduğu görülmektedir. Bu model babanın kendi ebeveynliğinden sağladığı doyumun çocukların duygularını düzenlemedeki olumsuz davranışları üzerindeki değişimin %8.7'sini açıkladığı görülmektedir ($R^2=.087$). Ayrıca babanın kendi ebeveynliğinden sağladığı doyumundaki 1 birimlik artış, çocukların duygularını düzenlemedeki olumsuz davranışları üzerindeki 0.024'lik azalışı sağlamaktadır ($\beta=-.024$). Analiz sonucuna göre babanın kendi ebeveynliğinden sağladığı doyumun, çocukların duygularını düzenlemedeki olumsuz davranışlarının yordayıcısı olduğu görülmüştür.

Tablo 16.

Ebeveynliğe Yönelik Tutum Alt Boyutlarının Duygu Düzenleme Toplam Puanını Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişken	**β**	**SE**	**t**	**p**	**%95 Cl**
	Duygu	**Düzenleme**	**Toplam**	**Puan**	
Ebeveynliğe Yönelik Öz Yeterlilik Algısı	.002	.003	.754	.451	[-.003, .009]
Ebeveynliğe Yönelik İlgi	.009	.006	.070	.167	[-.004 .023]
Ebeveynliğe Yönelik Doyum	-.014	.003	-.231	.000	[-.019, -.008]

Ebeveynliğe Yönelik Tutum alt boyutlarının Duygu Düzenleme toplam puanını yordamasına ilişkin basit regresyon analizi sonuçları Tablo 16'da verilmiştir. Yapılan basit regresyon analiz sonucuna göre, F değerine karşılık gelen anlamlılık seviyesine bakıldığında kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür (F=6.318; p<.05). Bağımsız değişkene ait beta katsayı değerine, t değerine ve anlamlılık seviyesine bakıldığında; Ebeveynliğe Yönelik Öz Yeterlilik Algısının (t=.754; p>.05), Ebeveynliğe Yönelik İlgisinin (t=.070; p>.05) Duygu Düzenleme Ölçeği üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı görülürken, Ebeveynliğe Yönelik Doyumunun (t=-.231; p<.05) Duygu Düzenleme toplam puanı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı negatif yönlü bir etkisinin olduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuç ile korelasyon analizi sonuçları benzerlik göstermiştir. Bu model babanın kendi ebeveynliğinden sağladığı doyumun çocukların duygu düzenleme davranışları üzerindeki değişimin %4.4'sini açıkladığı göstermiştir (R^2=.044). Ayrıca babanın kendi ebeveynliğinden sağladığı doyumundaki bir birimlik artış, çocuğun duygu düzenleme becerileri üzerindeki %14'lük bir azalışa neden olmaktadır (β=.014). Analiz sonucuna göre babanın kendi ebeveynliğinden sağladığı doyumun, çocukların duygularını düzenleyici becerilerinin yordayıcısı olduğu görülmüştür.

4.4.3. Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordamada Baba Katılımının Rolü

Çalışmanın bu bölümünde babaların katılımının (Keyfi Meşguliyet, İlgi ve Yakınlık, Temel Bakım) çocukların duygu düzenleme becerilerini yordamasına ilişkin 3

farklı basit regresyon analizi yapılmıştır. İlk basit regresyon analizinde duygu düzenleme ölçeğinin duygu düzenleme alt boyutu, İkinci basit regresyon analizinde düzenleme ölçeğinin değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu, üçüncü regresyon analizinde ise duygu düzenleme ölçeğinin toplam puanı bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Uygulanan regresyon analizlerinde bağımsız değişkenlerin alt boyutları kullanılmıştır.

Mevcut araştırmada araştırma sorusuna ilişkin ikinci olarak babaların katılımının çocukların duygu düzenleme becerilerini yordama gücüne ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 17.

Baba Katılımı Alt Boyutlarının, Duygu Düzenleme Alt Boyutunu Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişken	**β**	**SE**	**t**	**p**	**%95 Cl**
		Duygu	**Düzenleme**		
Keyfi Meşguliyet	.007	.003	2.301	.022	[.001, .013]
İlgi ve Yakınlık	.008	.005	1.424	.155	[-.004, .020]
Temel Bakım	-.003	.005	-.662	.508	[-.012, .006]

Baba Katılımı Ölçeği alt boyutlarının, Duygu Düzenleme alt boyutunu yordamasına ilişkin basit regresyon analizi sonuçları Tablo 17'de verilmiştir. Yapılan basit regresyon analiz sonucuna göre, F değerine karşılık gelen anlamlılık seviyesine bakıldığında kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F=6.736$; $p<.05$). Bağımsız değişkene ait beta katsayı değerine, t değerine ve anlamlılık seviyesine bakıldığında; Baba Katılımında İlgi ve Yakınlığın ($t=1.424$ $p>.05$) ve Temel Bakımın ($t=-.662$, $p>.05$) değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı görülürken, Keyfi Meşguliyetin ($t=2.301$, $p<.05$) istatistiksel olarak pozitif yönlü anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür. Elde edilen bu sonuç ile korelasyon analizi sonuçları benzerlik göstermemiş olup, yapılan korelasyon analizinde Duygu Düzenleme Ölçeği Duygu Düzenleme alt boyutu ile Baba Katılım Ölçeği Keyfi Meşguliyet alt boyutu ($r=.204^{**}$, $p < .05$), Baba Katılım Ölçeği İlgi ve Yakınlık alt boyut ($r=.180^{**}$, $p< .05$) ve Baba Katılım Ölçeği Temel Bakım alt boyutu ($r=-.048$, $p>.05$) ile aralarında pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili görülmüştür. Bu

model baba katılımında keyfi meşguliyetin çocukların duygu düzenleme davranışları üzerindeki değişimin %4.7'sini açıkladığı göstermiştir (R^2=.047). Babanın çocuğun yaşamına katılımındaki bir birimlik artış, çocuğun duygu düzenleme davranışlarındaki üzerindeki .007'lük bir artışa neden olmaktadır (β=.007). Analiz sonucuna göre babaların çocukların yaşamına katılımında keyfi meşguliyetin çocukların duygularını düzenleyici becerilerinin yordayıcısı olduğu görülmüştür.

Tablo 18.

Baba Katılımı Alt Boyutlarının, Değişkenlik/Olumsuzluk Alt Boyutunu Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişken	**β**	**SE**	**t**	**p**	**%95 Cl**
		Değişkenlik	**Olumsuzluk**		
Keyfi Meşguliyet	-.004	.003	-1.614	.107	[-.009, .000]
İlgi ve Yakınlık	-.004	.004	-.959	.338	[-.012, .005]
Temel Bakım	.004	.004	1.094	.274	[-.002, .010]

Baba Katılımı Ölçeği alt boyutlarının, Değişkenlik/Olumsuzluk alt boyutunu yordamasına ilişkin basit regresyon analizi sonuçları Tablo 18'de verilmiştir. Yapılan basit regresyon analiz sonucuna göre, F değerine karşılık gelen anlamlılık seviyesine bakıldığında kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür (F=2.301; p>.05). Bağımsız değişkene ait beta katsayı değerine, t değerine ve anlamlılık seviyesine bakıldığında; Baba Katılımında Keyfi Meşguliyetin (t=-1.614, p>.05), İlgi ve Yakınlığın (t=-.959, p>.05) ve Temel Bakımın (t=1.094, p>.05) değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuç ile korelasyon analizi sonuçları benzerlik göstermemiş olup, yapılan korelasyon analizinde Duygu Düzenleme Ölçeği Değişkenlik alt boyutu ile Baba Katılım Ölçeği Keyfi Meşguliyet alt boyutu (r=-.109*, p < .05), Baba Katılım Ölçeği İlgi ve Yakınlık alt boyut (r=-.102*, p < .05) pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili görülürken; Baba Katılım Ölçeği Temel Bakım alt boyutu (r=-.048, p>.05) ile aralarında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Analiz sonucuna göre babaların çocuklarına yaşamlarına katılımlarının çocukların duygularını düzenlemedeki olumsuz davranışların yordayıcısı olmadığı görülmüştür.

Tablo 19.

Baba Katılımı Alt Boyutlarının Çocukların Duygu Düzenleme Toplam Puanını Yordama Gücüne İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişken	**β**	**SE**	**t**	**p**	**%95 Cl**
	Duygu	**Düzenleme**	**Toplam**	**Puan**	
Keyfi Meşguliyet	.000	.002	-.076	.939	[-.004, .004]
İlgi ve Yakınlık	.005	.003	-.012	.990	[-.007, .006]
Temel Bakım	.002	.003	.576	.565	[-.003, .006]

Baba Katılımı alt boyutlarının, Duygu Düzenleme toplam puanını yordamasına ilişkin basit regresyon analizi sonuçları Tablo 16'da verilmiştir. Yapılan basit regresyon analiz sonucuna göre, F değerine karşılık gelen anlamlılık seviyesine bakıldığında kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür (F=198; p>.05). Bağımsız değişkene ait beta katsayı değerine, t değerine ve anlamlılık seviyesine bakıldığında; Baba Katılımında Keyfi Meşguliyetin (t=-.076, p<.05), İlgi ve Yakınlığın (t=-.012, p<.05) ve Temel Bakımın (t=.576, p<.05) Duygu Düzenleme toplam puanı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuç ile korelasyon analizi sonuçları benzerlik göstermiştir. Analiz sonucuna göre babaların çocukların yaşamına katılımlarının çocukların duygularını düzenleyici becerilerinin yordayıcısı olmadığı görülmüştür.

4.4.4. Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordamada Babalık Rolü Algısının, Ebeveynliğe Yönelik Tutumun ve Baba Katılımının Birlikte Rolü

Çalışmanın bu bölümünde babalık rolü algısının, ebeveynliğe yönelik tutumunun ve baba katılımının çocukların duygu düzenleme becerilerini yordamasına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan hiyerarşik regresyon analizinin ilk adımında ebeveynliğe yönelik tutum ölçeğinin toplam puanı, ikinci adımında baba katılımı ölçeğinin toplam puanı ve üçüncü adımında babalık rolü algısı ölçeğinin toplam puanı bağımsız değişken olarak, duygu düzenleme ölçeğinin toplam puanı ise bağımlı değişken olarak ele alınmıştır.

Tablo 20.

Ebeveynliğe Yönelik Tutumu, Baba Katılımı ve Babalık Rolü Algısı Toplam Puanlarının, Duygu Düzenleme Toplam Puanını Yordama Gücüne İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişken	**β**	**%95 CI**	**SE**	**BETA**	**R^2**	**Adj R^2**
		LL - UL				
Adım 1					.016	.013
Sabit	2.600	[2.429, 2.783]	.101			
Ebeveynliğe Yönelik Tutum	-.002	[-.007, -.001]	.002	-.126		
Adım 2						
Sabit	2.207	[2.296, 2.742]	.115		.021	.017
Ebeveynliğe Yönelik Tutum	-.005	[-.008, -.002]	.002	-.156		
Baba Katılımı	.001	[.000, .002]	.001	.081		
Adım 3					.022	.015
Sabit	2.349	[2.127, 2.850]	.178			
Ebeveynliğe Yönelik Tutum	-.005	[-.008, -.002]	.002	-.153		
Baba Katılımı	.001	[.000, .002]	.001	.080		
Babalık Rolü Algısı	.010	[-.056, .071]	.032	.015		

Ebeveynliğe yönelik tutum, baba katılımı ve babalık rolü algısı toplam puanlarının, duygu düzenleme toplam puanını yordama gücüne ilişkin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları Tablo 20'de verilmiştir. İlk modelde Ebeveynliğe Yönelik Tutum değişken olarak alınmıştır. Yapılan hiyerarşik regresyon analiz sonucuna göre, F değerine karşılık gelen anlamlılık seviyesine bakıldığında kurulan modelde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür (F=6.580; p<.05). Bağımsız değişkene ait beta katsayı değerine, t değerine ve anlamlılık seviyesine bakıldığında; Duygu Düzenleme değişkeni ile Ebeveynliğe Yönelik Tutum değişkeni arasında anlamlı ve negatif bir ilişki görülmüştür (t=-2.565; p<.05). Bu modelin duygu düzenleme becerileri üzerindeki değişimin %16'sını açıkladığı görülmüştür (R^2=.016). Babanın ebeveynliğe yönelik tutumundaki bir birimlik artış, duygu düzenleme becerileri üzerindeki -0.002'lik bir azalışı sağlamaktadır (β=-.002).

İkinci modelde Baba Katılımı değişken olarak alınarak açıkladığı varyans istatistiksel olarak kontrol edilmiştir. Yapılan hiyerarşik regresyon analiz sonucuna göre,

F değerine karşılık gelen anlamlılık seviyesine bakıldığında kurulan modelde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür (*F*=4.493; p<.05). Baba Katılımı değişkeni kontrol edildiğinde Duygu Düzenleme değişkeninin açıklanan varyansına %5 katkı sağladığı görülmüştür. Böylece bu model duygu düzenleme becerileri üzerindeki değişimin %21'ini açıkladığı görülmektedir (R^2=.021). Bağımsız değişkene ait beta katsayı değerine, t değerine ve anlamlılık seviyesine bakıldığında; Duygu Düzenleme değişkeni ile Baba Katılımı değişkeni arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir (*t*=1.544; p>.05). Ayrıca kurulan birinci modelde olduğu gibi Ebeveynliğe Yönelik Tutumun değişkeninin, Duygu Düzenlemesi değişkeni üzerindeki negatif yönlü anlamlı etkinin devam ettiği görülmüştür (*t*=-2.950; p<.05).

Üçüncü modelde Babalık Rolü eğişken olarak alınarak açıkladığı varyans istatistiksel olarak kontrol edilmiştir. Yapılan hiyerarşik regresyon analiz sonucuna göre, F değerine karşılık gelen anlamlılık seviyesine bakıldığında kurulan modelde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür (F=3.021; p<.05). Babalık Rolü değişkeni kontrol edildiğinde Duygu Düzenleme değişkeninin açıklanan varyansına %1 katkı sağladığı görülmüştür. Böylece bu model duygu düzenleme becerileri üzerindeki değişimin %21'ini açıkladığı görülmektedir (R^2=.022). Bağımsız değişkene ait beta katsayı değerine, t değerine ve anlamlılık seviyesine bakıldığında; Duygu Düzenleme değişkeni ile Baba Rolü değişkeni arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir (*t*=.310; p>.05). Ayrıca kurulan ikinci modelde olduğu gibi Ebeveynliğe Yönelik Tutumun değişkeninin, Duygu Düzenleme değişkeni üzerindeki negatif yönlü anlamlı etkinin (*t*=-2.926; p<.05) ve Baba Katılımı değişkenin, Duygu Düzenleme değişkeni üzerindeki istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmama durumunun (*t*=1.538; p>.05) devam ettiği görülmüştür. Bu bulgulara dayanarak; duygu düzenlemenin en güçlü yordayıcısının ebeveynliğe yönelik tutum olduğu söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada, 3-6 yaş grubu çocuğu olan babaların babalık rolü algısı, baba katılımı ve babanın ebeveynliğe yönelik tutumu ile çocuğun duygu düzenlemesi arasındaki ilişkinin ve yordayıcı gücünün incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgular 5 bölümde tartışılmıştır. İlk bölümde, çocukların duygu düzenleme becerisi ile baba, anne ve çocuklarının demografik özelliklerine ait bulgulara dair tartışma ve yorumlara; ikinci bölümde, babalık rolü algılarının çocukların duygu becerilerini yordayıcı gücüne ilişkin tartışma ve yorumlara; üçüncü bölümde, babaların katılımlarının çocukların duygu becerilerini yordayıcı gücüne ilişkin tartışma ve yorumlara; dördüncü bölümde, ebeveynliğe yönelik tutumlarının çocukların duygu düzenleme becerilerini yordayıcı gücüne ilişkin tartışma ve yorumlara; son bölümde ise, bağımsız değişkenlerin birlikte çocukların duygu düzenleme becerilerini yordayıcı gücüne ilişkin tartışma ve yorumlara yer verilmiştir. Son bölümde verilmesi gereken bağımsız değişkenlerin birlikte çocukların duygu düzenleme becerilerini yordayıcı gücüne ilişkin tartışma ve yorumu ise yapılan hiyerarşik regresyon analizi sonucunda elde edilen bulgular basit regresyon analiz bulguları ile paralellik göstermesi sebebiyle, basit regresyon analizine ilişkin tartışma ve yorum kısmında yer verilmiştir. Daha ayrıntılı açıklanırsa hiyerarşik regresyon analizinin babalık rolü algısına ilişkin bulguların tartışılması 5.2. numaralı başlıkta, baba katılımına ilişkin bulguların tartışılması 5.3. numaralı başlıkta ve ebeveynliğe yönelik tutuma ilişkin bulguların tartışılması 5.4 numaralı başlıkta verilmiştir.

5.1. Çocukların Duygu Düzenleme Becerisi İle Demografik Özelliklerine İlişkin Tartışma ve Yorum

3-6 yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerileri (duygu düzenleme, değişkenlik/olumsuzluk ve duygu düzenleme toplam puan), ailelerin demografik özelliklerine (çocuğun cinsiyeti, çocuğun yaşı, babanın yaşı, babanın öğrenim durumu, eşin öğrenim durumu, ailenin gelir durumu, ailedeki çocuk sayısı) göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Yapılan analizlerin bulgularına bakıldığı bu çalışmada; çocuğun duygu düzenleme becerisi, duygu düzenleme ölçeği ve duygu düzenleme alt boyutunda cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermezken, duygu

düzenleme becerilerindeki güçlüğü ifade eden olumsuzluk alt boyutunda erkek çocuklarının kız çocuklarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Bulgulara göre erkek çocuklarının kız çocuklarına kıyasla daha yüksek duygu düzenleme bozukluklarına sahip olduğu söylenebilir. Yapılan çalışmalarda dikkat çeken ilk ortak özellik boyutlarda benzer ilişkilerin gözlenmiştir (Bayrak ve Akkaynak, 2020; Erel, 2016; Gökşen, 2019; İlgar, ve Akbaba, 2017; Liman, 2020; Yılmaz, 2019; Yurdakul, Beyazıt Bütün Ayhan, 2021; Yükçü, 2017). Bu ortak özellik, cinsiyet değişkeninde farkın gözlendiği değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu ve farkın olmadığı duygu düzenleme ölçeği ve/veya duygu düzenleme alt boyutunda gözlenmiştir. Ortak özellik taşıyan bu çalışmalar biri hariç (bknz; Liman, 2020) diğerleri farklı şehirlerde yürütülmüş, farklı örneklem sayıları ile çalışılmış ve ağırlıklı olarak ölçekler anneler tarafından doldurmuştur. İkinci olarak da cinsiyet ile duygu düzenleme becerileri arasında ilişkinin tespit edildiği çalışmalar bulunmuştur. Bu ilişkiler şu şekilde açıklanabilir; Dorr ve diğerlerinin (1995) yürüttükleri çalışmada olumsuz duygularının kontrolünün kız çocukların erkek çocuklara kıyasla daha iyi yönettikleri; Chaplin, Cole ve Zahn-Waxler (2005)'in çalışmasında erkek çocuklarının kız çocuklarına göre daha öfkeli oldukları; Morris ve diğerleri'nin (2007) çalışmasında, erkek çocukların kız çocuklarına göre duygu düzenleme becerilerini yönetme konusunda görece daha az başarılı oldukları bilinir. Yaygın olan görüşe göre erkeklerin duygularını dışavurma, kızların ise duygularına içselleştirme olasılıklarının daha yüksek olduğu söylenir (Sanchis-Sanchis, Grau, Moliner ve Morales-Murillo, 2020). Duygunun ifade edilmesine yönelik görülen bu farklılıkların temeli ise biyolojik farklılıklara dayandırılır (Brody ve Hall, 2008). Cinsiyete ilişkin yaşanan farklılaşma da çocukluk yıllarında kademeli olarak ortaya çıkar (Hay ve Cook, 2010). Chaplin ve Aldao (2013) tarafından yapılan çalışma erkeklerin öfke gibi duygulara daha dışavurumsal yaklaştığını anlaşılmıştır. Bu kapsamda erkek çocuklarının kız çocuklarına kıyasla olumsuz duygularını düzenleme ve dışavurmada daha başarısız olarak algılandığı söylenebilir. Bu ve benzeri bakış açıları erkek çocuklarının duygularının olumsuz da olsa dışavurumunu kabul ettirirken, kız çocuklarının benzer duygularının dışavurumunun daha az tolere edilmesine yol açabilir. Uzun vadede kabullenilen bu çıktılar erkek çocukların kendini ifade etmede hususunda engelleri kaldırırken, kız çocukları için daha az sıradan bir durum olarak algılanabileceği ve kız çocuklarının kendini ifade etme hususunda yabancılaşmaya yol açabileceği söylenebilir.

3-6 yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerilerinin çocuğun yaşına göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bilinen şu

ki gelişimin hızı çocuktan çocuğa değişiklik gösterse de, süreklidir ve kesintiye uğramaz (Ummanel ve Dilek 2016). Bu bağlamda duygusal anlayışın da yaşam boyu gelişim gösterdiğini rahatlıkla anlayabiliriz. Okul öncesi döneminde çocuklar kendilerinin ve başkalarının duygusal durumlarını ayırt edebiliyor ve onlar hakkında akıcı bir şekilde konuşabilirler (Denham et al. 2003). Özellikle de 3-6 yaş arasında geçen sürede yaşanan değişimler bu anlayışın gelişimi adına dikkate değer kazanımları gözler önüne serer (Cole, Dennis, Smith-Simon, ve Cohen, 2009). Duygu düzenleme stratejilerinin gelişimi ile ilgili ilk ipuçları 3 ve 5 yaş aralığında karşımıza çıkmaktadır (Saarni, 1999). 5 yaşına gelindiğinde ise bazı ayrıntılar ortaya çıkmaktadır. Örneğin; karşılaştıkları zorluklar karşısında hissettikleri duyguları tanımlayabilir, karşılaştıkları zorluklar karşısında ebeveynlerinin sıkıntısını hafifletmek için attıkları adımları tanımlayabilir ve günlük yaşamda karşılaştığı zorlu durumlarda stresle başa çıkmak için kullanabilecekleri stratejileri tasarlayabilirler (Band ve Weisz, 1988; Denham, 1997; Denham ve Zoller, 1991; Fabes, Eisenberg, McCormick ve Wilson, 1988; Harris, Olthof ve Terwogt, 1981; McCoy ve Masters, 1985, 1990; Meerum Terwogt ve Olthof, 1989; Rossman, 1992; Stein ve Levine, 1989). Bu çalışmanın bulgulardan yola çıkarak duygu düzenleme becerisi yaşa göre değişiklik göstermemektedir diyebilmek oldukça iddialıdır. Bu nedenle çalışmamızda çocuğun duygu düzenleme becerisinin yaşa göre farklılık göstermediği bulgusunun birçok nedeni olabilir. Öncelikle araştırmamıza katılan çocukların yaş dağılımlarına bakıldığında; 3-4 ve 5-6 olmak üzere iki grubunun katılımcı sayısının birbirinden farklı olduğu dikkat çekmektedir. Bu farklılık sayıca her ne kadar 5-6 yaş grubunda ağırlık gösterse de farklılığın ortaya çıkmaması yaş gruplarının birbirine yakınlığı, bu örneklem içerisinde, anlamlı bir etkinin ortaya çıkmamasında etkisinin olduğu söylenebilir. Çocuğun duygu düzenleme becerileri ile ilgili yürütülen çalışmaların çok büyük bir kısmı anneler ve öğretmenler vasıtasıyla elde edilmiştir. Duygu düzenleme becerileri konusunda, anne ve öğretmenlerin dahil olduğu, yurtiçinde yürütülen çalışmaların neredeyse tamamında duygu düzenleme becerilerinin yaşa göre değişkenlik göstermediği görülmektedir (Akbaba, 2017; Erel, 2016; İlgar ve Akbaba, 2017; Köse, 2019; Şahin, 2019; Yurdakul, Beyazıt ve Bütün Ayhan, 2021; Yükçü, ve Demircioğlu, 2017; Yükçü, 2017). Bu nedenle babaların çocuklarının duygu düzenleme becerilerini algılayış biçimleri de annelere ile benzerlik gösterebilir. Sonuç olarak duygu düzenleme becerilerinde yaşa göre değişiklik gözlenmemesi incelenmesi adına daha detaylandırılmış, yalnızca soru cevaptan oluşmayan içerisinde gözlemi de barındıran ve çocukların birincil bakıcıların görüşlerine yer verildiği çalışmalarla değişkenler daha

detaylı ele alınabilir. Ayrıca çocukların belirli davranış biçimleri gerçekleştirip gerçekleştirmediğinin kontrolü çalışmada bir sınırlamaya yol açmış olabilir. Bu bağlamda daha çok çocukların zorlu ve mutluluk verici durumlarla karşılaştıklarında ne gibi stratejiler geliştirdiklerinin ortaya koymak duygu düzenlemenin farklı yaş gruplarında nasıl seyir gösterdiği anlaşılabilir

3-6 yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerilerinin babanın yaşına göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Okul öncesi dönemde duygu düzenleme üzerine yapılan araştırmalar ve bunların babaların demografik özellikleri üzerinden değerlendirilmesine ilişki çalışmaların sayısı oldukça azdır. Bu nedenle annelerin bulunduğu çalışmalardan da bahsetmenin yararı olacağı düşünülür. İlk olarak Yükçü'nün (2017) yürütmüş olduğu çalışmaya bakacak olursak, çalışmada anne yaşı artıkça çocuğun değişkenlik/olumsuzluk alt boyutundan almış oldukları puan ortalamaları azaldığı yani genç annelerin çocuklarının duygu düzenleme becerilerindeki başarı düzeyinin, yaşı daha büyük olan annelerin çocuklarına kıyasla daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı çalışmada babaların yaşı bakıldığında ise bu çalışma ile benzer sonuçlar elde edilmiştir. Köse'nin (2019) yürütmüş olduğu çalışmada annelerin yaşı ile çocuğun duygu düzenleme becerileri arasında ilişki gözlenmezken, babaların yaşı ile çocuğun duygu düzenleme alt boyutunda ilişki gözlendiği saptanmıştır. Benzer biçimde Gökşen (2019) çalışmasında, anne yaşının çocuğun duygu düzenleme becerisi üzerinde bir etkisi olmadığını bulmuştur. Bunu yanında babanın yaşı düştükçe çocuklarının duygu düzenlemedeki yetersizliklerinin arttığı saptamıştır. Kurbet'in (2010) araştırmasında da benzer sonuçlara ulaşılmış olup, annenin yaşı ile çocuğun duygu düzenlemesi arasında ilişki görülmemiştir. Son olarak Şahin'in (2019) çalışmasında ebeveynlerin her ikisinin yaşları ile çocuğun duygu düzenleme becerisi arasında ilişki görülmemiştir. Çocuklar yaşamdaki ilk deneyimlerini aileleriyle birlikte tadarlar. Bu nedenle çocuğun içerisinde bulunduğu çevre ve aile bireyleri büyük önem taşır. Ebeveynde bulunan bazı özellikler çocuğun gelişiminde belirleyici özellikler taşır. Ebeveynlerin çocuklarıyla olan etkileşimleri sonucunda çocuğun başta sosyal ve duygusal olmak üzere birçok gelişim alanı etkilenir (Taşkın, 2011). Bir baba birçok bakımdan çocuğuna destek olabilir. Bu destek biçimleri, oyun arkadaşlığından, bakım gerektiren detaylara; bir öğretmen görevinden, sıkıntılarını ve mutluluğunu paylaşacağı bir dosta; model olacağı ebeveynden, görev ve sorumluluklarına destek çıkan rehber kişiye gibi birçok detay içerir. Bu nedenle ilgili birer anne ve baba olmanın enerji ve zaman isteyen bir süreç olduğu düşünülür. Ebeveynin yaşı, bireyin hayata bakış açısı ve

ebeveynlik tutumu gibi birçok detayı da etkiler (Baumrind, 2013). Bu bilgiden hareketle, çocuğun içinde yetiştiği sosyal ve duygusal bağlamın ebeveynlerin yaşlarından etkilendiği çıkarımında bulunulabilir. Ebeveyn olma yaşına göre bireyin psikolojik sağlamlık düzeyleri konusunda da yorumlar yapılır. İleri yaşlarda çocuk sahibi olan ebeveynler kişisel gelişim, olgunlaşma, psikolojik esneklik, psikolojik dayanıklılık ve yaşanan duygusal deneyimlerdeki karmaşıklığa daha fazla tolerans (Camberis, McMahon, Gibson ve Boivin, 2014; Carstensen vd., 2011) gibi özelliklerle ilişkilendirilir. Fakat burada bireylerin ileri bir yaş döneminde çocuk sahibi olmadıkları için dinamik oldukları yaş dönemini bir kenara bırakıp, çocukları için uygun ebeveynler olamayacaklarını söylemek sınırlamaya yol açabileceği söylenebilir. Buna ek olarak aradaki kuşak farkının artması sebebiyle baba ve çocuğun birçok yönden birbirlerini anlamakta zorlanabilecekleri söylenebilir. Bu çalışmaya katılan babaların da %65.6'sını 31 ile 40 yaş aralığında bulunan genç babalar oluşturmuştur. Genç yaş grubu babaların, baba-çocuk ilişkisinde, birbirlerini tanıma, anlama ve ihtiyaçlarına karşılık verme gibi beceriler konusunda daha etkili olabilecekleri düşünülür. Ayrıca genç babaların bu sayede aile içerisinde daha sağlıklı bir sosyal ortamın oluşmasında etkisi olacağı ve oluşan bu ortamda yetişen çocuğunda sosyal ve duygusal beceriler anlamında daha yetkin gelişebileceği düşünülür.

3-6 yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerilerinin babanın ve annenin eğitim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında, duygu düzenleme alt boyutunda baba ve annenin eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık görülmüştür. Bu bulgudan hareketle baba ve annenin eğitim düzeyi arttıkça çocuğun duygu düzenleme becerisi arttığı söylenebilir. Elde edilen veriler ile literatürde benzerlik gösterdiği birçok çalışma bulunur (Arı ve Seçer, 2004; Fabes, vd., 2001; Gökşen, 2019; Kurbet, 2010; Yükçü ve Demircioğlu, 2017). Yükçü ve Demircioğlu'nun (2017) yürütmüş oldukları çalışmada çocukların duygu düzenleme becerileri annenin eğitim düzeyine göre farklılık gösterirken benzer bir ilişkiye babanın eğitim düzeyinde rastlanmamıştır. İlgili çalışma ile annenin eğitim düzeyi arttıkça çocukların duygu düzenleme becerilerinin de arttığını ortaya koymuştur (Yükçü ve Demircioğlu, 2017). Gökşen'in (2019) çalışmasında ise baba ve annenin her ikisi de bu çalışmaların bulgusuyla paralellik gösterir. Baba ve annenin öğrenim düzeyi yükseldikçe çocuğun duygu düzenleme becerilerinin arttığını ortaya koymuştur (Gökşen, 2019). Bu çalışmada elde edilen bulguların aksine literatürde baba ve annenin eğitim düzeyinin değişkenlik göstermediği çalışmalar da yer alır (Aktürk, 2015; Gelgör, 2016; Gülay, 2008; Şahin, 2019). Yaygın olarak annelerin

babalara göre çocuklarıyla daha fazla vakit geçirdiği bilinir. Geçirilen bu vaktin bağlamında annenin eğitim düzeyinin çocuğun gelişimi üzerinde daha fazla etkiye sahip olduğunu düşüncesi baskın gelebilir. Fakat bu çalışma ile babaların da çocuğun üzerinde anneler kadar önemli çıktılara ortam hazırladığı bir kez daha vurgulanabilir. Ayrıca ebeveynlerin öğrenim düzeyi arttıkça ebeveynlik tutumları demokratikleşmektedir (Bornstein ve Zlotnik, 2008; Mızrakçı:1994; Arı, Bayhan ve Artan: 1995; Şendoğdu: 2000; Özyürek ve Poyraz:2005; Uygun; 2018). Güven ve karşılıklılık ilkesi ile standartları belirleme stratejisi, çocuğun öz düzenleme becerilerinin gelişmesine yardımcı olur. Bu nedenle demokratik tutuma sahip ebeveynler daha başarılı ebeveynler olarak yorumlanır (Baumrind, 1968; Lewis, Koyasu, Oh, Ogawa, Short, Huang, 2009). Sağlıklı iletişim kurulduğu, çocuğun birey olarak algılandığı, dinlendiği, sosyal ve duygusal açıdan gelişim yaşayan ev bağlamının; çocuğun sosyal ve duygusal becerilerini buna bağlı olarak duygu düzenleme becerilerini de olumlu yönde etkileyeceği söylenebilir.

3-6 yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerilerinin ailelerin gelir durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında, duygu düzenleme alt boyutunda ailelerin gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık görülmüştür. Ailelerin gelirleri arttıkça çocukların duygu düzenlemeye yönelik olumlu becerilerin arttığı söylenebilir. Bu çalışmada en yüksek dilim % 40,2 ile 5000 ve üstü, en düşük olarak da %7 ile 1000-2000 arası gelir sahibi ailelere aittir. Gelir düzeyinin çocuğun genel duygu düzenleme becerisi üzerinde farklılık göstermemesine gelir düzeylerinin orantılı dağılmaması neden olarak gösterilebilir. Çalışmada gelir düzeyinin belirlenmesine adına yöneltilen madde; düşük, orta, yüksek şeklinde daha keskin bitişli veya 5000 tl ve üzeri için birkaç seçenek eklenerek daha homojen bir yapı haline getirilebilir. Elde edilen veriler ile literatürde benzerlik gösteren birçok çalışma bulunur (Çorapçı vd., 2010; Cabrera, Shannon ve Tamis-LeMonda, 2007; Erel, 2016; Güven ve Erden, 2017; Keçecioğlu, 2015; Kurbet, 2010; Kurt, 2015; Shaffer, Suveg, Thomassin ve Bradbury, 2012). Kurbet'in (2010) yürüttüğü çalışmada ailelerin gelir düzeyleri arttıkça çocukların duygu düzenleme becerileri düzeylerinde artış gözlenir. Benzer biçimde Keçecioğlu'nun (2015) çalışması, ailenin gelir düzeyini çocuğun sosyal becerini geliştiren bir unsur olduğunu söyler. Kurt (2015)'un çalışmasına göre orta düzeyde ekonomik gelire sahip ailelerin çocuklarının, üst ve alt gruptakilere oranla duygusal becerilerinde fark gözlenir. Benzer biçimde Çorapçı ve diğerlerinin (2010) çalışmasında çocukların sosyal yetkinliklerinin ailelerin gelirleri ile doğru orantılı olduğu gözlenmiştir. Bu çalışmada elde edilen bulguların aksine literatürde, ailenin gelir durumunun çocuğun sosyal ve

duygusal becerileri üzerinde etkisinin gözlenmediği çalışmalar da yer alır (Aktürk, 2015; Fabes vd., 2002; Gelgör, 2016; Gökşen, 2019; Kılıç, 2012; Köse, 2019; Şahin, 2019; Tepeli, 2013; Uygun; 2018). Ayrıca ailenin gelir düzeyi çocuklardaki problemli davranışlarla ilişkili olduğu ortaya koyan çalışmalar da yer alır (Eratay, 2011; Erler, 2012; Kuyucu, 2012; Mavi Dervişoğlu, 2007; Nalbant, 2016; Tutkun, 2012; Yaşar Ekici, 2014). Geliri nispeten iyi olan babaların diğerlerine oranla büyümeyi ve öğrenmeyi teşvik eden ortamlar sağlayarak çocuklarına yatırım yapma olasılığının daha yüksek olduğunu öne sürülür (Coleman, 1990). Nitekim daha yüksek gelire sahip babaların çocuklarının gelişimlerini destekleyebileceği, uyaranlı ortamları oluşturmada düşük gelirli babalara göre daha fazla imkanı olmaktadır. Bu durumun da çocuğun gelişimini olumlu etkileyebileceği söylenebilir. Bu çalışmanın bulgularından hareketle ayrıca ailenin gelir düzeyinin çocukların gelişimlerini farklı yönlerden etkilediği söylenebilir. Geçim sıkıntısı ebeveynler adına zorlayıcı bir unsur haline gelip çocuklara sağlanacak öğrenme ortamları ve niteliğini etkileyebilir. Evdeki atmosferi olumlu veya olumsuz yönde etkileyen gelir unsuru, çocukların sosyal ve duygusal becerileri etkileyebilir. Kısıtlayıcı ortamda isteklerin ve ihtiyaçların devamlı ertelenmesi gelecekte çocuğun tepkisellik, öfke kontrolünün zayıflığı, huysuzluk ve esnek olmama gibi duygu düzenleme becerilerini sekteye uğratabileceği söylenebilir.

3-6 yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerilerinin sahip olunan çocuk sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Literatürde, bu çalışmadan elde edilen bulgu ile paralellik gösteren çalışmaların (Bozkurt-Yükçü, 2017; Bilge ve Sezgin, 2020; Karayılmaz, 2008; Yükçü ve Demircioğlu, 2017) yanı sıra ilişkinin anlamlı bulunduğu çalışmalar ağırlık gösterir (Apaydın Demirci, Arslan ve Temel, 2020; Blake, 1989; Brody, 1998; Dağlı ve Dağlıoğlu, 2021; Dunn, 1988; Dunn, Brown ve Maguire, 1995; Ersay, 2014; Ertürk, 2013; İlgar ve Akbaba, 2017). Apaydın Demirci, Arslan ve Temel'in (2020) birlikte yürüttükleri çalışmada üç kardeşli çocukların tek kardeşli çocuklara kıyasla duygu düzenleme becerileri daha gelişmiş olduğu gözlenirken, Dağlı ve Dağlıoğlu'nun (2021) çalışmasında ise üç kardeş çocukların tek kardeşli çocuklara oranla duygu düzenleme becerilerinin daha gelişmiş olduğunu ortaya koymuştur. Dunn (1988) abisi veya ablası olan çocukların olmayanlara göre sosyal anlamda daha hassas ve empatik davranışlar sergilediklerini; Dunn, Brown ve Maguire (1995) çalışmasında kardeşi olan çocukların ahlaki açıdan daha olgun olduklarını ortaya koymuştur. Ayrıca çocuk sayısının artışına bağlı olarak duygu düzenlemeye yönelik becerilerde düşüşün gözlendiği araştırmalar da

bulunur (Ersay, 2014; Ertürk, 2013; İlgar ve Akbaba, 2017). Buna ek olarak kardeş sayısının artıkça çocukların akademik becerilerinde azalma meydana geldiği ve ebeveynlerin çocuk sayısına bağlı olarak maddi ve manevi anlamda bölündüğü iddia edilir (Blake, 1989). Bu durumda az sayıda çocuğu olan ebeveynlerin çok sayıda çocuğu olan ebeveynlere kıyasla çocuklarıyla daha çok vakit geçirdiği; sosyal, duygusal ve bilişsel anlamda daha çok katkıda bulunduğu söylenebilir. Ayrıca evdeki kardeş sayısının, babanın mesleğinin, babanın gelir düzeyi ve babanın eğitim düzeyinin çocuğun duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimini etkilediği bilinir (Tamis-LeMonda, Cabrera, 2008). Büyük kardeşler küçük kız ve erkek kardeşleri ile geçirdikleri vakitlerde birçok role girebilirler. Oyun sırasında bazen bir öğretmen, bazen bir yardımcı, bazen de bir arkadaş olabilirler (Brody, 1998). Bu kapsamda kardeşlerin birbirlerine olan katkılarını görmezden gelinmemesi gerektiği söylenebilir.

5.2. Babaların Babalık Rolü Algısının Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordayıcı Gücüne İlişkin Tartışma ve Yorum

Çocuğun duygu düzenleme becerisi ve babaların babalık rolü algıları arasındaki ilişki korelasyon analizi ile incelenmiştir. Korelasyon analizlerine göre, babaların babalık rolü algısı toplam puan ve alt boyutları kendi aralarında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içindedir. Fakat çocukların duygu düzenleme becerileri ile aralarında bir ilişki bulunmamıştır. Babaların babalık rolü algısının duygu düzenleme becerilerini yordama gücü ise basit doğrusal regresyon analizi ile incelenmiştir. Analiz bağımsız değişkenin alt boyutları kullanılarak, bağımlı değişkenin ise toplam puanı ve alt boyutları kullanılarak yapılmıştır. Yapılan basit regresyon analizleri incelendiğinde babaların babalık rolü algılarının çocukların duygu düzenleme becerilerini yordamadığı tespit edilmiştir. Hiyerarşik regresyon analizi ise sadece toplam puanlar kullanılarak yapılmıştır. Yapılan hiyerarşik regresyon analizi incelendiğinde, modelin üçüncü adımına dahil edilen babalık rolü toplam puanının çocukların duygu düzenleme toplam varyansına katkısı anlamlıdır. Fakat regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçlarına göre ise anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Dolayısıyla son durumda genel olarak, babaların babalık rolü algılarının çocukların duygu düzenlemelerini etkilemediği değerlendirmesi yapılabilir. Sonuç olarak korelasyon ve regresyon analizlerinin birbirini desteklediği söylenebilir.

Babanın fiziksel, duygusal, dil, bilişsel ve sosyal gibi birçok açıdan çocuğa katkıları olduğu bilinir (Cabrera ve Bradley, 2012; Cummings ve O'Reilly, 1997; Lamb ve Tamis, 2000; Tamis-Lemonda, Kahana-Kalman ve Yoshikawa, 2009). Sosyal ve duygusal beceriler gibi diğer çocuk becerileri, babanın çocuk ile etkileşiminin yordayıcıları olarak kabul edilmiş olsa da (Palkovitz, Marks, Appleby ve Holmes, 2003), babalık rolüne ilişkin yürütülen çalışmalar, babalık rolünü etkileyen ögeler demografik özellikler üzerine ağırlık göstermiştir (Gürşimşek v.d., 2007; Şahin ve Demiriz, 2014; Telli ve Özkan, 2014). Nitekim bu çalışmanın sonucunda babanın çocuğun duygu düzenleme becerilerine etkisi olduğu tespit edilmese de babanın çocuğun sosyal ve duygusal becerilerine katkı sağladığını gösteren çalışma da bulunmaktadır (Holmes ve Huston; Ünlü, 2022). Holmes ve Huston'ın (2010) baba-çocuk ilişkinin kalitesini araştırdığı çalışmada açıkça babaların çocuklarıyla olan ilişkinin kalitesinin, ebeveynlik inançları, çocuğunun dil ve sosyal becerilerini etkilediği ortaya konmuştur. Ünlü'nün (2022) babalık rolü algısı ve çocukların duygu anlama becerileri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmasında ise bu araştırmanın bulgularına paralel sonuçlar elde edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda babaların babalık rolü algılarının, öfke, korku, üzüntü, utanç ve hayal kırıklığı gibi olumsuz duygularını anlama becerileri arasında anlamlı bir ilişki görülmezken, babaların babalık rolü algısının çocukların duygu sosyalleştirme davranışlarına yani çocuklarının negatif duygularıyla baş etmesine, çocuklarının duygularını anlayıp tanımlayabilmesine yarayan becerilerine, olumlu etki ettiği görülmüştür.

Günümüzde babaların çocuk bakımına yönelik katılım isteklerinde artış olmasına karşın bu rol annelere atfedilmiş bir rol olarak düşünülür (Kuzucu, 2011). Fakat babanın çocuk üzerindeki önemli konumu, çocuğun anne rahmine düştüğü an itibariyle başlayarak yaşam boyu devam etmektedir. Bu önem çocuğun bütün gelişim alanları ile yakından ilişkilidir (Şahin ve Demiriz, 2014). Son yıllarda babaların çocukların bakımına katılımı ile birlikte toplumda babalığın rolüne ilişkin geleneksel bakış açısı değişime uğramaya başlamıştır (Grossman vd., 1980). Larossa (1988) babalık rolüne yaşanan bu değişimin daha çok orta sınıf ailelerde hissedildiğini ileri sürülmüştür. Bu çalışmaya katılan ebeveynlerinse yaklaşık %42'si en az 4 kişilik olan ailesinin geçimini 4000 TL'den az gelirle sağlamaktadır. Bir önceki cümledeki argümanı destekler nitelikte olan bu sonuçlar babaların babalık rolü algılarının çocukların duygu düzenleme becerilerini yordamamasına sebep olarak gösterilebilir. Ayrıca Ouintar'a (2011) göre anneler geleneksel yapının devam etmesinde önemli bir role sahiptir. Geleneksel yapıdaki anneler

çocuklarına karşı, babaların evin geçimini sağlayan bir otorite figürü olduğu fikrinin koruyucu melekleri olabilirler. Gaunt'un (2008) çalışmasına göre kadınsı cinsiyet rollerine aşırı bağlı olup annelik rollerini abartan, çevresinden iyi anne olduğuna ilişkin ipuçları yakalamak isteyen, düşük eğitim düzeyine sahip annelerin bekçi annelik yapma düzeylerini yüksek bulunmuş olup; annelik bekçiliğinin de babayı kısıtlamasına, kocasına kıyasla daha çok sorumluluk almasına, babanın ev işlerini öğrenmesine engel olmasına, babanın çocuğuyla geçirdiği zamanda dahi kısıtlayıcı ve kontrollü davranmasına, baba-çocuk etkileşimine sınır koymasına, babanın çocuk bakımı konusundaki yeterliliklerine düşük inanç göstermesine yol açtığı söylenebilir (Allen ve Hawkins, 1999; Fagan ve Bernett 2003). Bu çalışmada da annelerin babaların rollerine ilişkin algı ve sorumluluklarının farkına varmalarının önünde bir engel oluşturabildiği söylenebilir. Nitekim geleneksel yapıdaki annelerin uzun vadede, babanın çocuğunun yetişme sürecindeki gelişimi ile yakından ilgili ve bu süreçten haberdar olan, ailevi sorumluluklar konusunda anneyi destekleyici ve çocuğunun yanında olan bir baba figürü olmasını engelleyebileceği söylenebilir.

5.3. Babaların Ebeveynliğe Yönelik Tutumunun Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordayıcı Gücüne İlişkin Tartışma ve Yorum

Çocuğun duygu düzenleme becerisi ve babaların ebeveynliklerine yönelik tutum arasındaki ilişki korelasyon analizi ile incelenmiştir. Korelasyon analizlerine göre, ebeveynliklerine yönelik tutum toplam puanı ve alt boyutları kendi aralarında, pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içindedir. Ebeveynliğe yönelik tutum yeterlik alt boyutunda; baba katılımı toplam ve alt boyutlarında pozitif yönde, duygu düzenleme ölçeğinde çocuğun duygu düzenlemedeki olumlu becerilerini gösteren duygu düzenleme alt boyutunda pozitif yönde, duygu düzenleme toplam puanında negatif yönde ve duygu düzenleme ölçeğinde çocuğun duygu düzenlemedeki yetersizliğini gösteren değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içindedir. Ebeveynliğe yönelik tutum ilgi alt boyutunda; baba katılımı toplam, baba katılımında keyfi meşguliyet, baba katılımında ilgi ve yakınlık alt boyutlarında pozitif yönde, duygu düzenleme ölçeğinde çocuğun duygu düzenlemedeki olumlu becerilerini gösteren duygu düzenleme alt boyutunda pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içindedir. Ebeveynliğe yönelik tutum doyum alt boyutunda; baba katılımı toplam ve alt boyutlarında pozitif yönde, duygu düzenleme ölçeğinde çocuğun duygu

düzenlemedeki olumlu becerilerini gösteren duygu düzenleme alt boyutunda pozitif yönde, duygu düzenleme toplam puanında negatif yönde ve duygu düzenleme ölçeğinde çocuğun duygu düzenlemedeki yetersizliğini gösteren değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içindedir. Ebeveynliğe yönelik tutum toplam puanı; baba katılımı toplam, baba katılımında keyfi meşguliyet, baba katılımında ilgi ve yakınlık alt boyutlarında pozitif yönde, duygu düzenleme ölçeğinde çocuğun duygu düzenlemedeki olumlu becerilerini gösteren duygu düzenleme alt boyutunda pozitif yönde, duygu düzenleme toplam puanında negatif yönde ve duygu düzenleme ölçeğinde çocuğun duygu düzenlemedeki yetersizliğini gösteren değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içindedir.

Ebeveynliğe yönelik tutumun çocukların duygu düzenleme becerilerini yordama gücüne ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları tablolar da incelenmiştir. Analiz bağımsız değişkenin alt boyutları kullanılarak, bağımlı değişkenin ise toplam puanı ve alt boyutları kullanılarak yapılmıştır. Regresyon analizleri incelendiğinde ebeveynliğe yönelik tutum alt boyut puanları ile oluşturulan modelde, çocuğun duygu düzenlemedeki olumlu becerilerini gösteren duygu düzenleme alt boyutunu anlamlı şekilde yordamadığı görülmüştür. Baba katılımı alt boyut puanları ile oluşturulan modelin, çocuğun duygu düzenlemedeki yetersizliğini gösteren değişkenlik/olumsuzluk alt boyutuna ilişkin varyansın yaklaşık %9'unu açıkladığı ve çocuğun duygu düzenlemedeki beceri düzeyini gösteren duygu düzenleme toplam puanına ilişkin varyansın ise yaklaşık %5'ini açıkladığı görülmüştür. Analiz sonucuna göre babanın kendi ebeveynliğinden sağladığı doyumun, çocukların duygularını düzenleyici genel becerilerinin ve duygu düzenlemedeki yetersizliğinin yordayıcısı olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgulara göre babanın babalıktan sağladığı doyum arttıkça duygu düzenleme becerilerindeki yetersizliklerin azaldığı ve duygu düzenlemedeki konusunda kontrol düzeylerini artırdığı söylenebilir.

Ebeveynliğe yönelik tutumun çocukların duygu düzenleme becerilerini yordama gücüne ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları tablolar da incelenmiştir. Analiz bağımsız değişkenin alt boyutları kullanılarak, bağımlı değişkenin ise toplam puanı ve alt boyutları kullanılarak yapılmıştır. Regresyon analizleri incelendiğinde ebeveynliğe yönelik tutum alt boyut puanları ile oluşturulan modelde, çocuğun duygu düzenlemedeki olumlu becerilerini gösteren duygu düzenleme alt boyutunu anlamlı şekilde yordamadığı görülmüştür. Baba katılımı alt boyut puanları ile oluşturulan modelin, çocuğun duygu

düzenlemedeki yetersizliğini gösteren değişkenlik/olumsuzluk alt boyutuna ilişkin varyansın yaklaşık %9'unu açıkladığı ve çocuğun duygu düzenlemedeki beceri düzeyini gösteren duygu düzenleme toplam puanına ilişkin varyansın ise yaklaşık %5'ini açıkladığı görülmüştür. Analiz sonucuna göre babanın kendi ebeveynliğinden sağladığı doyumun, çocukların duygularını düzenleyici genel becerilerinin ve duygu düzenlemedeki yetersizliğinin yordayıcısı olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgulara göre babanın babalıktan sağladığı doyum arttıkça duygu düzenleme becerilerindeki yetersizliklerin azaldığı ve duygu düzenlemedeki konusunda kontrol düzeylerini artırdığı söylenebilir. Benzer şekilde, yapılan hiyerarşik regresyon analizi incelendiğinde, modelin ilk adımına dahil edilen ebeveynliğe yönelik tutum değişkeni çocukların duygu düzenleme toplam varyansına katkısı her adımda anlamlıdır. Birinci modelde analize alınan ebeveynliğe yönelik tutum toplam puanın çocukların duygu düzenleme toplam puan düzeyini anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçlarına göre ise ebeveynliğe yönelik tutumun negatif pozitif yönde bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla son durumda genel olarak, babaların ebeveynliğe yönelik tutumlarının çocukların duygu düzenlemelerini azaltan bir değişken olduğu değerlendirmesi yapılabilir.

Bu çalışmada kullanılan değişkenlerin yer aldığı benzer bir çalışma bulunmamakla birlikte paralellik gösteren çalışmalar ile desteklenmeye çalışılmıştır. Ogelman ve Topaloğlu'nun (2014) çalışmasına göre babaların ebeveynlik doyumlarının çocukların sosyal yeterlilikleri üzerinde bir etkisi görülmezken, annelerin ebeveynlik doyumunun çocuğunun sosyal yeterliliklerini yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmanın örneklem sayısının, Ogelman ve Topaloğlu'nun çalışmasının neredeyse iki katı olmakla birlikte bu çalışmanın içerisinde annenin dahil olmayışının, babaların ölçekleri doldururken daha objektif olmalarını sağlamış ve bu nedenle sayıca çok daha fazla olan ebeveynlerin bulgular üzerindeki etkisinin daha belirgin olabileceği söylenebilir. Ek olarak Özaslan, Demir ve Kumcağız'ın (2021) çalışmasında anne ve babaların ebeveynliklerine yönelik doyumları arttıkça çocuklarını daha sıcakkanlı ve daha ritmik olarak nitelendirmişlerdir. Ayrıca doyum artışıyla birlikte çocuklarını daha az tepkisel olarak nitelendirdikleri görülmüştür. Bu bağlamda ebeveynlerin doyumlarının artışı çocuklarının yeni kişilere ve ortamlara yaklaşma, kolay uyum sağlama sosyal becerilerle ilgili ve yemek yeme, uyuma, uyanıklık, dışkılama gibi bedenle ilgili işlevlerin zaman içindeki düzenliliğinde artış gibi daha olumlu bir mizacın gelişmesine katkı sağladığı görülmüştür. Bu çalışmanın bulgularından ve örnek çalışmalardan hareketle

babanın ebeveynlik doyumunun çocuğun gelişimini etkilediği söylenebilir. Çalışmaları çeşitlendirecek olursak, Reece ve Harkless'in (1998) çalışmasında ise bebeklerine başarılı bir şekilde bakabileceklerine inanan annelerin ebeveynlik rolünden daha fazla doyum sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Brage Hudson ve diğerlerinin (2001) çalışması ile de bebek bakımı konusunda yüksek özyeterliğe sahip ebeveynlerin ve ebeveynlikten daha fazla doyuma sağladıkları görülmüştür. Yapılan çalışmalar sayesinde ebeveynin görevlerine ilişkin inançlarının da doyumu ile etkileyebileceği anlaşılmış olup, ebeveynlik doyumunun farklı durum ve faktörlerden etkilendiği söylenebilir.

Aile yaşamı iki alt sistemden oluşmaktadır. Ebeveyn-çocuk ilişkisi ebeveynlik alt sistemi ile ilgili, karı koca ilişkisi de evlilik alt sistemi ile ilgilidir. Nitekim bu iki sistem birbirleriyle bağlantılı unsurlardır. Ebeveynlik sistemini tanımlarken; memnuniyet, ebeveynler arası tutarlılık, ebeveynlik tutumu, ebeveynin iç tutarlığı gibi unsurlar; evlilik sistemlerinin tanımlarken ise memnuniyet, evlilikteki iki güç olan anne ve babanın koalisyonu gibi unsurlar kullanılmıştır (Erel ve Burman, 1995). İki sistemde de ortak yer alan memnuniyet kavramı, bu çalışmada kullanılan ebeveynlikten sağlanan doyum olarak da ifade edilmiş olan kavramla paralellik göstermiştir. Ölçek çalışmasını yürütmüş olan Seçer, Çeliköz ve Yaşa'da (2008) babanın ebeveynliğinden sağladığı doyumu, babanın ebeveynliğe dair yaşadıkları hayal kırıklıkları, duyduğu kaygısı, bu konudaki motivasyonu ve babanın ebeveynliğinden sağladığı memnuniyeti (satisfaction) olarak açıklamıştır. Rusbult ve Buunk'a (1993) göre bir ilişkiden duyulan memnuniyet, bu ilişkinin ne kadar iyi sürdürüldüğünün kilit bir belirleyicisidir. Nitekim ebeveyn-çocuk ilişkisinde de, anne-baba ilişkisinde de hissedilen doyum o ilişkinin kalitesi ile ilgili önemli ipuçları vermektedir (Johnston ve Mash, 1989; Kurdek, 1992; Kurdek ve Lawrence,1996). Elek, Hudson ve Bouffard'nın (2003) anne ve babalarla yaptığı boylamsal çalışmada ebeveynlik doyumu ile evlilik doyumunun birbirleriyle ilişkili olduğu görülmüştür. Ortaya çıkan bu ilişkinin de çocukların gelişimleri üzerinde etkisi olacağı tartışılmıştır. Bu nedenle babanın eşleriyle olan iyi ilişkilerinin, ev ortamında olumlu çıktılara fırsat verdiği söylenebilir. Hane içerisinde arası iyi olan anne ve babanın, ebeveynliğine yönelik doyumunun olumlu etkilendiği söylenebilir. Ayrıca hane içerisinde arası iyi olan anne ve babanın çocuğuna da olumsuz duygu durumlarıyla baş etmede model olabileceği söylenebilir.

Babalar, çocuklarına bakmak için geçen dönemlere göre daha fazla zaman harcasalar da (Bianchi, 2000), ekmek kazanmanın "iyi bir baba" olmanın merkezinde yer aldığını hissetmeye devam etmektedir (Winslow, 2005). Bu nedenle ailesinin geçimini

sağlamaya çalışırken, ilgili bir baba olmak için çabalayan babaların bu iki bağlam arasında yaşadığı çatışma sayısı da artmaktadır (Nomaguchi, 2009). İş ve aile arasında çıkan çatışma, işten ve aileden beklenen rol ve taleplerin (zaman, enerji vs.) birbiriyle uyuşmaması ve bu uyumsuzluğun sonunda roller arasında çatışma yaşanması olarak ifade edilebilir (Greenhaus ve Beutell, 1985). Nitekim işi ve ailesi arasında çatışma yaşayan babanın her iki bağlam adına stres düzeyinin artacağı ve ebeveynlik işlevlerinin de bu stres artışından etkilenebileceği söylenebilir. Creasey ve Jarvis'in (1994) 2 yaş grubu çocuklarıyla yürüttükleri çalışmada, ebeveynliklerine yönelik endişeleri olan stresli babaların çocuklarının davranışlarını düzenlemeye yönelik becerilerinin düşük olduğu; benzer şekilde Noppe, Noppe, Hughes (1990) ve Bryan'ın (2000) çalışmaları ile de, babaların çocuklarıyla olan etkileşimi bozacak dış etkenlerin ve bu etkenlere bağlı babaları ebeveynliklerine yönelik endişe artışlarının çocuklarının gelişimlerini olumsuz yönde etkilediği anlaşılmaktadır. İş ve aile bağlamları arasındaki sınır geçirgendir, öyle ki işte olanlar evde olanları veya kişinin evde nasıl hissettiğini etkileyebilir (Eckenrode ve Gore, 1990; Edwards ve Rothbard, 2000). Bu çalışmada yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgularda, ebeveynliğe yönelik genel tutumun ve babalıktan sağlanan doyumun çocuğun duygu düzenleme beceriler üzerinde negatif etkisi olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda çalışmaya katılan babaların çalışma saatlerinin fazla, dengesiz olması, işten çıkarılma korkusu yaşaması, mobinge marul kalması, geçim sıkıntısı yaşaması gibi birçok dış etkenden etkilenmesi sebebiyle, her ne kadar ebeveynliğine yönelik memnuniyet gösterse de, ailesi ve çocuklarıyla birlikte geçirdiği vakit ve bu vaktin niteliğinden memnun olsa da; çocuğunun duygu düzenlemeye yönelik becerilerin gelişiminden uzak kalmış olabileceğini, gelişimine yönelik sıkıntıları hissetse de çok fazla dış etkenle meşgul olması veya nasıl destek olabileceğini bilmiyor olabileceği söylenebilir.

5.4. Babaların Katılımlarının Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordayıcı Gücüne İlişkin Tartışma ve Yorum

Çocuğun duygu düzenleme becerisi ve babaların çocuklarının yaşamlarına katılımları arasındaki ilişki korelasyon analizi ile incelenmiştir. Korelasyon analizlerine göre, babaların katılımı alt boyutları kendi aralarında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içindedir. Baba katılımında keyfi meşguliyet alt boyutu; ebeveynliğe yönelik tutum toplam ve alt boyutlarında pozitif yönde, duygu düzenleme ölçeğinde

çocuğun duygu düzenlemedeki olumlu becerilerini gösteren duygu düzenleme alt boyutunda pozitif yönde, duygu düzenleme ölçeğinde çocuğun duygu düzenlemedeki yetersizliğini gösteren değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içindedir. Baba katılımında ilgi ve yakınlık alt boyutu; ebeveynliğe yönelik tutum toplam ve alt boyutlarında pozitif yönde, duygu düzenleme ölçeğinde çocuğun duygu düzenlemedeki olumlu becerilerini gösteren duygu düzenleme alt boyutunda pozitif yönde, duygu düzenleme ölçeğinde çocuğun duygu düzenlemedeki yetersizliğini gösteren değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içindedir. Baba katılımında temel bakım alt boyutu; ebeveynliğe yönelik tutum toplam ve alt boyutlarında pozitif yönde, duygu düzenleme ölçeğinde çocuğun duygu düzenlemedeki olumlu becerilerini gösteren duygu düzenleme alt boyutunda pozitif yönde, duygu düzenleme ölçeğinde çocuğun duygu düzenlemedeki yetersizliğini gösteren değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içindedir.

Baba katılımının çocukların duygu düzenleme becerilerini yordama gücü ise basit doğrusal regresyon analizi ile incelenmiştir. Analiz bağımsız değişkenin alt boyutları kullanılarak, bağımlı değişkenin ise toplam puanı ve alt boyutları kullanılarak yapılmıştır. Regresyon analizleri incelendiğinde baba katılımı alt boyut puanları ile oluşturulan modelde, çocuğun duygu düzenlemedeki beceri düzeyini gösteren duygu düzenleme toplam puanı ve çocuğun duygu düzenlemedeki yetersizliğini gösteren değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunu anlamlı şekilde yordamadığı görülmüştür. Baba katılımı alt boyut puanları ile oluşturulan modelin, çocuğun duygu düzenlemedeki olumlu becerilerini gösteren duygu düzenleme alt boyutuna ilişkin varyansın %4.7'sini açıkladığı ve baba katılımı keyfi meşguliyet alt boyutunun çocukların duygularını düzenleyici becerilerinin yordayıcısı olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgulara göre babanın çocuğu ile birlikte gerçekleştirdiği serbest zaman aktivitelerini ve çocukla birlikte oynanan çeşitli oyunları kapsayan etkinlikleri artırdıkça çocukların duygularını düzenleme becerilerinin olumlu kontrol düzeylerini artırdığı söylenebilir. Ayrıca yapılan hiyerarşik regresyon analizi incelendiğinde, modelin ikinci adımına dahil edilen baba katılımı toplam puanının çocukların duygu düzenleme toplam varyansına katkısı anlamlıdır. Fakat regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçlarına göre ise anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Dolayısıyla son durumda genel olarak, baba katılımının çocukların duygu düzenlemelerini etkilemediği değerlendirmesi yapılabilir.

Alanyazında bu sonucu destekleyen çalışmalara rastlanmıştır (Bağçivan, 2020; Ekici, 2013; Kandaz, 2004; Sanders, Zeman, Poon ve Miller, 2013). Bağçivan'ın (2020) çalışmasında baba katılımının artışı ile annenin katılımında artış gözlenmiştir. Ayrıca baba katılımının artışı ile çocuğun duygu düzenlemeye yönelik becerilerinde de artış gözlenmiştir. Bu bağlamda babanın katılımındaki artış çocuğun hem her iki ebeveyni tarafından da aldığı desteği hem de çocuğun duygu düzenleme becerilerini artırdığı görülür. Ekici'nin (2013) çalışmasında çocuklarının yaşamlarına katılım düzeyinin yüksek olduğu ailelerin çocuklarının, katılım düzeyi düşük ailelerin çocuklarına kıyasla sosyal iş birliği ve sosyal etkileşim gibi sosyal becerilerinin daha iyi durumda olduğu görülür. Arslan ve Durmaz Kandaz'ın (2004) çalışmasında babanın çocuğun yaşamına olan katılımındaki artışı, evde çocuğuyla aktif olarak geçirdikleri zamanın artışı ve bu babaların çocuklarının problemle baş etme becerilerinin artışıyla ilişkilendirildiği görülür.

Bir çocuğun yetiştirilmesinde babaya da anne kadar görev ve sorumluluk düştüğü bilinir (Saygılı, 2008). Grinker ve diğerleri (1962) akıl sağlığını tanımlarken, çocuğun her iki ebeveyninden de hissettiği sevgi hissinden doyum sağlaması/ tatmin olma, çocuk yetiştirilme aşamasında ebeveynlerin kendi aralarındaki anlaşma ve işbirliği şekli, çocuğun baba ve baba figürüyle ile güçlü özdeşleşmesi gibi çeşitli kriterlerini kullanmışlardır. Bu kriterlerden de anlaşılacağı üzere babanın varlığı aile adına dengeleyici bir faktör olarak görülür. Nitekim son zamanlarda çocuk ve gençlerde görülen şiddet ve suç oranlarındaki artış, kız çocuklarında görülen erken gebelik aile bireylerinin yapıtaşlarından biri olan babanın yokluğu ile ilişkili görülür (Gill, 1997). Bu nedenle babanın varlığının ve yokluğunun çocuğun kişilik gelişimi üzerinde önemli etkilere sahip olduğu ve bu çalışmanın bulgularını desteklediği söylenebilir. Ayrıca Sanders, Zeman, Poon ve Miller'ın (2013) çalışmasıyla da, duyguları sosyalleştirmeye yönelik olumsuz tutumları benimseyen ebeveynlerin, çocukların duygu düzenleme becerilerinde yüksek düzeyde probleme neden olduğu görülmüştür. Bu bağlamda ebeveynin çocuğuyla geçirdiği vaktin önemli olmasının yanı sıra geçirilen bu vaktin niteliğinin de önemli olduğu söylenebilir. Ebeveynlerin çocuklarıyla geçirdikleri vakitlerde aşırı heyecan, mutluluk gibi olumlu duygular; öfke, sabretme, sırasını bekleme gibi zorlayıcı durumlarda duygularını nasıl kontrol edeceği ile ilgili rol model ve rehber olması gerektiği söylenebilir. Ek olarak babanın eğitim düzeninin artışıyla çocuğun duygu düzenleme becerilerinde artış gözlenmesi ve baba katılımının artışıyla çocuğun duygu düzenleme becerilerinde artış gözlenmesi bulgularına dayanarak, babanın eğitim

düzeyinin arttıkça çocuğu ile ilgili bilgi ve birikim düzeyinde artış gözlenebileceği söylenebilir. Bu durumun da babanın katılımının olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Nitekim literatürde babanın eğitim düzeyinin artışıyla, katılım düzeylerinde de artışın gözlendiği sonucuna ilişkin birçok çalışma bulunur (Ahmeduzzaman ve Roopnarine, 1992; Aktaş, 2017; Gracia, 2014; Paquette vd. 2000; Sımsıkı ve Şendil, 2014). Baba katılım ölçeğinin geliştirildiği çalışmada Sımsıkı ve Şendil (2014) bu çalışma ile bezer sonuçlara ulaşmıştır. Ölçek çalışmasında keyfi meşguliyet alt boyutunda yüksek eğitim düzeyine sahip babaların katılım puanlarının, eğitim düzeyi daha düşük düzeyde olan babalara göre daha yüksek olduğunu gözlenmiştir. Ayrıca farklı bir açıdan daha bakılacak olunursa Dede ve Dursun'un (2004) çalışmasında ebeveynlerin eğitim düzeyinin arttıkça çocuklarının matematik başarılarının arttığı gözlenmiştir. Bu bulguya sebep olarak da, annenin ve babanın çocuklarının derslerine yardım bağlamındaki katılımı gösterilmiştir. Sonuç olarak babanın eğitim düzeyinin artışıyla çocuğuna yönelik üstlendiği sorumluluk düzeyinin arttığını (Coltrane, 2000) ve çocuğu ile ilgili birçok alandaki katılımını artırdığı; bu katılım artışının da çocuğunun gelişimine yönelik sosyal, duygusal, psikolojik, akademik gibi birçok alandaki gelişimiyle doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir. Açıklamalardan ve bu çalışmanın bulgularından yola çıkarak, bir babanın çocuğunun gelişimi üzerinde yadsınamaz etkileri olduğu bir kez daha ispatlandığı söylenebilir.

Baba katılımının çocuktaki olumlu çıktılarla yakından ilişkili olsa da (Cabrera, 2019; Lamb, 2010) ve günümüzde babaların katılım düzeyleri artış gösterse de (Tezel Şahin ve Özbey, 2007) anneler ile kıyaslandığında baba katılımının daha az düzeyde olduğu bilinir (Erdoğan,2004). Bu çalışmaya katılan babaların annelere göre daha az katılım göstermesi, yapılan hiyerarşik regresyon analizinde baba katılımı toplam puanının çocukların duygu düzenleme toplam puanı ile anlamlı bir ilişki görülmemesine neden olarak gösterilebilir. Bu bağlamda babaların çocuklarıyla hareketli oyunlar oynamayı, çocuğuyla birlikte kitap okumayı, çocuğunu sinemaya götürmeyi, çocuğunu parka götürmeyi kapsayan birlikte gerçekleştirdiği serbest zaman aktivitelerinden daha çok, çocuğunu kucağına almayı, çocuğu bir şeyden korktuğu zaman onu sakinleştirmeyi, çocuğuna sevdiğini söylemeyi, çocuğuna sarılmayı kapsayan ilgi ve yakınlık aktiviteleri ve çocuğunun dişlerini fırçalayıp fırçalamadığıyla ilgilenmeyi, çocuğunun saçlarını taramayı, çocuğunun tuvalet terbiyesiyle ilgilenmeyi, çocuğunun giyinme/soyunmasıyla ilgilenmeyi kapsayan temel bakım aktiviteleri konusunda annelerden daha geri planda kaldığı söylenebilir.

5.5. Babaların Babalık Rolü Algısı, Ebeveynliğe Yönelik Tutumu ve Baba Katılımının Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordayıcı Gücüne İlişkin Tartışma ve Yorum

Babalık rolü algısının, baba katılımının ve ebeveynliğe yönelik tutumun birlikte çocukların duygu düzenleme becerilerini yordama gücüne ilişkin hiyerarşik doğrusal regresyon analizi sonuçları tablolar da incelenmiştir. Analiz bağımsız değişkenler ve bağımlı değişkenin toplam puanları kullanılarak yapılmıştır. Korelasyon analizlerine göre babalık rolü algısı toplam puanı; babalık rolü algısı alt boyutları ile aralarında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içindedir. Baba katılımı toplam puanı; baba katılımı alt boyutları ile aralarında pozitif yönde, ebeveynliğe yönelik tutum toplam ve alt boyutlarında pozitif yönde, duygu düzenleme ölçeğinde çocuğun duygu düzenlemedeki olumlu becerilerini gösteren duygu düzenleme alt boyutunda pozitif yönde, duygu düzenleme ölçeğinde çocuğun duygu düzenlemedeki yetersizliğini gösteren değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içindedir. Ebeveynliğe yönelik tutum toplam puanı; ebeveynliğe yönelik tutum alt boyutları ile aralarında pozitif yönde, baba katılımı toplam ve alt boyutlarında pozitif yönde, duygu düzenleme ölçeğinde çocuğun duygu düzenlemedeki olumlu becerilerini gösteren duygu düzenleme alt boyutunda pozitif yönde, duygu düzenleme toplam puanında negatif yönde ve duygu düzenleme ölçeğinde çocuğun duygu düzenlemedeki yetersizliğini gösteren değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içindedir.

Regresyon analizleri incelendiğinde ise yapılan hiyerarşik regresyon analizinin ilk adımında ebeveynliğe yönelik tutum toplam puanı, ikinci adımında baba katılımı toplam puanı ve üçüncü adımında babalık rolü algısı toplam puanı bağımsız değişken olarak, duygu düzenleme toplam puanı ise bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Her adımda modele alınan ebeveynliğe yönelik tutum değişkeni çocukların duygu düzenleme toplam varyansına katkısı anlamlıdır. Birinci modelde analize alınan ebeveynliğe yönelik tutum toplam puanın çocukların duygu düzenleme toplam puan düzeyini anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçlarına göre ise ebeveynliğe yönelik tutumun negatif pozitif yönde bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Analize ikinci modelde baba katılım alındıktan sonra ise bu değişkenin çocukların duygu düzenleme toplam varyansına katkısı anlamlıdır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçlarına göre ise anlamlı bir ilişki

görülmemiştir. Analize üçüncü modelde babalık rolü algısı alındıktan sonra ise bu değişkenin çocukların duygu düzenleme toplam varyansına katkısı anlamlıdır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçlarına göre ise anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Dolayısıyla son durumda genel olarak, babaların ebeveynliğe yönelik tutumlarının çocukların duygu düzenlemelerini azaltan bir değişken olduğu değerlendirmesi yapılabilir. Bu bölüm ile ilgili tartışma bir önceki kısımlarda verilmiştir.

BÖLÜM VI

ÖNERİLER

Araştırma sonuçları doğrultusunda, uygulamaya ve gelecekte yapılacak araştırmalara yönelik bazı öneriler sunulmuştur.

6.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Babanın çocuğunun yaşamına daha çok var olabilmesi için babanın erişilebilir yani çocuklarıyla birlikte olması, babanın katılım göstermesi yani çocuğunun doğrudan bakımını üstlenmesi, sorumluluk alması yani çocuğunun temel bakımı için gelir sağlaması gerekir. Bu üç koşulun bir temel noktası vardır o da zaman. Babanın özellikle yeni doğan döneminde annenin ve bebeğin yanında olması, sorumluluklarını yerine getirebilmesi ve katılım gösterebilmesi adına önemlidir. Bu nedenle "doğum izninin" konusu her iki ebeveyne eşit sürelerde verilerek "ebeveyn iznine" çevrilmesi için politikacılar tarafından gündeme getirilmelidir.
2. Ebeveynler çocuklarının duygu düzenlemeye yönelik becerilerini büyük oranda etkilemektedir. Nitekim ebeveynler çocukların duygularını düzenleyici becerileri bağlamında desteklenmeye ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle ebeveynlerin alanında uzman kişiler tarafından verilecek olan eğitim seminerlerinin oldukça yararlı olacağı düşünülmektedir. Babaların bu yönde bilinçlenmeleri adına okullar ve halk eğitim merkezlerine aracılık rolü için görevlendirmeler verilebilir. Bu eğitimlerin babaların ebeveynlikle ilgili bakış açıların da olumlu yönden etkileneceği düşünülmesi nedeniyle verilecek olan eğitimlerin çift taraflı bir etkiyi sağlayacağı da düşünülür.
3. Okullarda öğretmenler vasıtasıyla annelerin bir babanın geleneksel baba figüründen daha katılımcı baba ve çocuğu adına daha fazla sorumluluk alan baba figürüne geçişte neler yapabileceğini ilişkin destek ve farkındalık çalışmaları yürütülebilir.
4. Öğretmenler sınıf içi veya sınıf dışı baba-çocuk etkinlikleri düzenleyerek çocukların babalarına erişimlerine yönelik müdahalelerde bulunabilir.

6.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Anne ve babaların ebeveynliklerine yönelik yeterlik algıları ve tutumlarının ölçülmesi amacıyla Gibuad-Wallston ve Wandersman (1978) tarafından geliştirilen, Seçer ve diğerleri (2008) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği-Baba Formunun "ilgi" alt boyutu iki maddeden oluşmaktadır. İlgi alt boyut madde sayısının az olması sebebiyle çalışmada yapılan analizleri olumsuz etkilemektedir. Öneri olarak bu alt boyutun madde sayısının artırılması veya bu alt boyutu içerisinde yer alan iki maddenin, diğer iki alt boyuttan en uygun olana aktarılması şeklinde sunulabilir. Ayrıca Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği-Baba Formu ölçek çalışmasında alt boyutta bulunan kavramların açıklamalarına çok az yer verilmiştir. Bu çalışma bir uyarlama çalışması olması sebebiyle ölçeği Türkiye içerisinde kullanacak araştırmacılara rehberlik etmesi gerektiği düşünülür. Ölçeği kullanacak araştırmacıların çalışmada geçen kavramları daha net kavrayıp çalışmalarına yansıtabilmeleri için kavramların daha kapsamlı açıklamalarına ver verilebilir.
2. Babaların çocuğun belirli yaş dönemlerinde var olan katılım düzeylerinin, babalık rolüne ilişkin algıların veya ebeveynliğe yönelik tutumlarının değişimini daha ayrıntılı gözlemlemek adına boylamsal çalışmalar yapılabilir. Ayrıca içerisinde bir veya daha fazla bu değişkenlerin bulunduğu boylamsal çalışmada hissedilen değişimin çocuğun duygularını düzenlemeye yönelik becerileri üzerindeki etkisini incelemeye yönelik boylamsal çalışmalar yapılabilir. Son olarak babalara rollerine veya çocuğun yaşamına katılımının önemine ilişkin verilen bir eğitimin boylamsal düzlemdeki değişimi ve bu değişimin çocuğun çeşitli gelişimleri üzerindeki etkisine ilişkin çeşitli deneysel çalışmalar yapılabilir.
3. Babaların rollerini ve rollerinin önemini kavramaları adına; ebeveynliklerinden sağladıkları doyumu, ilgiyi ve yeterliklerini artırıcı çeşitli baba temalı ulusal sempozyumların veya daha küçük çaplı ulusal gezici mobil uygulamalarına ilişkin müdahale çalışmaları yapılabilir.
4. Bu araştırma sadece Adana ilindeki babalarla gerçekleştirilmiştir. Farklı illerde benzer çalışmalar yaparak elde edilen sonuçlar karşılaştırılabilir. Bu sayede Türkiye'deki farklı bölgelerdeki durumlar betimlenebilir.

KAYNAKÇA

Ahmeduzzaman, M. ve Roopnarine, J. L. (1992). Sociodemographic Factors, Functioning Style, Social Support, And Fathers' Involvement With Preschoolers İn African-American Families. *Journal of Marriage and the Family,* 54, 699-707.

Akande, A. (1994). What Meaning And Effects Does Fatherhood Have in Child Development. *Early Child Development and Care, 101*(1), 51-58.

Aksoy, V. ve Diken, I. H. (2009). Annelerin Ebeveynlik Öz Yeterlik Algıları İle Gelişimi Risk Altında Olan Bebeklerin Gelişimleri Arasındaki İlişkiyi İnceleyen Araştırmalara Bir Bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 10*(01), 59-70.

Aksoy, A. B., ve Tatlı, S. (2019). Okul Öncesi Dönem Çocuğu Olan Babaların Çocuklarıyla Olan İlişkileri İle Babalık Rolü Algıları Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *10*(1), 1-22.

Aktaş, G. A. (2017). Baba Katılımı ve Çocuk Uyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Annelik Bekçiliği ve Evlilik Uyumunun Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Aktürk. Ş. K. (2015). Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Duygu Düzenleme Becerileri ile Akran İlişkilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi.

Albanese, A., Russo, G., ve Geller, P. (2019). The Role Of Parental Self-Efficacy İn Parent and Child Well-Being: A Systematic Review Of Associated Outcomes. *Child Care, Health and Development, 45*(3), 333–363. https://doi.org/10.1111/cch.12661

Aldous, J., ve Mulligan, G. M. (2002). Fathers' Child Care And Children's Behavior Problems. *Journal of Family Issues*, 23, 624–647.

Allen, S. M., ve Hawkins, A. J. (1999). Maternal Gatekeeping: Mothers' Beliefs And Behavior That İnhibit Greater Father Involvement in Family Work. *Journal of Marriage and the Family*, 61, 199–212.

Amato, P. R. (1994). Father–Child Relations, Mother–Child Relations, And Offspring Psychological Well-Being in Early Adulthood. *Journal of Marriage and the Family,* 56, 1031–1042.

Ambrose, H. (2013). Young Children's Emotion Regulation And Social Skills: The Role Of Maternal Emotional Socialization And Mother-Child Interactional Synchrony. *Doctoral Thesis. Universty Of Windsor,* Ontario, Canada.

Anthony, L. G., Anthony, B. J., Glanville, D. N., Naiman, D. Q., Waanders, C., ve Shaffer, S. (2005). The Relationship Between Parenting Stress, Parenting Behaviour And Preschoolers' Social Competence And Behaviour Problems İn The Classroom. *Infant and Child Development* 14, 133-154.

Apaydın Demirci, Z. , Arslan, E. ve Temel, M. (2020). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Duygu Düzenleme ve Kişiler Arası Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* 18(2), 910-925. DOI: 10.37217/tebd.714803

Arı, R. ve Seçer, Z. (2004). Okul Öncesi Çocukların Duygusal Yüz İfadelerini Tanıma Becerilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 67-84.

Arslan, Ü. ve Durmaz Kandaz, U. (2004). Babaların 3-6 Yaş Grubundaki Çocukların Eğitimine ve Bakımına Katılım Durumlarının Psikososyal Davranışlarına Etkisi. *I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi Kongre Kitabı,* 3, 371–379.

Aunola, K. ve Nurmi, J. E. (2005). The Role Of Parenting Styles İn Children's Problem Behavior. *Child Development*, 76, 1144–1159.

Aydın, A. (2003). The Effect Of Father İnvolvement Training On The Fathers' İnvolvement Level And Perceptions Of Their Fathering Roles. *Master's thesis, Middle East Technical University,* Ankara.

Aydın Kılıç, Z. N. (2016). Ankara-Trabzon-Erzurum Örnekleminde Babanın Çocuğun Hayatına Katılımı ve Baba-Çocuk İlişkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Bağçivan, M. S. R. (2020). Baba Katılımının Duygu Düzenleme ve Kişilerarası Problemlerle Olan İlişkisinde Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Aracı Rolü. Doktora Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Baldry, A. C. ve Farrington, D. P. (1998). Parenting influences on bullying and victimization. *Legal and Criminological Psychology*, 3, 237–254.

Band, E. B., ve Weisz, J. R. (1988). How To Feel Better When İt Feels Bad: Children's Perspectives On Coping With Everyday Stress. *Developmental Psychology*, 24, 247–253.

Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Bandura, A. (1982). Self-Efficacy Mechanism in Human Agency. *American Psychologist*, *37*(2), 122.

Barber, N. (2000) *Why Parents Matter.* Westport CT: Bergin and Garvey.

Barber, B. K. ve Olsen, J. A. (1997). Socialization in Context: Connection, Regulation, And Autonomy in The Family, School, And Neighborhood, And With Peers. *Journal of Adolescent Research*, 12, 287–315.

Barnes, C. R., ve Adamson-Macedo, E. N. (2007). Perceived Maternal Parenting Self-Efficacy (PMP S-E) Tool: Development And Validation With Mothers Of Hospitalized Preterm Neonates. *Journal Of Advanced Nursing*, *60*(5), 550-560.

Baumrind, D. (1968). Authoritarian Vs Authoritative Parental Control. *Adolescence*, 3, 255-272.

Baumrind, D. (1971). Current Patterns Of Parental Authority. *Developmental Psychology Monograph*, 4(1), 1-103.

Baumrind, D. (1966). Effects Of Authoritative Parental Control On Child Behavior. *Child Development*, 887-907.

Baumrind, D. (2013). Authoritative Parenting Revisited: History And Current Status. In *Authoritative Parenting: Synthesizing Nurturance and Discipline for Optimal Child Development.* (pp. 11-34). American Psychological Association.

Batum, P., ve Yagmurlu, B. (2007). What Counts in Externalizing Behaviors? The Contributions Of Emotion And Behavior Regulation. *Current Psychology: Developmental• Learning• Personality• Social*, *25*(4), 272-294.

Bayrak, A., ve Akkaynak, M. (2020). Okul Öncesi Eğitimde Yaratıcı Drama Eğitiminin Duygu Düzenleme ve Sosyal Problem Çözme Becerilerine Etkisi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, *7*(2), 1343-1381.

Belsky, J., Pasco Fearon, R. M., ve Bell, B. (2007). Parenting, Attention And Externalizing Problems: Testing Mediation Longitudinally, Repeatedly And Reciprocally. *Journal Of Child Psychology And Psychiatry*, *48*(12), 1233-1242.

Berk, L. E. (2007). *Development Through The Lifespan* (4. Baskı). Boston, MA: Allyn and Bacon.

Berman, P. W., ve Pedersen, F. A. (1987). Research On Men's Transitions To Parenthood: An İntegrative Discussion. *Men's Transitions To Parenthood: Longitudinal Studies Of Early Family Experience*, 217-242.

Bernier, A., Carlson, S. M., ve Whipple, N. (2010). From External Regulation To Self-Regulation: Early Parenting Precursors Of Young Children's Executive Functioning. *Child Development*, 81(1), 326–339.

Bianchi, S.M. (2000). Maternal Employment And Time With Children: Dramatic Change Or Surprising Continuity. Demography, 37(4), 401-414.

Biehle ve Mickelson, 2011). Biller, H. B. (1971). *Father, Child, And Sex Role.* Lexington, MA: Heath.

Bilge, Y., ve Sezgin, E. (2020). Anne ve Çocuk Duygu Düzenleme Arasındaki İlişkide Annenin Kişilik Özelliklerinin ve Bağlanma Stillerinin Aracı Rolü. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 21(3), 310-318.

Blake, J. (1989). *Family Size and Achievement*. Berkeley: University of California Press.

Bondy, E., ve Mash, E. (1999). Parenting Efficacy, Perceived Control Over Caregiving Failure, and Mothers' Reactions to Preschool Children's Misbehavior. *Child Study Journal*, 29(3), 157–173.

Bornstein, M. H., Zlotnik, D. (2008). *Parenting Styles and Their Effects*. USA: Elsevier.

Bornstein, M. H. (2002). *Handbook of Parenting: Practical Issues in Parenting,* (Vol. 5.) Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Bornstein, M. H. (2015). Children's Parents. In M. H. Bornstein, T. Leventhal, ve R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of Child Psychology and Developmental Science: Ecological Settings and Processes* (Pp. 55–132). John Wiley ve Sons, Inc..

Bornstein, M. H, ve Sawyer, J. (2005). Family Systems. K. Mccartney ve D. Phillips (Ed.). *Blackwell Handbook of Early Childhood Development* (S. 381–398). Malden, MA: Blackwell.

Brage Hudson, D., Elek, S. M., ve Fleck, M. O. (2001). First-Time Mothers' and Fathers' Transition to Parenthood: Infant Care Self-Efficacy, Parenting Satisfaction, and İnfant Sex. *Issues in Comprehensive Pediatric Nursing*, 24, 31–43.

Bryan, A.A. (2000). Enhancing Parent–Child İnteraction With A Prenatal Couple Intervention. *MCN American Journal of Maternal/Child Nursing*, 25(3), 139–144.

Brody, G. H. (1998). Sibling Relationship Quality: Its Causes And Consequences. *Annual Review of Psychology*, 49, 1-24.

Brown, G. L., McBride, B. A., Shin, N., ve Bost, K. M. (2007). Parenting Predictors of Father-Child Attachment Security: Interactive Effects Of Father Involvement and Fathering Quality. *Fathering*, 5, 197–22

Boyes, M., ve Allen, S. (1993). Styles Of Parent-Child Interaction and Moral Reasoning in Adolescence. *Merrill-Palmer Quarterly*, 39, 551-570

Bowlby, J. (1982). Attachment and loss: Retrospect and prospect. *American Journal of Orthopsychiatry*, 52, 664–678.

Brooks, R. B. (2005). The Power of Parenting. In *Handbook of Resilience in Children* (pp. 297-314). Springer, Boston, MA.

Buckley, C. K., ve Schoppe-Sullıvan, S. J. (2010). Father Involvement And Coparenting Behavior: Parents' Nontraditional Beliefs and Family Earner Status As Moderators. *Personal Relationships*, *17*(3), 413-431.

Buri, J. R., Louiselle, P. A., Misukanis, T. M., ve Mueller, R. A. (1988). Effects Of Parental Authoritarianism and Authoritativeness of Self-Esteem. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *14*(2), 271 282. https://doi.org/10.1177/0146167288142006

Büyüktaşkapu, S. (2012). Annelerin Özyeterlik Algıları ile 1-3 Yaş Arasındaki Çocuklarının Gelişimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,1(1), 18-30

Cabrera, N. J. (2019).Father İnvolvement, Father-Child Relationship, And Attachment in The Early Years. *Attachment ve Human Development*, 22(1), 134-138.

Cabrera, N. J., ve Bradley, R. H. (2012). Latino fathers and their children. *Child Development Perspectives*, *6*(3), 232-238.

Cabrera, N. J., ve Tamis-Lemonda, C. S. (Eds.). (2013). *Handbook Of Father Involvement: Multidisciplinary Perspectives*. Routledge.

Cabrera, N. J., Tamis-Lemonda, C. S., Bradley, R. H., Hofferth, S. Ve Lamb, M. E. (2000). Fatherhood in The Twenty-First Century. *Child Development*, 71, 127–136.

Camberis, A., McMahon, C. A., Gibson, F. L., ve Boivin, J. (2014). Age, psychological maturity, and the Transition to Motherhood Among English-speaking Australian Women in A Metropolitan Area. *Developmental Psychology*, 50, 2154–2164. doi:10.1037/a0037301

Carstensen, L. L., Turan, B., Scheibe, S., Ram, N., Ersner-Hershfield, H., Samanez-Larkin, G., Nesselroade, J. R. (2011). Emotional Experience Improves With Age: Evidence Based On Over 10 Years Of Experience Sampling. *Psychology and Aging*, 26, 21–33. doi:10.1037/a0021285

Chaplin, T. M., ve Aldao, A. (2013). Gender Differences in Emotion Expression in Children: A Meta-Analytic Review. *Psychological Bulletin*, *139*(4), 735.

Chaplin, T. M., Cole, P. M., ve Zahn-Waxler, C. (2005). Parental Socialization of Emotion Expression: Gender Differences and Relations to Child Adjustment. *Emotion*, 5(1), 80.

Chang, L., Schwartz, D., Dodge, K. A., ve Mcbride-Chang, C. (2003). Harsh Parenting in Relation to Child Emotion Regulation And Aggression. *Journal Of Family Psychology*, 17(4), 598–606.

Charbonneau, É., ve Van Ryzin, G. G. (2012). Performance Measures and Parental Satisfaction With New York City Schools. *The American Review of Public Administration*, *42*(1), 54 65. https://doi.org/10.1177/0275074010397333

Cohen, T.F. (1993). What Do Fathers Provide? Reconsidering The Economic and Nurturant Dimensions of Men As Parents. In J. C. Hood (Ed.), *Men, Work, and Family* (pp. 1-22). Newbury Park, CA: Sage

Cohen, E., Sade, M., Benarroch, F., Pollak, Y. ve Gross-Tsur, V. (2008). Locus of Control, Perceived Parenting Style, and Symptoms of Anxiety and Depression in Children With Tourette's Syndrome. *European Child ve Adolescent Psychiatry*, 17(5), 299–305. doi:10.1007/s00787-007-0671-7

Cohen, D.A., Rice. J. 1997. Parenting Styles, Adolescent Substance Abuse, and Academic Achievement. *Journal of Drug Education.* 27: 199-211. Doi: 10.2190/QPQQ-6Q1G-UF7D-5UTJ

Cole, P. M., Dennis, T. A., Smith-Simon, K. E. ve Cohen, L. H. (2009). Preschoolers' Emotion Regulation Strategy Understanding: Relations with Emotion Socialization and Child Selfregulation. *Social Development*, *18*(2), 324-352.

Cole, M., John-Steiner, V., Scribner, S. ve Souberman, E. (1978). Mind İn Society. *Mind in Society The Development of Higher Psychological Processes.* Cambridge, MA: Harvard University Press.

Cole, P. M., Martin, S. E. ve Dennis, T. A. (2004). Emotion Regulation As A Scientific Construct: Methodological Challenges and Directions for Child Development Research. *Child development*, *75*(2), 317-333.

Cole, P., Michel, M. Ve Teli, L. (1994). The Development of Emotion Regulation and Dysregulation: A Clinical Perspective. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2–3), 73–100.

Cole M, Wertsch JV (1996) Beyond The individual-Social Antinomy in Discussions of Piaget and Vygotsky. *Hum Dev*, 39:250-256

Coleman, J. S. (1990). Social Capital in The Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, 94, 95–120

Coleman, P. K. ve Karraker, K. H. (1997). Selfefficacy and Parenting Quality: Findings And Future Applications. *Developmental Review,* 18, 47–85

Coltrane, S. (2000). Research on Household Labor: Modeling and Measuring The Social Embeddedness of Routine Family Work. *Journal of Marriage And Family,* 62(4), 1208-1233.

Cooklin, A.R., Giallo, R. ve Rose, N. (2011). Parental Fatigue and Parenting Practices During Early Childhood: An Australian Community Survey. *Child: Care, Health, and Development.* doi: 10.1111/j.1365-2214.2011.01333.x

Copple, C. ve Bredekamp, S. (2009). *Developmentally Appropriate Practice in Early Childhood Programs Serving Children From Birth Through Age 8*. National Association for the Education of Young Children. 1313 L Street NW Suite 500, Washington, DC 22205-4101.

Cowan, P. A., Cowan, C. P. ve Kerig, P. K. (1993). Mothers, Fathers, Sons, and Daughters: Gender Differences İn Family Formation and Parenting Style. In P. A. Cowan, D. Field, D. Hansen, A. 26 The Role of the Father Skolnick ve G. Swanson (Eds.), *Family, Self and Society: Toward A New Agenda for Family Research* (pp. 165–195). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Cox, M. J., Paley, B. ve Harter, K. (2001). Interparental Conflict and Parent-Child Relationships. *Interparental Conflict and Child Development: Theory, Research, And Applications*, 249-272.

Creasey, G. L. ve Jarvis, P. A. (1994). Relationships Between Parenting Stress and Developmental Functioning Among 2-year-olds. *Infant Behavior and Development*, *17*(4), 423-429.

Crockett, L. J., Eggebeen, D. J. ve Hawkings, A. J. (1993). Father's Presence and Young Children's Behavioral and Cognitive Adjustment. *Family Relations*, 14, 355–377.

Cummings, E. M., Davies, P. T. ve Simpson, K. S. (1994). Marital Conflict, Gender, and Children's Appraisals and Coping Efficacy As Mediators of Child Adjustment. *Journal of Family psychology*, *8*(2), 141.

Cummings, E. M. ve Watson O'Reilly, A. (1997). Fathers in Family Context: Effects of Marital Quality on Child Adjustment, , In M. E. Lamb (Ed.), *The Role of The Father in Child Development* (Pp. 49–65). John Wiley & Sons Inc.

Çağırkan, B. (2018). Kimlik Ögesi Olarak Erkeklik Kavramı ve Postmodern Toplumlarda Farklı Erkeklik Algıları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 5*(5), 93-105.

Çetin, S. B. (2018). Çocuklarda Ayrılık Kaygısı İle Anne-Babanın Ayrılık Kaygısı ve Ebeveynliğe Yönelik Tutumları (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Çorapçı, F., Aksan, N., Arslan-Yalçın, D. ve Yağmurlu, B. (2010). Okul Öncesi Dönemde Duygusal, Davranışsal ve Sosyal Uyum Taraması: Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30 Ölçeği. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi,* 17(2), 63-74.

Dağlı, H. ve Dağlıoğlu, H. E. (2021). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Duygu Düzenleme Becerileri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 10(3), 1020-1046.

Dede, Y. ve Dursun, Ş. (2014).Öğrencilerin Matematikte Başarısını Etkileyen Faktörler: Matematik Öğretmenlerinin Görüşleri Bakımından. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 24(2). 223

De Luccıe, M. (1996). *Predictors of Paternal Involvement and Satısfactıon. Psychological Reports, 79(3f), 1351–1359.* doi:10.2466/pr0.1996.79.3f.1351

Deklyen, M., Speltz, M. L. ve Greenberg, M. T. (1998). Fathering And Early Onset Conduct Problems: Positive And Negative Parenting, Father–Son Attachment, And The Marital Context. *Clinical Child and Family Psychology* Review, 1, 3–21.

Deleş, B. ve Kaytez, N. (2020). Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Olan Babaların Babalık Rolü Algısı ile Baba Katılım Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*. Ankara. Doı:10.17753/Ekev1729

Denham, S. A. (1997). 'When I Have A Bad Dream Mommy Holds Me': Preschoolers' Conceptions of Emotions, Parental Socialisation, andH Emotional Competence. *International Journal of Behavioral Development*, 20, 301–319.

Dennis, R. (2003). Servant Leadership Theory: Development of The Servant Leadership Assessment Instrument. *Unpublished Doctoral Dissertation*, Regent University.

Dornbusch, S., Carlsmith, J. M., Bushwall, S. J., Ritter, P. L., Leiderman, H., Hastorf, A. H. ve Gross, R. T. (1985). Single Parents, Extended Households, and The Control Of Adolescents. *Child Development*, 56, 326–341.

Dorr, A., Rose, A. M., Doubley, ve Kovaric, P. (1995). *Children's Expression and Control of Emotion-Related Behavior: Developmental and Gender Influences on Childrens' and Parents Perceptions*. L. A. : UCLA.

Dubowitz, H., Black, M. M., Cox, C. E., Kerr, M. A., Litrownik, A. J., Radhakrishna, A., ... ve Runyan, D. K. (2001). Father Involvement And Children's Functioning At Age 6 Years: A Multisite Study. *Child Maltreatment*, *6*(4), 300-309.

Dunn, J. (1988). Sibling Influences On Childhood Development. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 29, 119-127.

Dunn, J., Brown, J. R. ve Maguire, M. (1995). The Development Of Children's Moral Sensibility. *Developmental Psychology*, 31, 649-659.

Dunning, M. J. ve Giallo, R. (2012). Fatigue, Parenting Stress, Self-Efficacy And Satisfaction in Mothers Of İnfants And Young Children. *Journal Of Reproductive And Infant Psychology*, *30*(2), 145-159.

Eisenberg, N., Champion, C. ve Ma, Y. (2004). Emotion-Related Regulation: An Emerging Construct. *Merrill-Palmer Quarterly (1982-)*, 236-259.

Eisenberg, N., Cumberland, A. ve Spinrad, T.L. (1998). Parental Socialization of Emotion, *Psychological Inquiry*, 9 (4), 241-273.

Eisenberg, N., Losoya, S., Fabes, R. A., Guthrie, I. K., Reiser, M., Murphy, B., Shepard, S. A., Poulin, R. ve Padgett, S. J. (2001). Parental Socialization Of Children's Dysregulated Expression of Emotion And Externalizing Problems. *Journal of Family Psychology*, *15*(2), 183–205. https://doi.org/10.1037/0893-3200.15.2.183

Easterbrooks, M. A. ve Goldberg, W. A. (1984). Toddler Development in The Family: Impact of Father Involvement and Parenting Characteristics. *Child Development*, 740-752.

Eckenrode, J. ve Gore, S. (1990). Stress Between Work and Family. In *Stress Between Work and Family* (pp. 205-218). Springer, Boston, MA.

Edwards, J. R. ve Rothbard, N. P. (2000). Mechanisms Linking Work and Family: Clarifying The Relationship Between Work and Family Constructs. *Academy Of Management Review*, *25*(1), 178-199.

Ekici, F. Y. (2013). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Aile Katılım Çalışmalarına Katılan ve Katılmayan Ailelerin Çocuklarının Sosyal Beceriler Açısından Karşılaştırılması. *İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 2(3), 167-186.*

Elek, Susan M.; Hudson, Dıane Brage; Bouffard, Carla (2003). *Marital and Parenting Satisfaction and Infant Care Self-Efficacy During The Transition To Parenthood:*

The Effect of Infant Sex. Issues in Comprehensive Pediatric Nursing, 26(1), 45–57. doi:10.1080/01460860390183065

Entwisle, D. R. ve Doering, S. G. (1981). *The First Birth: A Turning Point.* Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Eratay, E. (2011). Okul Öncesi Çocuklarında Davranış Problemleri. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences,* 6 (3), 2347-2362

Erel, S. (2016). Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarda Bakış Açısı Alma Becerileri, Duygu Düzenleme ve Ahlak Gelişiminin Davranış Sorunları ile İlişkisi. Hacettepe Üniversitesi, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Erel, O. ve Burman, B. (1995). Interrelatedness of Marital Relations and Parent-Child Relations: A Meta-Analytic Review. *Psychological Bulletin,* 118, 108-132.

Erdoğan, A. (2004). Çocuğun Psikososyal Gelişimde Babanın Rolü. *Yeni Sempozyum,* 42 (4)147-153

Erler, Ö. (2011). Ebeveyn Kabul Reddi ile 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ersan, C. (2017). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Saldırganlık Düzeylerinin Duygu İfade Etme ve Duygu Düzenleme Açısından İncelenmesi. Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi.

Ersay, E., (2014). Parental Socialization of Emotion: How Mothers Respond to Their Children's Emotions in Turkey. *International Journal of Emotional Education.* 6(1):33-46

Ertürk, H. G., (2013). Öğretmen Çocuk Etkileşiminin Niteliği ile Çocukların Öz Düzenleme Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi.*

Fabes, R. A., Eisenberg, N., McCormick, S. E. ve Wilson, M. S. (1988). Preschoolers' attributions of the situational determinants of others' naturally occurring emotions. *Developmental Psychology,* 24, 376–385.

Fagan, J. ve Barnett, M. (2003). The Relationship Between Maternal Gatekeeping, Paternal Competence, Mothers' Attitudes About The Father Role, and Father Involvement. *Journal of family issues,* 24(8), 1020- 1043.

Fagan, J. ve Iglesias, A. (1999). Father involvement program effects on fathers, father figures, and their Head Start children: A quasi-experimental study. *Early Childhood Research Quarterly*, 14, 243–269.

Fantuzzo, J., Perry, M. A. ve Childs S. (2006). *Parent Satisfaction with Educational Experiences scale: A multivariate examination of parent satisfaction with early childhood education programs, 21(2), 0–152.* doi:10.1016/j.ecresq.2006.04.002

Flanders, J. L., Simard, M., Paquette, D., Parent, S., Vitaro, F., Pihl, R. O. ve Séguin, J. R. (2010). Rough-And-Tumble Play and The Development of Physical Aggression And Emotion Regulation: A Five-Year Follow-Up Study. *Journal Of Family Violence*, *25*(4), 357-367.

Flouri, E. (2010). Fathers' behaviors and children's psychopathology. *Clinical Psychology Review*, 30, 363–369.

Frone, M.R. (2003). Work-family balance. In J. C. Quick & L. E. Tertrick (Eds.), Handbook of occupational health psychology (pp. 143-162). Washington, DC: American Psychological Association.

Furnham, A. ve Cheng, H. (2000). Perceived parental behaviour, self-esteem and happiness. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 35,463-470.

Gadeyne, E., Ghesquiere, P. ve Onghena, P. (2004). Longitudinal relations between parenting and child adjustment in young children. *Journal of Clinical and Adolescent Psychology*, 33, 347–358.

Gaertner, B. M., Spinrad, T. L. Ve Eisenberg, N. (2008). Focused Attention in Toddlers: Measurement, Stability, and Relations To Negative Emotion and Parenting. *Infant and Child Development*, 17(4), 339–363.

Gar, N. S., Hudson, J. L. Ve Rapee, R. M. (2005). Family Factors and The Development of Anxiety Disorders. J. L. Hudson Ve R. M. Rapee (Ed.), *Psychopathology and The Family* (S.125–145). New York: Elsevier Science

Gelgör, F. Z. (2016). Anne, Baba ve Çocuk Tarafından Algılanan Ebeveyn Kabul-Red Ve Kontrolünün Çocuğun Duygu Düzenleme Becerisi İle İlişkisi. (Master's thesis, Hasan Kalyoncu Üniversitesi), Gaziantep.

Gill, R. (1997). *Posterity Lost*. Lanham, MD: Rowman and Littlefield Publishers.

Giren, S. ve Öztürk M. (2014). Babaların ebeveynlik algıları ile çocuklarının problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi,* 2 (3), 1-17.

Grinker, R. R., Sr. Grinker, R., Jr. ve Timberlake. (1962). A Study Of "Mentally Healthy" Young Males (Homoclites). *A.M.A. Archives of General Psychiatry*, 6(6), 146.

Glatz, T. ve Buchanan, C. M. (2015). Change and predictors of change in parental self-efficacy from early to middle adolescence. *Developmental psychology*, *51*(10), 1367.

Gül, Ş. (2019). 3-6 Arası Çocuğu Olan Ebeveynlerin Babalık Rolüne İlişkin Algılarının ve Babalık Rolünün Yeterliliğine Dair Görüşlerinin İncelenmesi (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Gültekin Akduman, G. ve Türkoğlu, D. (2013). Okul Öncesi Dönem Çocuğu Olan Babaların Babalık Rollerini Algılamaları ile Çocuklarının Davranış Problemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslar Arası Hakemli Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi*, 1(1), 1-17.

Gürşimşek, İ., Sara, K., ve Girgin, G. (2007). Okulöncesi eğitime babaların katılım düzeyi ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *33*(33), 181-191.

Goeke-Morey, M. C., Cummings, E. M. ve Papp, L. M. (2007). Children And Marital Conflict Resolution: Implications for Emotional Security and Adjustment. *Journal Of Family Psychology*, *21*(4), 744.

Gómez-Ortiz, O., Romera, E. M. ve Ortega-Ruiz, R. (2016). Parenting Styles and Bullying. The Mediating Role of Parental Psychological Aggression and Physical Punishment. *Child Abuse & Neglect,* 51, 132–143. doi:10.1016/j.chiabu.2015.10.025

Gökşen, E. (2019). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Duygu Düzenleme Becerileri ile Mizaç Özellikleri ve Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi.

Gracia, P. (2014). Fathers' Child Care Involvement And Children's Age in Spain: A Time Use Study On Differences By Education and Mothers' Employment. *European Sociological Review*, 30, 137-150

Greenfield, P. M., Suzuki, L. K. ve Rothstein-Fisch, C. (2006). *Cultural Pathways Through Human Development*. In K. Renninger & I. Sigel (Eds.), *Child Psychology in Practice. of The Handbook of Child Psychology* (Volume 4) (6th ed., pp. 655–699). Hoboken, NJ: Wiley.

Greenhaus, J. H. ve Beutell, N. J. (1985). Sources Of Conflict Between Work and Family Roles. *Academy Of Management Review*, *10*(1), 76-88.

Gross, J. J. (2002). Emotion Regulation: Affective, Cognitive, and Social Consequences. *Psychophysiology*, *39* (3), 281-291.

Grossman, F. K., Eichler, L. S. ve Winickoff, S. A. (1980). *Pregnancy, Birth, and Parenthood: Adapta- Tions of Mothers, Fathers, and Infants.* San Francisco: Jossey-Bass.

Grossman, F. R., Pollack, W. S. ve Golding, E. (1988). Fathers And Children: Predicting The Quality and Quantity of Fathering. *Developmental Psychology*, 24, 82–91.

Haas, L. (1992). *Equal parenthood and social policy*. Albany: State University of New York Press.

Harris, P. L., Olthof, T. ve Terwogt, M. M. (1981). Children's Knowledge of Emotion. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 22, 247–261.

Hassall, R., Rose, J. ve McDonald, J. (2005). Parenting Stress in Mothers Of Children With An Intellectual Disability: The Effects Of Parental Cognitions in Relation To Child Characteristics and Family Support. *Journal of Intellectual Disability Research*, *49*(6), 405-418.

Hay, D. F. ve Cook, K. V. (2010). The Transformation of Prosocial Behavior From Infancy To Childhood. *Socioemotional Development in The Toddler Years: Transitions And Transformations*, 100.

Heaven, P. ve Ciarrochi, J. (2008). Parental Styles, Gender And The Development of Hope and Self-Esteem. *European Journal of Personality, 22(8), 707–724.* doi:10.1002/per.699

Heerman, W., Taylor, J., Wallston, K. ve Barkin, S. (2017). Parenting Self-Efficacy, Parent Depression, and Healthy Childhood Behaviors in A Low-Income Minority Population: A Cross-Sectional Analysis. *Maternal and Child Health Journal*, *21*(5), 1156–1165. https://doi.org/10.1007/s10995-016-2214-7

Hess, C. R., Teti, D. M. ve Hussey-Gardner, B. (2004). Self-Efficacy and Parenting of High-Risk Infants: The Moderating Role of Parent Knowledge of Infant Development. *Journal of Applied Developmental Psychology*, *25*(4), 423-437.

Hill, E.J., Hawkins, A.J., Martinson, V. ve Ferris, M. (2003). Studying "Working Fathers": Comparing Fathers' and Mothers' Work-Family-Conflict, Fit, and Adaptive Strategies in A Global Hightech Company. *Fathering: A Journal of Theory, Research, and Practice about Men as Fathers,* 1(3), 239-261.

Hoffman, L. W. (1977). Changes İn Family Roles, Socialization, and Sex Differences. *American Psychologist*, *32*(8), 644.

Hill, J. P. ve Holmbeck, G. N. (1987). Disagreements About Rules in Families With Seventh-Grade Boys and Girls. *Journal of Youth and Adolescence,* 16, 221-246.

Holmes, E. K. ve Huston, A. C. (2010). Understanding positive father-child interaction: Children's, father's, and mother's contributions. *Fathering: A Journal of Theory, Research, and Practice about Men as Fathers*.

Howard, K. S., Burke Lefever, J. E., Borkowski, J. G. ve Whitman, T. L. (2006). Fathers' İnfluence in The Lives Of Children With Adolescent Mothers. *Journal of Family Psychology*, 20(3), 468–476.

Hrdy, S. B. (1999). Mother Nature. New York, NY: The Ballutine Publishing Group.

İlgar, L. ve Akbaba, G. (2017). Beş ve Altı Yaş Çocuklarının Duygu Düzenlemelerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2017*(9), 491-520.

Jabeen, F., Anis-Ul-Haque, M. ve Riaz, M. N. (2013). Parenting Styles As Predictors of Emotion Regulation Among Adolescents. *Pakistan Journal Of Psychological Research*, 85-105.

Jacobs, M. (1995). The Wish To Become A Father: How Do Men Decide in Favor of Parenthood? In M. C. P. Van Dongen, G. A. B. Frinking ve M. J. G. Jacobs (Eds.), *Changing Fatherhood: An Interdisciplinary Perspective* (pp. 67–83). Amsterdam: Thesis.

Johnson, L. E. ve Kelley, H. M.(2011). Permissive Parenting Style. Naglieri, J. A., Goldstein(Ed.), *Encyclopedia of Child Behavior and Development* (s. 1080). TX, USA: Springer.

Johnston, C. ve Mash, E.J. (1989). A Measure Of Parenting Satisfaction and Efficacy. *Journal of Clinical Child Psychology*, 18(2), 167–175.

Jones, T. L. ve Prinz, R. J. (2005). Potential Roles of Parental Self-Efficacy in Parent and Child Adjustment: A Review. *Clinical Psychology Review*, *25*(3), 341-363.

Kahraman, Ö. G. ve Gökşen, E. Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Duygu Düzenleme Becerileri ile Mizaç Özellikleri ve Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi*, *2*(3), 39-49.

Kapanadze, D. Ü. (2019). Vygostky'nin sosyo-kültürel ve bilişsel gelişim teorisi bağlamında Türkçe öğretiminin değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *1*(47), 181-195.

Karabulut, H. ve Şendil, G. (2018). Okul Öncesi Dönemdeki Baba Katılımının Ebeveyn Tutumlarına Göre İncelenmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, *2*(3), 143-154.

Karayılmaz, D. (2008). Ana Sınıfına Devam Eden Çocukların Duygusal Zeka Ve Sosyal Uyum Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Kaufmann, D., Gesten, E., Lucia, R. C. S., Salcedo, O., Rendina-Gobioff, G. ve Gadd, R. (2000). The Relationship Between Parenting Style and Children's Adjustment: The parents' perspective. *Journal of Child and Family Studies*, 9, 231–245.

Kelly, J. B. ve Lamb, M. E. (2000). Using child development research to make appropriate custody and access decisions for young children. *Family Court Review*, *38*(3), 297-311.

Kılıç, Ş. (2012). 48-72 Aylık Çocukların Duyguları Anlama Becerisi ve Annelerin Duyguları Sosyalleştirme Davranışları Arasındaki İlişki. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kılıç, Ş. & Aytar, A.G.(2016). Emotion understanding of Turkish preschoolers and maternal emotional socialization. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 466-478.

Knibiehler, Y. (1995). Fathers, patriarchy, paternity. In M. C. P.van Dongen, G. A. B. Frinking ve M. J. G. Jacobs (Eds.), *Changing fatherhood: An interdisciplinary perspective* (pp. 201–214). Amsterdam, The Netherlands: Thesis.

Klein, H. A. ve Ballantine, J. (2001). For Parents Particularly: Raising Competent Kids: The Authoritative Parenting Style. *Childhood Education;* 78(1), 46-47. doi:10.1080/00094056.2001.10521689

Klein, H. A., O'bryant, K. Ve Hopkins, H. R. (1996). Recalled Parental Authority Style And Self-Perception in College Men and Women. *Journal of Genetic Psychology*, 157,5-17.

Kocacık, F., Gökkaya, V. B. (2005). Türkiye'de Çalışan Kadınlar ve Sorunları. *Ç. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* 6(1): 195-197.

Kopko, K. (2007). Parenting Styles and Adolescents. Retrieved from https://www.countrysideday.org/wp-content/uploads/2014/09/Parenting-Styles-and-Adolescents.pdf

Köse, Z. (2019). Ebeveynlerin Duygu Sosyalleştirme Becerileri ile Okul Öncesi Çocukların Duygu Düzenleme ve Sosyal Yetkinlik Becerileri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Kurbet, H. (2010). *Anaokuluna Devam Eden Çocukların Duygusal Düzenleme Becerileri İle Annelerinin Empatik Eğilim ve Tutumlarının İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara

Kurdek, L. A. (1992). Relationship stability and relationship satisfaction in cohabiting gay and lesbian couples: A prospective longitudinal test of the contextual and interdependence models. *Journal of social and personal relationships*, *9*(1), 125-142.

Kurdek, L. A. (1996). Parenting satisfaction and marital satisfaction in mothers and fathers with young children. *Journal of Family Psychology, 10*(3), 331–342. https://doi.org/10.1037/0893-3200.10.3.331

Kurt, F. K. (2018). Anasınıfına Devam Eden 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Beceri Düzeylerinin ve Problem Davranışlarının İncelenmesi (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Kuruçırak, Ş. (2010). *4-12 Aylık Bebeği Olan Babaların, Babalık Rolü Algısı ile Bebek Bakımına Katılımı Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi. Antalya.

Kuyucu, Y. (2012). Duyguları Anlama Becerileri Farklı Düzeydeki Çocukların (60-72 Ay) Akranlarına Karşı Gösterdikleri Duygusal ve Davranışsal Tepkilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kuzgun, Y., Sevim, S. A. (2004). Kadınların Çalışmasına Karşı Tutum ve Dini Yönelim Arasındaki İlişki. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(1): 14-27.

Kuzucu, Y. (2011). Değişen Babalık Rolü Ve Çocuk Gelişimine Etkisi [The changing role of fathers and its impact on child development]. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, *4*(35), 79-89.

Kwan, R. W., Kwok, S. Y. ve Ling, C. C. (2015). The moderating roles of parenting self-efficacy and co-parenting alliance on marital satisfaction among Chinese fathers and mothers. *Journal of Child and Family Studies*, *24*(12), 3506-3515.

Lackner, J. M., Gudleski, G. D. ve Blanchard, E. B. (2004). Beyond abuse: The association among parenting style, abdominal pain, and somatization in IBS patients. *Behaviour Research and Therapy;* 42(1), 41–56. doi:10.1016/S0005-7967(03)00069-X

Lagacé-Séguin, D. G., d'Entremont, M. C. L. (2006). The Role of Child Negative Affect in The Reactions Between Parenting Styles And Play. *Early Child Development and Care*, 176, 461–477.

Lamb, M. E. (Ed.). (1981). *The Role of The Father in Child Development* (Rev. Ed., Pp. 379–428). New York: Wiley.

Lamb, M. E. (2010). How Do Fathers Influence Children's Development? Let Me Count The Ways, In M. E. Lamb (Ed.), *The Role of The Father in Child Development* (pp. 1–27). John Wiley & Sons Inc.

Lamb, M. E. (1997). The Development Of Father–İnfant Relationships. In M. E. Lamb (Ed.), *The Role of The Father in Child Development* (pp. 104–120). John Wiley & Sons Inc.

Lamb, M. E. ve Tamis-Lemonda, C. S. (2004). The Role of The Father. *The Role of The Father in Child Development*, *4*, 100-105.

Lamb, M. E. (1976). *Interactıons Between Two-Year-Olds and Theır Mothers and Fathers. Psychological Reports, 38(2), 447–450.* Doi:10.2466/Pr0.1976.38.2.447

Lamb, M. E. (1981b). Fathers And Child Development: An Integrative Overview. In M. E. Lamb (Ed.), *The Role of The Father in Child Development* (Rev. Ed., Pp. 1–70). New York: Wiley.

Lamb, M. E. (1997). *The role of the father in child development*. New York: Wiley

Lamborn, S., Mounts, N., Steinberg, L. ve Dornbusch, S. (1991). Patterns Of Competence and Adjustment Among Adolescents From Authoritative, Authoritarian, Indulgent, And Neglectful Families. *Child Development*; 62, 1149–1065. doi: 10.1111/j.1467-8624.1991.tb01588.x

Langevin, R., Hébert, M. ve Cossette, L. (2015). Emotion Regulation As A Mediator Of The Relation Between Sexual Abuse and Behavior Problems in Preschoolers. *Child Abuse & Neglect*, *46*, 16-26.

LaRossa, R. (1988). Fatherhood and Social Change. *Family Relations*, *37*, 451-457.

Latour, J. M., van Goudoever, J. B. ve Hazelzet, J.A. (2008). *Parent Satisfaction in the Pediatric ICU., 55(3), 779–790.* doi:10.1016/j.pcl.2008.02.013

Leaper, C. (2002). Parenting Girl and Boys. M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting* (s.189-225). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Lee, R. A. (1983). Flexitime and Conjugal Roles. *Journal of Occupational Behavior*, 4, 297–315.

Levant, R. F. ve Doyle, G. F. (1983). An Evaluation of A Parent Education Program For Fathers of School-Aged Children. *Family Relations*, 29-37.

Lévesque, J., Joanette, Y., Mensour, B., Beaudoin, G., Leroux, J. M., Bourgouin, P. ve Beauregard, M. (2004). Neural Basis of Emotional Self-Regulation in Childhood. *Neuroscience*, *129*(2), 361-369.

Levine, J. A. ve Pitt, E. W. (1995). *New Expectations: Community Strategies For Responsible Fatherhood*. Families and Work Institute, 330 Seventh Avenue, 14th Floor, New York, NY 10001.

Lewis, R ve Pleck, J. (1979). Men's Roles in the Family. *The Family Coordinator, 28(4), 429.* doi:10.2307/583501

Levtov, R., Van der Gaag, N., Greene, M., Michael, K. ve Barker, G. (2015). *State of the World's Fathers 2015: A MenCare Advocacy Publication*. Promundo. Lewis, C. (1986). *Becoming A Father*. Milton Keynes: Open University Press.

Liman, B. (2020). Cinsiyet ve Anne-Baba Eğitim Düzeyinin 66-77 Aylık Okul Öncesi Çocukların Duyguları Tanıma ve Duygu Düzenleme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. *Turkish Journal of Social Research/Turkiye Sosyal Arastırmalar Dergisi*, *24*(1).

Lyn Craig (2006). *Parental Education, Time in Paid Work and Time With Children: An Australian Time-Diary Analysis, 57(4), 553–575.* Doi:10.1111/J.1468-4446.2006.00125.X

Maccoby, E. E. (1992). The Role of Parents in The Socialization of Children: An Historical Overview. *Developmental Psychology*, 28, 1006-1017

Maccoby, E. E., Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In P. H. Mussen (Ed.), *Handbook of Child Psychology* (Vol. 4, pp. 1-101). New York: Wiley.

Macklem, G. L. (2008). Parenting And Emotion Regulation. In *Practitioner's Guide To Emotion Regulation in School-Aged Children* (pp. 49-62). Springer, Boston, MA.

Manassis, K., Bradley, S., Goldberg, S., Hood, J. ve Swinson, R. P. (1994). Attachment in Mothers with Anxiety Disorders and Their Children. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry,* 33(8), 1106–1113. doi:10.1097/00004583-199410000-00006

Matalon, C. ve Turliuc, M. N. (2022). Parental Self-Efficacy and Satisfaction With Parenting As Mediators of The Association Between Children's Noncompliance And Marital Satisfaction. *Current Psychology*, 1-14.

Mavi Dervişoğlu, C. (2007). Okul Öncesi Kurumlarına Devam Eden 6 Yaş Çocuklarının, Sosyal Becerilerini ve Problem Davranışlarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Meerum Terwogt, M. ve Olthof, T. (1989). Awareness and self-regulation of emotion in young children. In C. Saarni ve P. L. Harris (Eds.), *Children's Understanding Of Emotion* (pp. 209–237). New York: Cambridge University Press.

Mercan, Z , Şahin, F . (2017). Babalık Rolü ve Babalık Rolü Algısı. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 1-10. Retrieved from http://ijeces.hku.edu.tr/en/pub/issue/31378/305704

Milevsky, A., Schlechter, M., Netter, S. ve Keehn, D. (2007). Maternal and paternal parenting styles in adolescents: Associations with self-esteem, depression and life-satisfaction. *Journal of Child and Family Studies,* 16, 39–47.

McBride, B. A. (1990). The Effects Of A Parent Education/Play Group Program On Father Involvement in Child Rearing. *Family relations*, 250-256.

Mcbride, B. A., Schoppe-Sullivan, S. J. ve Ho, M. H. (2005). The Mediating Role of Fathers' School Involvement On Student Achievement. *Journal of Applied Developmental Psychology*, *26*(2), 201-216.

Mcbride, B. A., Rane, T. R. ve Bae, J. H. (2001). Intervening With Teachers To Encourage Father/Male Involvement in Early Childhood Programs. *Early Childhood Research Quarterly*, *16*(1), 77-93.

McCoy, C. L. ve Masters, J. C. (1985). The Development Of Children's Strategies For The Social Control Of Emotion. *Child Development,* 56, 1214–1222.

McKee, L., Roland, E., Coffelt, N., Olson, A. L., Forehand, R., Massari, C., ... & Zens, M. S. (2007). Harsh discipline and child problem behaviors: The roles of positive parenting and gender. *Journal of family violence*, *22*(4), 187-196.MEB, (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı. Ankara: Meb Basımevi.

McNaughton, D. (1994). Measuring Parent Satisfaction with Early Childhood Intervention Programs. *Topics in Early Childhood Special Education, 14(1), 26–48.* doi:10.1177/027112149401400106

Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Myers, S. S. ve Robinson, L. R. (2007). The Role Of The Family Context in The Development of Emotion Regulation. *Social Development,* 16(2), 361–388. Doi:10.1111/J.1467-9507.2007.00389.X

Mott, F., Tanfer, K. (1997). *The Meaning of Fatherhood for Men.* Washington: Ohio State University, 3- 10.

Mousavi, Low, Hashim, (2016). Perceived Parenting Styles and Cultural Influences in Adolescent's Anxiety: A Cross-Cultural Comparison. *Journal of Child and Family Studies*; 25(7), 2102–2110. doi:10.1007/s10826-016-0393-x

Mouton, P. Y. ve Tuma, J. M. (1988). Stress, locus of control, and role satisfaction in clinic and control mothers. *Journal of Clinical Child Psychology*, 17, 217-224

Mulkey, L. M., Crain, R. L. ve Harrington, A. J. (1992). One-parent households and achievement: Economic and behavioral explanations of a small effect. *Sociology of education*, 48-65.

Mussen, P. H. ve Rutherford, E. (1963). Parent-Child Relations And Parental Personality in Relation To Young Children's Sex-Role Preferences. *Child Development, 34,* 589–607.

Nadal, K. L.(Ed) (2017). *Parenting Styles, Gender Differences.* Thousand Oaks: Sage Journals.

Nalbant, A. (2016). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5 Yaş Çocuklarının Mizaç, Sosyal Yetkinlik Özellikleri İle Çaba Sarf Ederek Kendini Denetleme Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Nebioğulları, B. (2019). Çalışan/Çalışmayan Annelerin Ebeveynlik Özyeterlilik Algıları İle 11-13 Yaş Çocuklarının Algıladığı Anne Tutumu Ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki. (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). İstanbul.

Nomaguchi, K.M. (2009). Change in work-family conflict among employed parents between 1977 and 1997. *Journal of Marriage and Family,* 71(1), 15-32.

Ogelman, H. G. ve Topaloğlu, Z. Ç. (2014). 4-5 Yaş Çocuklarının Sosyal Yetkinlik, Saldırganlık, Kaygı Düzeyleri ile Anne-Babalarının Ebeveyn Özyeterliği Algısı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. O'Hare, W. P. (1995). KIDS COUNT Data Book. New York: Annie Casie Foundation.

Oktay, A. (1990). Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi.* 2(2), s. 151-160.

Ohan, J.L., Leung, D.W. ve Johnston, C. (2000). The Parenting Sense Of Competence Scale: Evidence of A Stable Factor Structure and Validity. *Canadian Journal of Behavioural Science,* 32, 251–261.

Özaslan, H., Demir, Y.ve Kumcağız, H. (2021). Anne-Babaların Ebeveynliğe Yönelik Tutumları ile Çocuklarının Mizaç Özelliklerini Değerlendirmeleri Arasındaki İlişki. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* (57), 219-247.

Özdemir, A. D. (2012). Bazı Değişkenler Açısından Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Sosyal Becerilerinin ve Ailelerinin Ebeveynliğe Yönelik Tutumları (Master's thesis, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü) Konya.

Özkul, F. B. (2015). 48-60 Aylık Çocukların Babalarının Ebeveyn Öz Yeterlik Algılarının İncelenmesi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Özmert, E. N. (2006). Erken çocukluk gelişiminin desteklenmesi-III: Aile. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi,* 49(3), 256-273.

Öztürk, M. ve Giren, S. Annelerin Ebeveynlik Algıları İle Çocukların Problem Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *17*(2), 477-503.

Palkovitz, R. (2002). *Involved Fathering And Men's Adult Development: Provisional Balances*. Mahwah, NJ: Erlbaum.

Palkovitz, R. (1984). Parental attitudes and fathers' interactions with their 5-month-old infants. *Developmental psychology*, *20*(6), 1054.

Palkovitz, R., Marks, L. D., Appleby, D. W. ve Holmes, E. K. (2002). Parenting and Adult Development. *Parenting.*

Paquette, D., Bolte, C., Turcotte, G., Dubeau, D. ve Bouchard, C. (2000). A New Typology Of Fathering: Defining And Associated Variables. *Infant & Child Development*, 9 (4), 213- 230.

Parke, R. D. (2000). Father Involvement: A Developmental Psychological Perspective. *Marriage & Family Review*, *29*(2-3), 43-58.

Parke, R. D. ve Buriel, R. (2006). Socialization in The Family: Ethnic And Ecological Perspectives. In N. Eisenberg, W. Damon ve R. M. Lerner (Eds.), *Handbook Of Child Psychology: Social, Emotional, and Personality Development* (Pp. 429–504). John Wiley & Sons, Inc..

Patterson, G. R. (1982). *Coercive family process.* Eugene, OR: Castilia.

Peacock-Chambers, E., Martin, J. T., Necastro, K. A., Cabral, H. J. ve Bair-Merritt, M. (2017). The influence of Parental Self-Efficacy And Perceived Control On The Home Learning Environment of Young Children. *Academic pediatrics*, *17*(2), 176-183.

Pehlivan, H. (2015). Kadınların Benlik Saygısını ve Yaşam Doyumunu Artırma: Bilişsel Davranışçı Yaklaşıma Dayalı Bir Grup Müdahalesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2).

Pleck, J. H. (1982). *Husbands' and wives' paid work, family work, and adjustment.* Wellesley, MA: Wellesley College Center for Research on Women.

Pleck, J. (1983). Husbands' paid work and family roles: Current research issues. In Z. Lopata & J. Pleck (Eds.), *Research in the interweave ofsocial roles: Families andjobs* (Vol. 3, pp. 251-333). Greenwich, CT JAI Press.

Pleck, J. H. (1986). Employment and fatherhood: Issues and innovative policies. In M. E. Lamb (Ed.), *The father's role: Applied perspectives* (pp. 385–412). New York: Wiley.

Pleck, J. H. (2010). Paternal İnvolvement: Revised Conceptualization And Theoretical Linkages With Child Outcomes. In M. E. Lamb (Ed.), *The Roleo The Father in Child Development* (pp. 58–93). John Wiley & Sons Inc.

Pollak, S. D., Cicchetti, D., Hornung, K. ve Reed, A. (2000). Recognizing emotion in faces: developmental effects of child abuse and neglect. *Developmental psychology*, *36*(5), 679.

Pomerantz, E. M., Wang, Q. ve Ng, F. F. Y. (2005). Mothers' affect in the homework context: the importance of staying positive. *Developmental Psychology*, *41*(2), 414.

Ponomartchouk, D. ve Bouchard, G. (2015). New Mothers' Sense of Competence: Predictors and Outcomes. *Journal of Child and Family Studies*, *24*(7), 1977-1986.

Pontes, C. M. et al. (2006). Building a Place for The Father as an Ally for Breast Feeding. *Midwifery*, 1-7.

Poyraz, M. (2007). *Babaların Babalık Rolünü Algılamalarıyla Kendi Ebeveynlerinin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Pridham, K. F. ve Chang, A. S. (1989). What Being The Parent of A New Baby is Like: Revision of An Instrument. *Research in nursing & health*, *12*(5), 323-329.

Pulkkinen, L. (1982) Self-control and continuity from childhood to late adolescence. In: Baltes, B. P. & Brim, O. G. Jr, eds. *LifeSpan Development and Behaviour*, (vol. 4, pp. 63–105). Orlando, FL: Academic Press.

Querido, J.G., Warner, T.D., Eyberg, S.M., Parenting styles and child behavior in African American families of preschool children. *Journal o Clinical Child Adolesc Psychol*, 2002. 31(2): p. 2727.

Quintar, B. (2011) *Encyclopedia of Child Behavior and Development.* Goldstein, S. ve Naglieri, J. A. (Ed.). USA:Springer

Ozana, U., Güven, G., Sezer, T., Azkeskin, K. ve YILMAZ, E. (2015). Okul öncesi dönemdeki çocukların bağlanma biçimleri ile sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*.

Radin, N. (1981). The Role Of The Father in Cognitive, Academic, and Intellectual Development. In M. E. Lamb (Ed.), *The Role of The Father in Child Development* (Rev. Ed., Pp. 379–428). New York: Wiley.

Rapee, R. M. (1997). Potential role of childrearing practices in the development of anxiety and depression. *Clinical Psychology Review,* 17, 47-67.

Reece, S. M. ve Harkless, G. (1998). Self-Efficacy, Stress, and Parental Adaptation: Applications To The Care of Childbearing Families. *Journal of Family Nursing*, 4(2), 198– 215.

Reitman, D., Rhode, P., Hupp, S., ve Altobello, C. (2002). Development and validation of the Parental Authority Questionnaire–Revised. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 24(2), 119–127.

Rogers, H. ve Matthews, J. (2004). The Parenting Sense of Compentence Scale: Investigation of The Factor Structure, Reliability, and Validity For An Australian Sample. *Australian Psychologist*, 39(1), 88–96.

Rogge JU. (2001). How Tackling the chaos. (Çev: Gürün İ.). *Kaosla Nasıl Başa Çıkılır*, (1. Baskı). İstanbul, Rota Yayınları.

Rossman, B. R. (1992). School-Age Children's Perceptions of Coping With Distress: Strategies For Emotion Regulation and The Moderation of Adjustment. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 33, 1373–1397.

Rusbult, C. E. ve Buunk, B. P. (1993). Commitment Processes in Close Relationships: An Interdependence Analysis. *Journal of social and personal relationships*, *10*(2), 175-204.

Sahithya, B. R., Manohari S. M. & Vijaya R. (2019). Parenting Styles and its Impact On Children – A Cross Cultural Review With A Focus On India, *Mental Health, Religion & Culture;* 22:4, 357-383, DOI: 10.1080/13674676.2019.1594178

Salari, R., Wells, M. B. ve Sarkadi, A. (2014). Child Behaviour Problems, Parenting Behaviours And Parental Adjustment İn Mothers And Fathers İn Sweden. *Scandinavian Journal of Public Health, 42*(7), 547–553. https://doi.org/10.1177/1403494814541595

Salonen, A. (2010). Parenting Satisfaction And Parenting Self-Efficacy During The Postpartum Period. *Evaluation of An Internet-Based Intervention Akateeminen Väitöskirja Tampere: Tampereen yliopisto Lääketieteellinen tiedekunta Hoitotieteen laitos*.

Sanders, W., Zeman, J., Poon, J. ve Miller, R. (2015). Child Regulation Of Negative Emotions and Depressive Symptoms: The Moderating Role of Parental Emotion Socialization. *Journal of Child and Family Studies, 24*(2), 402-415.

Sandhu, R. (2014). *Father Attachment Predicts Adolescent Girls; Social and Emotional Development*. Antioch University Seattle.

Santrock, J. W. (2012). Life-span development (14. Baskı). Boston, MA: McGraw-Hill.

Sanchis-Sanchis, A., Grau, M. D., Moliner, A. R. ve Morales-Murillo, C. P. (2020). Effects of Age And Gender in Emotion Regulation of Children and Adolescents. *Frontiers in Psychology*, *11*, 946.

Saarni, C. (1999). *The development of emotional competence.* New York: Guilford Press.

Seçer, Z., Çeliköz, N. ve Yaşa, S. (2007). Bazı Kişisel Özelliklerine Göre Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Çocukların Babalarının Babalığa Yönelik Tutumları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), 425-438.

Scoloveno, M. ve Sherwen, L. (1995). Nursing Care of the Childbearing Family . London: Appleton & Lange.Sears, R. R., Maccoby, E. E. ve Levin, H. (1957). *Patterns of Child Rearing.* Evanston, IL: Peterson

Sevigny, P. R. ve Loutzenhiser, L. (2010). Predictors of Parenting Selfefficacy in Mothers and Fathers of Toddlers. *Child: Care, Health and Development,* 36, 179-189. http://dx.doi.Org/10.llll/j.1365-2214.2009 ,00980.x

Seybold, J., Fritz, J. ve MacPhee, D. (1991). Relation Of Social Support To The Self-Perceptions of Mothers With Delayed Children. *Journal of Community Psychology, 19*(1), 29–36. https://doi.org/10.1002/1520-6629(199101)19:1<29::AID-JCOP2290190104>3.0.CO;2-4

Shreffler, K. M., Meadows, M. P. ve Davis, K. D. (2011). Firefighting and Fathering: Work-Family Conflict, Parenting Stress, and Satisfaction With Parenting and

Child Behavior. *Fathering: A Journal of Theory, Research & Practice about Men as Fathers*, *9*(2).

Shields, A. ve Cicchetti, D. (1998). Reactive Aggression Among Maltreated Children: The Contributions of Attention and Emotion Dysregulation. *Journal Of Clinical Child Psychology*, *27*(4), 381-395.

Sımsıkı, H. ve Şendil, G. (2014). Baba Katılım Ölçeği'nin (Bakö) Geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *13*(49), 104-123.

Sille, A. (2016). Annenin Duygusal Sosyalizasyonu ile 48-72 Aylık Çocukların Duygu Düzenleme Becerisi Arasındaki İlişki. (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). İstanbul.

Sroufe, L.A. & Fleeson, J. (1988).`Relationships Within Families: Mutual Influences', İn R. Hinde & J. Stevenson-Hinde (Eds) *The Coherence of Family Relations*. Oxford: Oxford University Press.

Stein, N. L. ve Levine, L. J. (1989). The Causal Organisation of Emotional Knowledge: A Developmental Study. *Cognition & Emotion*, 3, 343–378.

Steinberg, L., Blatt-Eisengart, I. ve Cauffman, E. (2006). Patterns of Competence And Adjustment Among Adolescents From Authoritative, Authoritarian, Indulgent, And Neglectful Homes: A Replication in A Sample of Serious Juvenile Offenders. *Journal of Research on Adolescence*, 16, 47–58.

Steinberg, L., Elmen, J. D. ve Mounts, N. S. (1989). Authoritative Parenting, Psychosocial Maturity, and Academic Success Among Adolescents. *Child Development*, 60(6), 1424–1436. https://doi.org/10.2307/1130932

Steinberg, L. ve Silk, J. S. (2002). Parenting Adolescents. Bornstein, M. H. (Ed.), *Handbook of parenting* içinde (s.103-134). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Strom, R., Strom, S., Strom, P. ve Collingsworth, P. (1994). Parent Competence in Families With Gifted Children. *Journal for the Education of the Gifted*, 18, 39-54.

Summers, J. A., Raikes, H., Butler, J., Spicer, P., Pan, B., Shaw, S., Langager, M., McAllister, C. and Johnson, M. K. (1999). Low-Income Fathers'and Mothers'perceptions of The Father Role: A Qualitative Study in Four Early Head Start Communities. *Faculty Publications, Department of Child, Youth, and Family Studies* .40. s. 291– 304

Şahin, H. & Demiriz, S. (2014). Beş Altı Yaşında Çocuğu Olan Babaların, Babalık Rolünü Algılamaları İle Aile Katılım Çalışmalarını Gerçekleştirmeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 181 (181) , 273-294 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsadergisi/issue/21491/230379

Şahin, G. (2015). Okul Öncesi Çocukların Yürütücü İşlevlerinin ve Duygu Düzenleme Becerilerinin Bağlanma Örüntüleri Açısından İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi, Yayımlanmış Doktora Tezi, Konya.

Şahin, K. (2019). Okul Öncesi Dönem Çocukların Duygu Düzenleme Becerileri ile Davranış Sorunları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Doctoral dissertation, Marmara Universitesi (Turkey)).

Tamis-LeMonda, C. S., Cabrera, N. (2008). *Handbook of Father Involvement_ Multidisciplinary Perspectives.* Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

Tamis-LeMonda, C. S., Kahana-Kalman, R. ve Yoshikawa, H. (2009). Father İnvolvement in Immigrant And Ethnically Diverse Families From The Prenatal Period To The Second Year: Prediction and Mediating Mechanisms. *Sex roles*, *60*(7), 496-509.

Tasker, F. L. ve Golombok, S. (1997). *Growing up in a lesbian family: Effects on child development.* New York: Guildford Press.

Taşkın, N. (2011). Çocukların Gelişiminde Katkıları Unutulanlar: Babalar. *Eğitime Bakış Dergisi, Yıl*, *7*, 43-47.

Telli, A. A. ve Özkan, H. (2016). 3-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Babaların Babalık Rolü Algısı Ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Telli, A. A. ve Özkan, H. (2014). 3-6 Yaş grubu çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Tepeli, K. (2013). Çocukların İstenmeyen Davranışlarına Karşı Annelerin Kullandıkları İletilerin Niteliksel Analizi. *Journal of New World Sciences Academy NWSA-Humanities,* 8(1) 138-158.

Teti, D. M. ve Gelfand, D. M. (1991). Behavioral Competence Among Mothers of Infants in The First Year: The Mediational Role of Maternal Self-Efficacy. *Child development*, *62*(5), 918-929.

Tezel Şahin, F., Akıncı Coşgun, A. ve Aydın Kılıç, Z. N. (2017). Babaların Çocuklarıyla Vakit Geçirme Durumlarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Gazi University Journal Of Gazi Educational Faculty (Gujgef), 37*(1).

Tezel Şahin, F. ve Özbey, S. (2007). Aile Eğitim Programlarına Baba Katılımının Önemi.Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi. 18 (1), 39-48

Tomlinson, P. S. (1987). Father involvement with first-born infants: Interpersonal and situational factors. *Pediatric Nursing, 13*(2), 101-105.

Topaloğlu, Z. Ç. (2013). 4-5 Yaş Çocuklarının Sosyal Yetkinlik, Saldırganlık, Kaygı Düzeyleri İle Anne-Babalarının Ebeveyn Özyeterliği Algısı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Townsend, N.W. (2002). *The package deal: Marriage, work, and fatherhood in men's lives.* Philadelphia, PA: Temple University Press.

Troutman, B., Moran, T. E., Arndt, S., Johnson, R. F. & Chmielewski, M. (2012). Development of Parenting Self-Efficacy in Mothers of Infants With High Negative Emotionality. *Infant Mental Health Journal,* 33 (1), 45-54.

Tutkun, C. (2012). 60-72 Aylık Çocukların Sosyal Becerilerinin Anne ve Öğretmen Değerlendirmelerine Göre İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Türkoğlu, B., Çeliköz, N. ve Uslu, M. (2013). 3-6 Yaş Aralığında Çocuğu Olan Babaların Nitelikli Zaman Algılarına Dair Görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, *2*(2), 54-71.

Uçan, G. (2012). "Postmodern Erkeklik". *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 10 (2), 262- 271.

Uludağlı, N. P. (2017). Baba Katılımında Etkili Faktörler ve Baba Katılımının Baba, Anne ve Çocuk Açısından Yararları. *Türk Psikoloji Yazıları*, *20*(39), 70-92.

Ummanel, A. ve Dilek, A. (2016). Gelişim ve Öğrenme. *Öğretim ilke ve yöntemleri içinde,* 35-52.

Uyanık, Ö., Kaya, Ü. Ü., Kızıltepe, G. İ., ve Yaşar, M. C. (2016). An In Vestigation Of The Relationship Between Fathers and Their Children At Preschool Level. *Journal of Theoretical Educational Science,* 9(4), 515-531.

Uyar, R. Ö., Yılmaz Genç, M. M. ve Arnas, Y. A. (2018). Emotion Regulation and Emotion Understanding in Preschoolers as a Predictor of the Maternal Socialization of Emotion. *Education & Science/Egitim ve Bilim*, *43*(195).

Uygun, N. (2018). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Çocukların Oyun Davranışları, Sosyal Yetkinlik Davranışları ve Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişki.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.

Ünlü, B. (2022). Çocukların Duygu Anlama Becerilerinin Babaların Babalık Rolü Algıları ve Duygu Sosyalleştirme Davranışları Bağlamında İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi.

Van IJzendoorn, M. H. ve De Wolff, M. S. (1997). In Search Of The Absent Father—Meta-Analyses Of Infant-Father Attachment: A Rejoinder To Our Discussants. *Child development*, *68*(4), 604-609.

Vasey, M. W. ve Dadds, M. R. (Eds.). (2001). *The Developmental Psychopathology Of Anxiety*. Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/med:psych/9780195123630.001.0001

Warin, J., Solomon, Y., Lewis, C. ve Langford, W. (1999). *Fathers, work, and family life*. London: Family Policy Studies Centre

Weaver, C. M., Shaw, D. S., Dishion, T. J. & Wilson, M. N. (2008). Parenting Selfefficacy and Problem Behavior in Children At High Risk For Early Conduct Problems: The Mediating Role of Maternal Depression. *Infant Behavior&Development.* 31 (4), 594–605. doi:10.1016/j.infbeh.

Wilson, K. R. ve Prior, M. R. (2010). *Father Involvement and Child Well-Being. Journal of Paediatrics and Child Health, 47(7), 405–407.* doi:10.1111/j.1440-1754.2010.01770.x

Winett, R. A. ve Neale, M. S. (1980). Results of Experimental Study of Flexitime and Family Life. *Monthly Labor Review,* 113(November), 29–32.

Winslow, S. (2005). Work-family conflict, gender, and parenthood, 1977-1997. *Journal of Family Issues,* 26, 727-755.

Witt, P.A. ve Caldwell, L.L. (Eds.). (2005). *Recreation and Youth Development.* State College, PA: Venture Publishing.

Yagmurlu, B. ve Altan, O. (2010). Maternal Socialization and Child Temperament As Predictors of Emotion Regulation in Turkish Preschoolers. *Infant And Child Development: An International Journal of Research And Practice*, *19*(3), 275-296.

Yankelovich, D. (1974). The meaning of work. In J. Rosow (Ed.), *The worker and the job*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Yagmurlu, B. ve Altan, O. (2010). Maternal Socialization and Child Temperament As Predictors of Emotion Regulation in Turkish Preschoolers. *Infant and Child Development: An International Journal of Research and Practice*, *19*(3), 275-296.

Yaşar E. F. (2014). Aile Özellikleri ile Anasınıfına Devam Eden Çocukların Problem Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (2), 70-108

Yavuzer, H., (2004). *Ana-Baba ve Çocuk*. Remzi Kitabevi, İstanbul.

Yılmaz, G. (2019). Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların Duygu Düzenleme ve Sosyal Problem Çözme Becerilerine Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisi (Master's Thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Yongman, M. W., Kindlon, D. ve Earls, F. (1995). Father Involvement And Cognitive/Behavioral Outcomes of Preterm Infants. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 34, 58–66.

Yurdakul, Y., Beyazıt, U. ve Ayhan, A. B. (2021). Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Duygu Düzenleme Becerileri İle Etkileşimli Oyun Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *23*(4), 1291-1307. DOI: 10.32709/akusosbil.874538

Yükçü, Ş.B. (2017). *Bağımsız Anaokullarına Devam Eden Çocukların Duygu Düzenleme Ve Sosyal Problem Çözme Becerileri İle Ebeveynlerinin Duygusal Okuryazarlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yükçü, Ş. B. ve Demircioğlu, H. (2017). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Duygu Düzenleme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (44), 442-466.

Zeman, J., Cassano, M., Perry-Parrish, C. ve Stegall, S. (2006). Emotion Regulation in Children and Adolescents. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, *27*(2), 155-168.

Zukosky, M. (2009). *The Sociolinguistics of Identity – Edited by Tope Omoniyi and Goodith White. , 19(1), 150–152.* doi:10.1111/j.1548-1395.2009.01026.x

Zurcher, J. D., Holmgren, H. G., Coyne, S. M., Barlett, C. P. ve Yang, C. (2018). Parenting And Cyberbullying Across Adolescence. *Cyberpsychology, Behavior, And Social Networking*, 21(5), 294–303. doi:10.1089/cyber.2017.0586

EK 5. Genel Bilgi Formu

Genel Bilgi Formu

1. **<u>Anaokulu çağındaki çocuğunuzun doğum tarihi</u>:…….**

2. **Yaşınız :……..**

3. **Medeni durumunuz :**
   Evli ( )
   Boşanmış ( )
   Dul ( )
   Ayrı yaşıyor ( )
   Diğer (Belirtiniz): ……

4. **Eğitim düzeyiniz: …….**

5. **Eşinizin eğitim düzeyi:…….**

6. **Mesleğiniz: ……**

7. **Eşinizin Mesleği:…….**

8. **Gelir durumunuz:**
   ( )1000-2000 ( )2001-3000 ( )3001-4000 ( )4001-5000 ( )5001 ve üzeri

9. **Aile Tipiniz:**
   ( )Çekirdek Aile ( ) Geniş Aile

10. **Kaç yıldır evlisiniz?:……..**

11. **Kaç çocuğunuz var? :……**

12. **İlk kez baba olma yaşınız?.....**

13. **Şuan anaokuluna devam etmekte olan çocuğunuzun cinsiyeti :**
    Kız ( ) Erkek ( )

14. **Kendi babanızla ilişkinizi nasıl tanımlarsınız?**
    ( ) İyi ( ) Orta ( ) Kötü ( ) Fikrim yok

EK 6. Babalık Rolü Algı Ölçeği (BRAÖ)

BABALIK ROLÜ ALGI ÖLÇEĞİ (BRAÖ)

Bu ölçek babalık rolü ile ilgili algıları ölçmek için hazırlanmıştır. Her ifadeyi okuduktan sonra ne derece uygun geldiğini veya gelmediğini sayfada ayrılan yere işaretleyiniz. Elde edilen bilgiler araştırma dışında kullanılmayacaktır. İş birliğiniz ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

	(1)Hiç Uygun Değil	(2)Uygun Değil	(3)Kararsızım	(4)Uygun	(5)Tamamen Uygun
1. Bir baba çocuğunu çocuk bahçesine götürmelidir.					
2. Baba evdeki tek otorite figürü olmalıdır.					
3. Baba çocuğuna renkleri ve eşyaların isimlerini öğretir.					
4. Gerektiğinde çocuğunu döverek cezalandırır.					
5. Baba çocuğuyla oyun oynamalıdır.					
6. Çocuğunun hangi televizyon programlarını izlediğiyle ilgilenmelidir.					
7. Gerektiğinde çocuğundan özür dilemelidir.					
8. Her ne sebepten olursa olsun çocuğunun yanında ağlamamalıdır.					
9. Ergenlik dönemindeki çocuğuna cinsellik konusunda bilgi vermelidir.					
10. Hangi yaşta olursa olsun çocuğunun cinsel konulardaki sorularını cevaplamalıdır.					
11. En önemli görevi ailesinin bakımı için gerekli parayı kazanmaktır.					
12. Bebekleri bebek arabası ile taşımak babalara yakışmaz.					
13. Baba çocuğunun tüm sorularını cevaplamalıdır.					
14. Çocuğu ile şakalaşmalıdır.					
15. Eşi kadar olmasa bile bebek bakımından anlamalıdır.					
16. Babaların çocuklarını açıkça takdir etmeleri çocukları şımartabilir.					
17. Baba çocuğu ile sık sık sohbet etmelidir.					
18. Çocuğuna yeni oyunlar öğretmelidir.					
19. Çocuğuna yeni oyuncaklar almalıdır.					
20. Çocuğun sorularını cevaplamalıdır, ancak onunla oturup sohbet etmesi uygun değildir.					
21. Kız olsun erkek olsun çocuğu istediğinde onunla sırdaş olmalıdır.					
22. Bir çocuğun babası ile her konuda konuşması uygun değildir.					
23. Bir baba erkek çocuğuyla kız çocuğuna oranla daha çok ilgilenmelidir.					
24. Erkek çocuklar babalarıyla kız çocuklar anneleriyle oynamalıdır.					
25. Çocukla cinsel konuları konuşmak demek, onunla yüz göz olmak demektir.					

EK 7. Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ)

BABA KATILIM ÖLÇEĞİ (BAKÖ)

Aşağıda çocuğunuzla ilişkileriniz hakkında cümleler verilmiştir. Sizden istediğimiz her cümlenin size ne kadar uyduğunu yandaki kutucuklardan birini işaretleyerek belirtmenizdir. Elde edilen bilgiler araştırma dışında kullanılmayacaktır. İş birliğiniz ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

	CÜMLELER	Her zaman böyledir	Çoğu zaman böyledir	Bazen böyledir	Nadiren böyledir	Hiç böyle değildir
1	Çocuğumla hareketli oyunlar (kovalamaca, saklambaç, güreş vb.) oynarım.					
2	Çocuğumun dişlerini fırçalayıp fırçalamadığıyla ilgilenirim.					
3	Çocuğuma kitap okurum.					
4	Çocuğumun saçlarını tararım.					
5	Çocuğumla birlikte spor yaparım.					
6	Çocuğumu kucağıma alırım.					
7	Çocuğumu sinemaya götürürüm.					
8	Çocuğumun tuvalet terbiyesiyle ilgilenirim.					
9	Çocuğum bir şeyden korktuğu zaman onu sakinleştiririm.					
10	Çocuğumla birlikte onun oyuncaklarıyla (kamyon, bebek vb.) oynarım.					
11	Çocuğumun giyinme ve soyunmasıyla ilgilenirim.					
12	Çocuğuma hikaye/masal anlatırım.					
13	Çocuğumun sağlığıyla ilgilenirim.					
14	Çocuğumu parka götürürüm.					
15	Çocuğumla birlikte resim, boyama, maket, el işi, yap-boz vb. yaparım.					
16	Çocuğuma banyo yaptırırım.					
17	Çocuğuma onu sevdiğimi söylerim.					
18	Çocuğumla birlikte TV izlerim.					
19	Çocuğum üzgün olduğu zaman onu teselli ederim.					
20	Çocuğumla birlikte bilmece, tekerleme, şarkı vb. söylerim.					
21	Çocuğumla birlikte film/çizgi film izlerim.					
22	Çocuğumun merak ettiği soruları yanıtlarım.					
23	Çocuğumu dışarıda gezdiririm.					
24	Çocuğumun tırnaklarını keserim.					

25	Çocuğumla bilgisayar oyunu, play station vb. oynarım.					
26	Çocuğum gece tuvalete kalkarsa onunla ilgilenirim.					
27	Çocuğuma sarılırım.					
28	Çocuğumla birlikte müzik dinlerim.					
29	Çocuğumu uyku zamanı yatırırım.					
30	Çocuğum sıkıntılı olduğu zaman onu rahatlatmaya çalışırım.					
31	Çocuğumla sıralı, kurallı oyunlar (kızma birader, satranç vb.) oynarım.					
32	Doğum günlerinde çocuğuma hediye alırım.					
33	Çocuğumu, beceri ve yeteneklerini geliştirecek faaliyetlere yönlendiririm.					
34	Çocuğumu öperim.					
35	Çocuğumu pikniğe götürürüm.					
36	Çocuğumu nelerin mutlu edeceğini bilirim.					
37	Çocuğumu tiyatroya götürürüm.					

EK 8. Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği (EYTÖ)

BABALARIN EBEVEYNLİĞE YÖNELİK TUTUMLARI

Bu ölçek, sizin çocuk bakımına yönelik tutumunuzu ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Her cümle ile ilgili tutumlar, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar yalnızca sizin kendi tutumunuzu yansıtmaktadır. Her cümlenin sizi ilgilendirdiğini düşünerek, cümlede belirtilen tutumun, size ne derece uygun olduğuna karar veriniz. Cümlede belirtilen tutum ifadesine tamamen katılıyorsanız 1seçeneğini, katılıyorsanız 2 seçeneğini, kararsız iseniz 3 seçeneğini, katılmıyorsanız 4 seçeneğini, hiç katılmıyorsanız 5 seçeneğini işaretleyiniz. Bütün soruları mutlaka cevaplayınız. Her cümle için sadece bir seçeneği işaretleyiniz. Elde edilen bilgiler araştırma dışında kullanılmayacaktır. Katılımız ve ölçeği doldurmadaki samimiyetiniz için şimdiden teşekkür ederiz.

	Hiç katılmıyorum 5	**Katılmıyorum 4**	**Kararsızım 3**	**Katılıyorum 2**	**Tamamem Katılıyorum 1**
1. Sergilediğim davranışların çocuğumu nasıl etkilediğini biliyor olmam, çocuk bakımı konusundaki problemlerimin çözümünü kolaylaştırıyor					
2. Çocuk bakımı konusunda yeterli düzeyde bilgi ve beceriye sahibim					
3. Çocuğa doğru mu, yanlış mı davranıldığını bilmemek, iyi bir ebeveyn olmayı engellemez					
4. Engelli çocuğun babasının, iyi bir ebeveyn olmak için gerekli davranışları öğrenebileceği, örnek bir model olabileceğine inanıyorum					
5. Ebeveyn olmak hoş bir duygu olmasına rağmen, çocuğumun küçük olması benim bu duyguyu yaşamama engel oluyor					
6. Neden bilmem ama çocuğumun kontrolü bende olması gerekirken, bazen sanki yönetilen benmişim gibi hissediyorum					
7. Babamın benden daha iyi bir baba olduğunu düşünüyorum					
8. İyi bir ebeveyn olmanın zor olmadığını düşünüyorum					
9. Bazen, iyi bir ebeveynle kendimi karşılaştırdığımda, hiçbir şeyin					

üstesinden gelemediğim duygusuna kapılıyorum					
10. Çocuğumun derdinden en iyi ben anlarım					
11. Baba olduğum süreyi göz önüne alınca, bu role tam olarak alıştığıma inanıyorum					
12. Gerek sabah kalktığımda, gerekse akşam yatağa girdiğimde hep çocuğum konusunda hiçbir şey başaramadığım duygusuna kapılıyorum					
13. İyi bir baba olmak, başlı başına bir ödüldür					
14. Yetenek ve ilgilimin, iyi bir ebeveyn olma konusunda değil, başka alanlarda olduğunu düşünüyorum					
15. Bir çocuk babası olmak benim için biraz daha ilginç olsaydı, çocuğuma daha iyi davranma konusunda kendimi daha fazla motive edebilirdim					
16. Ebeveyn olmak beni gergin ve endişeli kılıyor					

EK 9. Duygu Düzenleme Ölçeği (DDÖ)

DUYGU DÜZENLEME ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki listede bir çocuğun duygusal durumu ile ilgili çeşitli ifadeler yer almaktadır. Verilen numaralandırma sistemini kullanarak, aşağıdaki davranışları ……. ne sıklıkla gözlemlediğinizi lütfen daire içine alarak işaretleyiniz. Elde edilen bilgiler araştırma dışında kullanılmayacaktır. Katılımız ve ölçeği doldurmadaki samimiyetiniz için şimdiden teşekkür ederiz.

Bu davranışı:
(1) HİÇBİR ZAMAN / NADİREN
(2) BAZEN
(3) SIK SIK
(4) NERDEYSE HER ZAMAN gözlemliyorum.

	HİÇBİR ZAMAN /NADİREN	**BAZEN**	**SIK SIK**	**NERDEYSE HER ZAMAN**
1. Neşeli bir çocuktur.	**1**	**2**	**3**	**4**
2. Duygu hali çok değişkendir (Çocuğun duygu durumunu tahmin etmek zordur çünkü neşeli ve mutluyken kolayca üzgünleşebilir).	**1**	**2**	**3**	**4**
3. Yetişkinlerin arkadaşça ya da sıradan (nötr) yaklaşımlarına olumlu karşılık verir.	**1**	**2**	**3**	**4**
4. Bir faaliyetten diğerine kolayca geçer; kızıp sinirlenmez, endişelenmez (kaygılanmaz), sıkıntı duymaz veya aşırı derecede heyecanlanmaz.	**1**	**2**	**3**	**4**
5. Üzüntüsünü veya sıkıntısını kolayca atlatabilir (örneğin, canını sıkan bir olay sonrasında uzun süre surat asmaz, endişeli veya üzgün durmaz).	**1**	**2**	**3**	**4**
6. Kolaylıkla hayal kırıklığına uğrayıp sinirlenir (huysuzlaşır, öfkelenir).	**1**	**2**	**3**	**4**
7. Yaşıtlarının arkadaşça ya da sıradan (nötr) yaklaşımlarına olumlu karşılık verir.	**1**	**2**	**3**	**4**
8. Öfke patlamalarına, huysuzluk nöbetlerine eğilimlidir.	**1**	**2**	**3**	**4**
9. Hoşuna giden bir şeye ulaşmak için bekleyebilir. (örneğin, şeker almak için sırasını beklemesi gerektiğinde keyfi kaçmaz veya heyecanını kontrol edebilir).	**1**	**2**	**3**	**4**
10. Başkalarının sıkıntı hissetmesinden keyif duyar (örneğin, biri incindiğinde	**1**	**2**	**3**	**4**

veya ceza aldığında güler; başkalarıyla alay etmekten zevk alır).				
11. Heyecanını kontrol edebilir (örneğin, çok hareketli oyunlarda kontrolünü kaybetmez veya uygun olmayan ortamlarda aşırı derecede heyecanlanmaz).	**1**	**2**	**3**	**4**
12. Mızmızdır ve yetişkinlerin eteğinin dibinden ayrılmaz.	**1**	**2**	**3**	**4**
13. Ortalığı karıştırarak çevresine zarar verebilecek enerji patlamaları ve taşkınlıklara eğilimlidir.	**1**	**2**	**3**	**4**
14. Yetişkinlerin sınır koymalarına sinirlenir.	**1**	**2**	**3**	**4**
15. Üzüldüğünü, kızıp öfkelendiğini, veya korktuğunu söyleyebilir.	**1**	**2**	**3**	**4**
16. Üzgün veya halsiz görünür.	**1**	**2**	**3**	**4**
17. Oyuna başkalarını katmaya çalışırken aşırı enerjik ve hareketlidir.	**1**	**2**	**3**	**4**
18. Yüzü ifadesizdir; yüz ifadesinden duyguları anlaşılmaz.	**1**	**2**	**3**	**4**
19. Yaşıtlarının arkadaşça ya da sıradan (nötr) yaklaşımlarına olumsuz karşılık verir (örneğin, kızgın bir ses tonuyla konuşabilir ya da ürkek davranabilir).	**1**	**2**	**3**	**4**
20. Düşünmeden, ani tepkiler verir.	**1**	**2**	**3**	**4**
21. Kendini başkalarının yerine koyarak onların duygularını anlar; başkaları üzgün ya da sıkıntılı olduğunda onlara ilgi gösterir.	**1**	**2**	**3**	**4**
22. Başkalarını rahatsız edecek veya etrafa zarar verebilecek kadar aşırı enerjik, hareketli davranır.	**1**	**2**	**3**	**4**
23. Yaşıtları ona saldırgan davranır ya da zorla işine karışırsa, bu durumlarda hissedebileceği olumsuz duygularını (kızgınlık, korku, öfke, sıkıntı) uygun bir şekilde gösterir.	**1**	**2**	**3**	**4**
24. Oyuna başkalarını katmaya çalışırken olumsuz duygular gösterir (örneğin, aşırı heyecan, kızgınlık, üzüntü).	**1**	**2**	**3**	**4**